

בנק הפועלים

תמצית דוחות כספיים רבעוניים
ליום 30 ביוני 2020

Q2
20

תוכן העניינים

7	א. דוח הדירקטוריון וההנהלה
13	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
18	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
50	3. סקירת הסיכונים
76	4. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים, בקורות ונהלים
78	ב. הצהרות בקרה פנימית על דיווח כספי
81	ג. תמצית דוחות כספיים ליום 30 ביוני 2020
85	דוח סקירה של רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של בנק הפועלים בע"מ
95	ביאורים לדוחות הכספיים
211	ד. ממשל תאגידי, פרטים נוספים ונספחים
215	5. ממשל תאגידי
216	6. פרטים נוספים בנוגע לעסקי התאגיד ואופן ניהולם
229	7. נספחים
243	מילון מונחים
245	אינדקס

בנק הפועלים

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 ביוני 2020

Q2
20

תוכן העניינים

13	1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה
13	1.1. מידע צופה פני עתיד
14	1.2. מידע כספי תמציתי
16	1.3. תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם
17	1.4. יעדים ואסטרטגיה עסקית
18	2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי
18	2.1. מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים
22	2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברווח כולל אחר
28	2.3. המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון
38	2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים
45	2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה
48	2.6. חברות עיקריות
50	3. סקירת הסיכונים
50	3.1. תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם
50	3.2. סיכון אשראי
70	3.3. סיכון שוק
72	3.4. סיכון נזילות ומימון
73	3.5. סיכון תפעולי
74	3.6. סיכון צינת
75	3.7. סיכונים אחרים
75	3.8. חומרת גורמי הסיכון
76	3.9. השפעת הפסקת פרסום ריבית הליבור
76	4. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים, בקרות ונהלים
76	4.1. מדיניות ואומדנים חשובנאיים קריטיים
77	4.2. בקרות ונהלים

רשימת הטבלאות

14	טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן
19	טבלה 2-1: נתונים על השינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי חליפין
22	טבלה 2-2: תמצית דוח רווח והפסד
23	טבלה 2-3: הרכב הרווח המימוני, נטו
24	טבלה 2-4: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית
25	טבלה 2-5: ההוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים
26	טבלה 2-6: פירוט עמלות והכנסות אחרות
26	טבלה 2-7: פירוט של ההוצאות התפעוליות והאחרות
27	טבלה 2-8: רווח כולל
28	טבלה 2-9: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים
28	טבלה 2-10: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי ענפי משק עיקריים
29	טבלה 2-11: סיכון אשראי בעייתי
29	טבלה 2-12: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים
30	טבלה 2-13: יתרות ניירות-ערך
31	טבלה 2-14: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק
31	טבלה 2-15: התפתחות ביתרות הפיקדונות
31	טבלה 2-16: ההתפתחות ביתרות הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול וייעוץ
32	טבלה 2-17: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
32	טבלה 2-18: מכשירים נגזרים
33	טבלה 2-19: פרטים בדבר דיבידנד ששולם
36	טבלה 2-20: חישוב יחס הלימות ההון
37	טבלה 2-21: יחס מינוף
38	טבלה 2-22: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים
45	טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה
52	טבלה 3-1: פרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים, במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי
53	טבלה 3-2: פרטים בדבר יתרת החוב הרשומה של אשראי בערבות מדינה במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה
53	טבלה 3-3: ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור
54	טבלה 3-4: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית
56	טבלה 3-5: מדדי סיכון אשראי
57	טבלה 3-6: סיכון אשראי לפי ענפי משק
60	טבלה 3-7: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים
61	טבלה 3-8: חשיפות עיקריות למדינות זרות
62	טבלה 3-9: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים
63	טבלה 3-10: סיכונים בתיק הלוואות לדיור
63	טבלה 3-11: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי
64	טבלה 3-12: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק
64	טבלה 3-13: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 הרבעונים האחרונים
65	טבלה 3-14: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק
66	טבלה 3-15: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל
66	טבלה 3-16: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם להכנסה הממוצעת ולגודל הלווה
67	טבלה 3-17: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הלווים
67	טבלה 3-18: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנותרת לפירעון
67	טבלה 3-19: מידע על חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל
68	טבלה 3-20: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה
69	טבלה 3-21: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

69	טבלה 3-22: יתרות סיכון האשראי לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) ליום 30 ביוני 2020
70	טבלה 3-23: שווי הוגן נטו מותאם של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו
71	טבלה 3-24: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם של הבנק וחברות מאוחדות שלו
71	טבלה 3-25: השפעת תרחישים של שינויים בריבית על הכנסות ריבית
72	טבלה 3-26: רגישות לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ולשינויים במדד המחירים לצרכן
72	טבלה 3-27: יחס כיסוי הנזילות
75	טבלה 3-28: חומרת גורמי הסיכון

1. סקירה כללית, יעדים ואסטרטגיה

בישיבת הדירקטוריון שהתקיימה ביום 12 באוגוסט 2020, הוחלט לאשר ולפרסם את הדוחות הכספיים המאוחדים הבלתי מבוקרים של בנק הפועלים בע"מ והחברות המאוחדות שלו, ליום 30 ביוני 2020.

1.1 מידע צופה פני עתיד

חלק מהמידע המפורט בדוחות אלו, שאינו מתייחס לעובדות היסטוריות (אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים), מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך התשכ"ח-1968. תוצאות הבנק בפועל, עשויות להיות שונות מהותית מאלו שנכללו במסגרת המידע הצופה פני עתיד, לרבות, בין היתר, כתוצאה משינויים בשוקי ההון בארץ ובעולם, שינויים מאקרו כלכליים, שינויים במצב הגיאופוליטי, שינויים רגולטוריים, שינויים חשבונאיים ושינויים בכללי המיסוי, וכן שינויים אחרים שאינם בשליטת הבנק, ואשר עשויים להביא לאי התממשות הערכות ו/או לשינויים בתוכניות העסקיות של הבנק. מידע צופה פני עתיד מאופיין במילים או בביטויים כגון: "תחזית", "תוכנית", "יעד", "אומדן סיכון", "תרחיש", "תרחיש קיצוני", "הערכת סיכון", "קורלציה", "התפלגות", "אנו מאמינים", "צפוי", "חזוי", "מעריכים", "מתכוונים", "מתכננים", "מתעתד", "עשוי להשתנות", "צריך", "יכול", "יהיה" וביטויים דומים להם. ביטויים צופי פני עתיד אלו, כרוכים בסיכונים ובחוסר ודאות, משום שהם מבוססים על הערכות ההנהלה לגבי אירועים עתידיים, אשר כוללים, בין היתר, שינויים בפרמטרים הבאים: מצב המשק, טעמי הציבור, שיעורי ריבית בארץ ובחו"ל, שיעורי אינפלציה, הוראות חקיקה ורגולציה חדשות בתחום הבנקאות ושוק ההון, החשיפה לסיכונים פיננסיים, איתנות פיננסית של לווים, התנהגות המתחרים, היבטים הקשורים בתדמית הבנק, התפתחויות טכנולוגיות ונושאי כוח אדם, ובתחומים אחרים אשר יש להם השפעה על פעילות הבנק ועל הסביבה בה הוא פועל, ואשר מטבע הדברים התממשותם אינה ודאית.

מידע זה משקף את נקודת המבט הנוכחית של הבנק בנוגע לאירועים עתידיים. נקודת מבט זו מבוססת על הערכות, ולכן נתונה לסיכונים, לחוסר ודאות, ואף לאפשרות שאירועים או התפתחויות, שנחזו כצפויים, לא יתממשו בכלל, או יתממשו במקצת בלבד, ואף שההתפתחויות בפועל תהיינה הפוכות מאלו שנצפו.

המידע המוצג להלן נסמך, בין היתר, על מידע המצוי בידיעת הבנק והמבוסס, בין היתר, על פרסומים של גורמים שונים, כגון: הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, משרד האוצר, נתוני בנק ישראל, משרד הבינוי והשיכון וגורמים אחרים המפרסמים נתונים והערכות לגבי שוקי ההון בארץ ובעולם.

1.2. מידע כספי תמציתי

כפי שיפורט להלן, התוצאות הכספיות, במחצית הראשונה של שנת 2020, הושפעו בעיקר מהתפשטות נגיף הקורונה, שגרמה בין היתר, להתכווצות חדה בפעילות הכלכלית העולמית, הרעה במצב המשק והלוויים והגברת התנודתיות בשווקים.

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשישה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	2019	30.06.2019	30.06.2020	30.06.2019	
מדדי ביצוע עיקריים					
4.62%	9.01%	1.72%	9.26%	1.41%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾
7.13%	8.63%	2.51%	8.48%	1.71%	תשואת הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽²⁾⁽¹⁾
3.86%	7.70%	2.30%	7.61%	1.41%	תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון ⁽¹⁾
6.72%	8.06%	2.51%	8.33%	1.71%	תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק להון מנוטרל חריגים ⁽³⁾⁽¹⁾
0.39%	0.74%	0.14%	0.77%	0.11%	תשואה לנכסים ממוצעים ⁽¹⁾
2.17%	1.09%	1.01%	0.58%	0.48%	יחס הכנסות לנכסים ממוצעים
66.44%	58.32%	57.24%	57.49%	57.89%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות מפעילות נמשכת
58.13%	57.26%	56.80%	55.46%	57.39%	יחס יעילות - הוצאות תפעוליות לסך ההכנסות מנוטרל חריגים מפעילות נמשכת ⁽³⁾
2.26%	2.31%	2.11%	2.39%	1.96%	מרווח מימוני מפעילות שוטפת ⁽⁴⁾⁽¹⁾
121%	127%	131%	127%	131%	יחס כיסוי נזילות ⁽⁵⁾
ליום 31 בדצמבר					
	ליום				
2019	30.06.2019	30.06.2020			
11.53%	11.97%	11.23%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון ⁽⁶⁾		
14.64%	15.27%	14.23%	יחס הון כולל לרכיבי סיכון ⁽⁶⁾		
7.61%	7.94%	6.97%	יחס מינוף ⁽⁶⁾		

- (1) מחושב על בסיס שנתי.
- (2) אינו כולל הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, רווח או הפסד נטו מהיפרדות מישראל ופסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיב.
- (3) אינו כולל הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, והפסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיב.
- (4) רווח מימוני מפעילות שוטפת (ראה [דוח דירקטוריון פרק התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר](#)) מחולק בסך-הכל נכסים פיננסיים לאחר הפרשה להפסדי אשראי ובניכוי יתרות בגין כרטיסי אשראי שאינם נושאות ריבית.
- (5) למידע נוסף, ראה [פרק "סיכון נזילות ומימון"](#) להלן.
- (6) למידע נוסף, ראה [פרק "הון, הלימות הון ומינוף"](#) להלן.

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן (המשך)

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשישה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	2019	30.06.2019	30.06.2020	30.06.2019	
מדדי איכות אשראי עיקריים					
1.58%	1.37%	2.00%	1.37%	2.00%	שיעור הפרשה להפסדי אשראי מתוך האשראי לציבור
1.80%	1.30%	1.70%	1.30%	1.70%	שיעור חובות פגומים או חובות בפיגור של 90 ימים או יותר מתוך האשראי לציבור
0.12%	0.15%	0.29%	0.13%	0.32%	שיעור מחיקות חשבונאיות נטו מתוך אשראי ממוצע לציבור ⁽¹⁾
0.44%	0.30%	1.30%	0.44%	1.49%	שיעור הוצאות בגין הפסדי אשראי מתוך אשראי ממוצע לציבור ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח					
נתונים עיקריים מדוח רווח והפסד					
1,799	1,692	325	871	133	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
2,778	1,621	474	800	161	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים ⁽²⁾
1,503	1,450	434	720	133	רווח נקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק
2,619	1,516	474	786	161	רווח נקי מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק מנוטרל חריגים ⁽³⁾
9,319	4,743	4,358	2,466	2,166	הכנסות ריבית, נטו
1,276	440	1,937	319	1,128	הוצאות בגין הפסדי אשראי
9,878	4,998	4,857	2,632	2,359	רווח מימוני, נטו*
3,889	1,891	2,179	999	988	הכנסות שאינן מריבית
3,240	1,589	1,609	804	746	מזה - עמלות
8,776	3,869	3,742	1,992	1,826	הוצאות תפעוליות ואחרות
**4,108	**2,086	1,925	**1,035	963	מזה - משכורות והוצאות נילות
13,208	6,634	6,537	3,465	3,154	סך הכנסות
רווח נקי למניה רגילה (בש"ח)					
1.13	1.27	0.24	0.65	0.10	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק

* רווח מימוני, נטו כולל הכנסות ריבית, נטו והכנסות (הוצאות) מימון שאינן מריבית.
** סווג מחדש.

- (1) מחושב על בסיס שנתי.
(2) אינו כולל הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, רווח או הפסד נטו מהפרדות מישראל ופוסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.
(3) אינו כולל הוצאות בגין עדכון ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים ו-FIFA, השפעת סגירת הפעילות הפרטית בחו"ל, והפסד מירידת-ערך בגין השקעת הבנק בבנק פוזיטיף.

טבלה 1-1: מידע כספי תמציתי ומדדי ביצוע עיקריים לאורך זמן (המשך)

ליום 31 בדצמבר	ליום 30 ביוני				
2019	2019	2020			
במיליוני ש"ח					
נתונים עיקריים מהמאזן					
463,688	454,247	499,280	סך-כל הנכסים		
88,122	72,913	113,033	מזה - מזומנים ופיקדונות בבנקים		
59,486	71,116	66,513	ניירות-ערך		
292,940	288,623	293,700	אשראי לציבור, נטו		
8,787	7,549	8,513	סיכון אשראי בעייתי, נטו		
3,034	2,205	2,691	חובות פגומים מאזניים, נטו		
3,867	2,376	3,570	אשראי לציבור שאינו צובר הכנסות ריבית (NPL)		
425,467	414,698	461,226	סך-כל ההתחייבויות		
361,645	352,112	400,816	מזה - פיקדונות הציבור		
3,520	3,034	3,418	פיקדונות מבנקים		
26,853	30,080	25,196	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים		
38,181	39,503	38,024	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק		
נתונים נוספים					
28.7	26.4	20.6	מחיר מניה לטוף תקופה (בש"ח)		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר	לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30.06.2019	לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30.06.2020	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30.06.2019	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30.06.2020	
74.90	-	**53.94	-	-	סך-הכל דיבידנד למניה (באגורות)*
0.71%	0.35%	0.34%	0.18%	0.15%	יחס עמלות לנכסים ממוצעים

* על-פי מועד ההכרזה.
** שולם כדיבידנד בעין במניות, חושב בהתבסס על שווי מניות ישראלכרט ביום 8 במרץ 2020 (10.91 ש"ח).

1.3 תיאור תמציתי של הסיכונים העיקריים שהבנק חשוף אליהם

הבנק מבצע בחינה מקיפה להערכת הסיכונים אליהם הוא חשוף ואמידת המהותיות שלהם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי וסיכון ציות. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי וסיכון סביבתי. התפשטות נגיף הקורונה הינו אירוע בעל השלכות מקרו כלכליות מהותיות המשפיע הן על אופן עבודת הבנק והן על הפוטנציאל להתממשות סיכונים שונים ובכללם סיכון אשראי, סיכונים שוק וסיכון תפעולי. בשלב זה קיימת אי ודאות בנוגע למשך האירוע והשלכותיו העתידיות על פעילות המשק העולמי, המשק המקומי, לקוחות הבנק והבנק עצמו. למידע נוסף ראה [סעיף השפעת התפשטות נגיף הקורונה ופרק סקירת הסיכונים להלן](#), ה"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 בדצמבר 2019".

1.4. יעדים ואסטרטגיה עסקית

בסוף שנת 2019 אישרו הנהלת הבנק והדירקטוריון עדכונים לתוכנית האסטרטגית ובמסגרת זו נקבעו היעדים והאסטרטגיה העסקית לשנים 2020-2022. הליך קביעת היעדים והאסטרטגיה העסקית, בוצעו תוך בחינת השינויים בכלכלה הגלובלית, השינויים בסביבה העסקית בישראל, מהלכי הרגולציה וההתעצמות בסביבה התחרותית בה פועל הבנק, בכלל תחומי פעילותו.

התוכנית האסטרטגית עודכנה בהתאם למגמות המרכזיות המשפיעות על תעשיית הבנקאות ובהן, עלייה בנכונות לקוחות לצרוך שירותים פיננסיים פשוטים בערוצים הדיגיטליים, צעדים רגולטוריים להגברת התחרות במערכת הבנקאית, השקעות משמעותיות בחברות פינטק וכניסתם של שחקנים טכנולוגיים משמעותיים לפעילות מול לקוחות בזירה הפיננסית.

בנוסף לשינויים אלו, התוכנית האסטרטגית נבנתה תוך התייחסות גם לתרחישים עתידיים אפשריים לענף הבנקאות כפי שאלו פורסמו על-ידי ועדת באזל לענייני בנקאות בפברואר 2018. הבנק אימץ את תרחישו באזל כמתודולוגיה לניתוח סביבת התחרות העתידית ולבחירת תרחיש ייחוס הנראה כבעל מירב הסיכויים להתממש בענף הבנקאות הישראלי. נוכח הפערים בסביבה התחרותית בין מגזר הלקוחות הפרטיים לבין מגזר הלקוחות העסקיים, להערכת הבנק במגזרי הפעילות השונים עשויים להתממש תרחישים שונים.

מכלול גורמים משפיעים על המערכת הבנקאית בעולם ובישראל ובראשם שינויים בהרגלי הלקוחות, התהדקות הרגולציה, והשפעה הולכת וגוברת של אמצעים טכנולוגיים. תמורות אלו מובילות להתגברות התחרות מצד שחקנים מסורתיים ושחקנים חדשים רבים ומגוונים. להערכת הבנק, במגזר הבנקאות הקמעונאית (לקוחות פרטיים ועסקיים קטנים) קיימת סבירות גבוהה להתממשות, מדורגת על פני שנים, של תרחיש "הבנק המבוזר" בו יבוצרו השירותים הפיננסיים בין בנקים ושחקנים טכנולוגיים. ייתכן כי בתרחיש זה יירקמו שיתופי פעולה בין השחקנים באמצעות מודלים שונים לפעילות. להערכת הבנק, בבנקאות העסקית והמסחרית, הערך המוסף שחברות הטכנולוגיה הגדולות יכולות לספק ללקוח העסקי הינו מוגבל יחסית ומכאן שהאיום הנשקף מצד ענקיות הטכנולוגיה בפלחי לקוחות אלו עדיין רחוק. על כן, להערכת הבנק במגזר הבנקאות העסקית קיימת סבירות גבוהה להתממשות תרחיש "הבנק המשופר". בתרחיש זה, יעברו הבנקים הקיימים תהליך מקיף של מודרניזציה ודיגיטציה ויעשו שימוש בטכנולוגיות חדישות כדי לשפר את מערכותיהם, לחדש את הממשק עם הלקוחות, ליצור ערך מוסף, ולהציע שירותים מתקדמים. חלק מהמודלים העסקיים ישתנו, אך הקשר עם הלקוחות ופעילות הליבה יישמרו.

יעדים

התוכנית האסטרטגית מתמקדת ב-7 יעדי על:

1. הגדלת התשואה על ההון
2. שימור נתחי השוק בשווקים מרכזיים
3. שמירה על רמת הרווחיות במוצרים מרכזיים
4. שיפור היעילות תפעולית
5. הגדלת פעילות הלקוחות בדיגיטל
6. חיזוק נאמנות הלקוחות
7. חיזוק מחויבות ומוטיבציה עובדים

להרחבה נוספת בדבר אסטרטגיית הבנק וביטוייה בתחומי פעילותו השונים ראה [פרק יעדים ואסטרטגיה עסקית בדוח הדירקטוריון והנהלה לשנת 2019](#).

בחודשים האחרונים התפשט נגיף הקורונה בקצב מהיר ברחבי העולם, ובתגובה לכך ננקטים על-ידי ממשלות רבות לרבות ממשלת ישראל צעדי התגוננות כגון הגבלת מעברים בין מדינות, אמצעי בידוד וצמצום התקהלויות וכן הגבלות על הפעלת עסקים. לצעדים הממשלתיים שנקטים יש השפעה רחבה גם על אופן ההתקשרות של הבנק עם לקוחותיו על הפעילות העסקית עימם ועל הסיכונים הנובעים מהם.

בעקבות התפשטות נגיף הקורונה, ההנהלה ודירקטוריון הבנק קיימו דיונים אסטרטגיים במהלך הרבעון השני. ההנהלה והדירקטוריון החליטו להמשיך ביישום התוכנית האסטרטגית שאושרה בסוף 2019, תוך עדכון תוכנית העבודה לשנת 2020 במטרה להאיץ יישומם של מהלכים שיתמכו בפעילות הבנק בתקופה זו, ובהם: הרחבת מגוון השירותים הבנקאיים של לקוחות הבנק וכלול לצורך בערוצים השונים, ללא צורך בהגעה פיזית לסניף; הרחבת מגוון ערוצי ההתקשרות עם הבנק, תוך מיקוד בהמשך פיתוח הפתרונות הדיגיטליים; מעבר למופע קהל מתואם מראש במערך הסניפים; פיתוח תשתיות המאפשרות לעובדי הבנק עבודה מרחוק; האצת קצב יישום תוכנית ההתייעלות עליה דווח ביום 8 בינואר 2020.

הבנק פועל בהתאם להנחיות תוך התאמת מערכי ההפצה להספקת שירותים בנקאיים במסגרת המגבלות שהוטלו ותוך עמידה בהוראות משרד הבריאות. למידע נוסף אודות השלכות התפרצות נגיף קורונה ראה [פרק 2.1.3](#).

תוכניות העבודה של הבנק כפי שאושרו והנחות העבודה עליהן התבססו, מתייחסות לפעילות עתידית של הבנק. לפיכך, המידע שפורט לעיל בפרק זה בכל הקשור בתוכניות פעולה וכוונות הבנק הינו "מידע צופה פני עתיד".

התוכנית האסטרטגית שנקבעה מציבה יעדים שאפתניים לפעילויות השונות. עקב כך, יש להביא בחשבון כי בכל תכנון ובמיוחד בתכנון לטווח של מספר שנים, וביתר שאת בתקופה של שינויים וטלטלות בכלכלה הגלובלית והמערכת הפיננסית בעולם, קיימת מידה לא מבוטלת של אי ודאות. גורמים שונים ומגוונים עלולים להביא לידי כך שההנחות השונות העומדות בבסיס וברקע של התוכנית האסטרטגית לא יתקיימו, או לא יתקיימו במלואן, ושהתוכניות לעתיד לא יתממשו, או לא יתממשו במלואן. בין גורמים אלו יש לציין את הסביבה העסקית בישראל ובעולם ותנאי המאקרו. חשיבות מיוחדת יש לייחס למצב הכלכלה העולמית, למצב הכלכלי (לרבות בקשר עם משבר הקורונה), המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור ולישנויים הרגולטוריים.

2. הסבר וניתוח לתוצאות ולמצב העסקי

2.1 מגמות, תופעות, התפתחויות ושינויים מהותיים

2.1.1 סקירה כלכלית ופיננסית

התפתחויות בכלכלה העולמית

מגפת הקורונה הביאה להגבלות נרחבות בתנועה של תושבים ולהשבתה של ענפי משק רבים, בעיקר בתחום השירותים. כתוצאה מכך נרשמה במחצית הראשונה של 2020 ירידה חדה בפעילות ובסחר העולמי ושיעור דורשי העבודה זינק. החל מאמצע חודש אפריל החלו מדינות רבות להקל על מדיניות הסגר ואפשרו חזרה הדרגתית של הפעילות הכלכלית, עם זאת ענפים כמו תיירות, אירוח, תרבות ובידור חזרו לפעילות מצומצמת בלבד. השיפור בפעילות הכלכלית לאחר הסרת הסגר הוא אומנם משמעותי, אבל רמת הפעילות בעולם עדיין נמוכה מזו שטרם המשבר. כלכלת ארצות-הברית התכווצה ברבעון השני 2020 בשיעור שנתי של 32.9% וכלכלות גוש האירו התכווצו ברבעון זה בשיעור שנתי ממוצע של 40.3%. בסין, שהייתה הראשונה לצאת מהסגר, נרשמה ברבעון השני 2020 התאוששות מדורגת של הפעילות הכלכלית על רקע האטה בהתפשטות הנגיף וצמצום המגבלות. תחזיות הגופים הבינלאומיים עודכנו במהלך הרבעון השני 2020 כלפי מטה, והתחזית המעודכנת של קרן המטבע הבינלאומית לשנת 2020 צופה כעת ירידה של 8.0% בתוצר בארצות-הברית, 10.2% באירופה ו-4.9% בעולם.

מדינות פעלו באופן נחרץ על מנת למנוע מהמשבר הבריאותי להפוך גם למשבר פיננסי, למנוע מחנק אשראי, ולסייע למשקי הבית ולעסקים. ההוצאה הציבורית גדלה באופן ניכר, ופועל יוצא של מדיניות זו צפוי להיות עלייה חדה בחובות של הממשלות. המדיניות המוניטרית בעולם הוסיפה להיות מאוד מרחיבה, ולאחר שהפחיתו ברבעון הראשון את הריביות לרמה אפסית, הבנקים המרכזיים הגבירו את הרכישות של נכסים פיננסיים ובכלל זה של אגרות-חוב תאגידיות.

הפעילות הכלכלית במשק הישראלי

מספר הנדבקים החדשים החל לרדת בחודש אפריל 2020 והמשק נפתח בהדרגה לפעילות בחודש מאי 2020. הפתיחה מחדש של המשק העלתה מחדש את מספר הנדבקים היומי לרמה גבוהה מזו של תחילת חודש אפריל 2020, והממשלה השיבה חלק מהמגבלות, אם כי לא הוטלו סגרים כלליים. הטיסות מישראל ואליה טרם שבו לפעול במתכונת רגילה. מצב זה מגביל מאוד את הפעילות הכלכלית, בעיקר בענפי השירותים. על אף שמרכזי הקניות נפתחו, החשש מהידבקות הקטין את תנועת הקונים. הרכישות בכרטיסי אשראי היו נמוכות בחודש יוני בכעשרה אחוזים לעומת אלו שבתחילת השנה. בנק ישראל מעריך שהתוצר יתכווץ השנה בכ-6%. הלמ"ס אומדת את שיעור האבטלה הרחב, שיעור הכולל גם עובדים בחל"ת וכאלו שחדלו לחפש עבודה בתקופת הקורונה, בשיעור של 11.5% בחודש יוני 2020, ירידה לעומת רמה של 23.0% בחודש מאי 2020. במחצית הראשונה של חודש יולי 2020 נרשמה שוב עלייה בשיעור זה לרמה של 12.3%. על-פי סקר הלמ"ס העלייה במספר המפוטרים נרשמה ברוב ענפי המשק, ולא דווקא בענפים שנפגעו ישירות מהמגבלות. הממשלה האריכה את תקופת הזכאות לדמי האבטלה עד יוני 2021 והרחיבה את תוכניות הסיוע לעצמאים ועסקים. בנק ישראל הודיע על מתן אפשרות דחיייה להחזרי משכנתאות עד סוף השנה והחזרי אשראי צרכני לפרק זמן של עד שישה חודשים.

המדיניות הפיסקאלית והמוניטרית

הממשלה הגדילה במהלך הרבעון השני של השנה את תוכניות הסיוע למשקי הבית ולעסקים, בהוצאה ישירה ובדרך הלוואות בערבות מדינה. בד בבד ההכנסות ממסים ירדו באופן חד. ההתמודדות עם המשבר צפויה להעלות את הגירעון התקציבי לרמה גבוהה של כ-14% מהתמ"ג, על-פי תחזית בנק ישראל. עליית הגירעון והחוב הממשלתי לא השפיעו על מחירי הגיוס ואלו נותרו נמוכים מאוד. נכון למועד זה לא אושר בכנסת תקציב המדינה לשנת 2020, והממשלה פועלת על-פי תקציב המשכי, ממנו הוחרגו הוצאות הקורונה.

בנק ישראל הפחית את הריבית ב-6 באפריל 2020 לרמה של 0.1%, וכן אימץ כלים מוניטריים נוספים, בכדי להגביר את הנזילות בשווקים הפיננסיים ואת היצע האשראי. בנק ישראל רכש עד סוף חודש יוני 2020 אגרות-חוב ממשלתיות בהיקף של 23.4 מיליארד ש"ח. השימוש בחלק מהכלים המוניטריים, כמו עסקות ריפו עם אגרות-חוב כבטוחה ועסקות החלף שקל/דולר, פחת לאור שינוי המגמה בשוקי ההון, ונזילות גבוהה בשווקים הפיננסיים הן בשקלים והן במטבע-חוץ. ב-6 ביולי 2020 הכריז בנק ישראל על תוכנית רכישת אגרות-חוב קונצרניות בדירוג A- ומעלה בהיקף של 15 מיליארד ש"ח.

אינפלציה ושער חליפין

מדד המחירים לצרכן "הידוע" ירד ברבעון השני של שנת 2020 בשיעור של 0.2%. המדד בגין חודש יוני 2020 ירד ב-0.1%. מדד המחירים ירד בשנה האחרונה בשיעור חד של 1.1%. הירידה החדה במחירי האנרגיה והייסוף בשער השקל הם בין הסיבות לאינפלציה השלילית, אליהם הצטרפו בחודשים האחרונים גם ההשפעות של הקורונה. התפרצות המגיפה אינה מאפשרת מדידה של סעיפי מדד כמו נסיעות לחו"ל או אירוח בבתי מלון. לעיתים קיים קושי גם במדידה של מחירי מוצרים סחירים, בעיקר בעת סגר. נכון לחודש יולי 2020, הציפיות לאינפלציה הגלומות בשוק ההון לשנה הקרובה הן קרובות לאפס. הבנק מעריך כי העלייה החדה בשיעור האבטלה תשמר את האינפלציה ברמה נמוכה מאוד בתקופה הקרובה.

השקל יוסף במהלך הרבעון השני של השנה בשיעור של 2.8% מול הדולר האמריקאי, ומול סל המטבעות הוא יוסף ב-1.6%. ירידות השערים החדות בשוקי ההון בעולם בחודש מרץ הביאו למצוקת נזילות בדולרים בשווקים ולפחות חד בשער השקל. בנק ישראל החל לבצע עסקות החלף דולר/שקל, בהן הוא משתמש ביתרות מטבע-החוץ, להגדלת הנזילות והפחתת הריבית הדולרית בשוק המקומי. פעולה זו ייצבה את השוק, ומיתנה את הפיחות החד שנוצר. עליות השערים החדות בשוקי ההון ברבעון השני, צמצמו את הצורך בביטחונות דולריים ובנק ישראל צמצמה בהדרגה את עסקות החלף. נכון לסוף חודש יוני 2020 יתרת עסקות החלף שבנק ישראל ביצע עמדה על 4.5 מיליארד דולר. בנק ישראל רכש במהלך הרבעון השני מטבע-חוץ בהיקף של 4.1 מיליארד דולר.

שוקי הכספים וההון

הטלטלה בשווקים העולמיים בחודש מרץ 2020 הובילה לירידות חדות בשוקי המניות בעולם. מאז, בעקבות שורה של צעדי מדיניות של הממשלות והבנקים המרכזיים, חלה התאוששות בשוקי המניות, ומרבית המדדים קיזזו את הירידה באופן חלקי. מדד ה-S&P500 עלה ברבעון השני ב-20% ובסיכום המחצית הראשונה הוא ירד ב-4.0%.

מדד המניות האירופי ה-EUROPE STOXX 600 עלה ב-13% ומדד ת"א 125 עלה ב-3.8% בלבד ובסיכום המחצית הראשונה הוא ירד ב-13.5% (כולם במטבע מקומי). הפער בין מדדי המניות משקף בעיקר את ההרכב הענפי שלהם, ככל שמשקל הטכנולוגיה גבוה יותר, הביצועים השתפרו. מרווחי הסיכון של אגרות-החוב התאגידיות שרשמו עלייה חדה ברבעון הראשון רשמו גם הם ירידה ניכרת ברבעון השני. מחזורי המסחר היומיים במניות והמירום בתל-אביב שעלו בחדות ברבעון הראשון לרמה של 2,880 מיליון ש"ח, התמתנו ברבעון השני לרמה של 1,777 מיליון ש"ח, רמה שעדיין גבוהה בכ-10% לעומת הממוצע של 2019.

המדיניות המוניטרית המאוד מרחיבה בעולם הותירה את תשואות איגרות-החוב לטווחים הארוכים ברמות נמוכות מאוד. בארצות-הברית תשואת האיגרת הממשלתית לטווח של עשר שנים ירדה מרמה של 1.92% בסוף שנת 2019 לרמה של 0.7% בסוף הרבעון הראשון של 2020 ו-0.65% בסוף הרבעון השני. בישראל נרשמה תנודתיות חריפה בתשואות: תשואת איגרת ממשלתית לטווח של עשר שנים ירדה מרמה של 0.94% בסוף 2019, ל-0.4% במהלך חודש מרץ, ועלתה ל-1.1% בסוף הרבעון הראשון. לאחר התערבות בנק ישראל בשוק, התמתנה התשואה ל-0.64% בסוף הרבעון השני.

טבלה 1-2: נתונים על השינויים במדד המחירים לצרכן ובשערי חליפין

לשנת 2019	לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני		
	2019	2020	2019	2020	
0.3%	1.2%	(0.7%)	1.5%	(0.2%)	שיעור עליית (ירידת) מדד המחירים ה"דוע"
(7.8%)	(4.9%)	0.3%	(1.8%)	(2.8%)	שיעור עליית (ירידת) שער הדולר של ארצות-הברית
(6.1%)	(3.8%)	1.9%	0.3%	(1.2%)	שיעור עליית (ירידת) שער הפרנק השוויצרי
(9.6%)	(5.4%)	0.1%	(0.4%)	(0.4%)	שיעור עליית (ירידת) שער האירו
(18.0%)	(12.6%)	(12.8%)	(3.6%)	(6.6%)	שיעור עליית (ירידת) שער הליירה התורכית

נתונים על ריבית בנק ישראל:

30.06.2019	30.09.2019	31.12.2019	31.03.2020	30.06.2020	
0.25%	0.25%	0.25%	0.25%	0.10%	שיעור הריבית בסוף התקופה

2.1.2. סיכונים מובילים ומתפתחים

בהתבסס על המלצת ה-FSB (המוסד ליציבות פיננסית), סיכון מוביל מוגדר כהתפתחות המתרחשת כיום בסביבת העסקים של הבנק, אשר עלולה להשפיע לרעה על תוצאות הבנק במהלך השנה הקרובה. זאת לעומת סיכון מתפתח אשר ישנה אי ודאות גדולה יותר לגבי מועד גיבושו לכלל התרחשות בעלת השפעה מהותית על אסטרטגיית הבנק.

ניהול הסיכונים בקבוצת הבנק מתואר בהרחבה ב"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019" וב"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 ביוני 2020".

הנהלת הבנק והדירקטוריון דנו בהשפעתם על הבנק של הסיכונים המובילים והמתפתחים המפורטים להלן ובוחנים מעת לעת את הצורך בהתאמת האסטרטגיה העסקית בהתאם להתפתחויות אלה:

- סיכון הציות:** תחת סיכון הציות כלולים, בהתאם להוראת נוהל בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור, מתן יעוץ ללקוח, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), היבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או שירותים ללקוחות, או הוראות בעלות אופי דומה. התממשות הסיכון בעולם באה לידי ביטוי בהמשך החקירות נגד בנקים בעולם והקנסות המוטלים עליהם בקשר להפרות חוק או רגולציה, כגון בדבר סיוע להעלמות מס ומניעת מימון טרור, הלבנת הון וחקירת מעשי שחיתות. עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ובנושא FIFA נחקרו על-ידי הרשויות האמריקאיות ולאחרונה, אושרו ופורסמו הסדרים מוסכמים בין קבוצת הבנק לבין ה-DOJ ורשויות אמריקאיות נוספות שהביאו לסיום החקירות. לפירוט ראה [ביאור T10](#) ו-[T10](#) בתמצית הדוחות הכספיים.
- סביבת המקור:** פעילות הבנק תלויה בסביבה העסקית בישראל ובעולם. מצב הכלכלה העולמית, שינויים משמעותיים במדיניות המוניטרית ובעקומי הריבית, תנודתיות בשווקים ושינויים במחירי הנכסים הפיננסיים בארץ ובעולם ובמחירי הנדל"ן והמצב הכלכלי, המדיני והביטחוני של ישראל ושל האזור הינם בעלי פוטנציאל להשפעה על פעילות הבנק. התוכנית האסטרטגית הרב שנתית של הבנק כוללת הנחות מסוימות לגבי סביבת המקור תוך התייחסות לסיכונים הקיימים בכלכלה הגלובלית ובמשק הישראלי ומאזנת בין שיקולי תשואה לסיכון. הבנק מעריך ובוחן את התוכנית האסטרטגית לאור שינויים בסביבת המקור.

משבר התפשטות נגיף הקורונה הינו משבר בעל השלכות מקרו כלכליות מהותיות המשפיע הן על אופן עבודת הבנק והן על הפוטנציאל להתממשות סיכונים שונים ובכללם סיכון אשראי, סיכונים שוק וסיכון תפעולי. בשלב זה קיימת אי ודאות בנוגע למשך המשבר והשלכותיו העתידיות על פעילות המשק העולמי, המשק המקומי, לקוחות הבנק והבנק עצמו ובהתאם גם על הסיכונים השונים. לפרטים ראה [פרק סקירה כלכלית ופיננסית](#) לעיל ופרק השפעת משבר התפשטות נגיף הקורונה להלן.

- **הסביבה הרגולטורית בארץ ובח"ל:** לרפורמות רגולטוריות בינלאומיות קיימת השלכה על פעילותו העסקית של הבנק בארץ ובעולם. בישראל גובשו בשנים האחרונות מספר יוזמות רגולטוריות שעניינן בעיקר הגברת התחרותיות במערכת הבנקאית בישראל ולצידן קיימות מספר יוזמות רגולטוריות נוספות הנמצאות בשלבי ייזום. היוזמות והמגמות הרגולטוריות, ובפרט הפרדות הבנק מחברות כרטיסי האשראי והשינויים המשמעותיים בתחום פעילות זה, כמו גם ניווד חשבונות בנק ו-Open API עשויות להשפיע על המערכת הבנקאית בכלל ועל הבנק בפרט. בשלב זה מוקדם להעריך את כל ההשפעות של שינויים אלה על הבנק. לפרטים אודות החוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל התשע"ז-2017 ראה [ביאור 16](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

- **סיכון אבטחת מידע ותקריות קיברנטיות:** איומי הסייבר המתגברים כלפי גופים פיננסיים מביאים להפנית משאבי התעשייה הבנקאית להתמודדות עם הסיכון. הבנק מבצע בקורות באופן תדיר בכלל הערוצים על מנת למנוע חדירת פוגענים, הפעלת תוכנות זדוניות ומניעת דלף מידע. מעגלי הבקרה מורכבים ממספר רב של מערכות אבטחת מידע מתקדמות אשר פרוסות פנימית ברשת הבנק וחיצונית בתור הגנה היקפית. עקב התפשטות נגיף הקורונה חל תהליך של מעבר משמעותי של עובדים לעבודה מרחוק ושינויים נוספים באופן פעילות הבנק, זאת במקביל לגידול באיומים. מערך הגנת הסייבר פיתח מענה לצמצום הסיכונים כמפורט בפרק סיכון תפעולי להלן.

- **סיכון תחרותי-אסטרטגי:** תחרות חדשה מצד חברות ביג-טק (אפל, גוגל, פייסבוק, אמזון ועוד) וחברות פינטק, לצד חדירה של טכנולוגיות חדשות, שינויים בהתנהגות הלקוחות ומודלים עסקיים חדשים בעולם הפיננסי, עלולים ליצור השפעה משמעותית על המערכת הבנקאית בארץ ובעולם בטווח הבינוני-ארוך. לצד זאת, שינויים רגולטוריים ותחרותיים בזירה המקומית, בדגש על מהלכים להגברת התחרות בשוק האשראי הקמעונאי, כדוגמת חוק נתוני אשראי שנכנס לתוקפו בחודש אפריל 2019, ניווד חשבונות בנק ו-Open API העלולים להשפיע על התוצאות העסקיות של הבנק. הבנק גיבש תוכנית אסטרטגית לשנים 2020-2022 הכוללת ביצוע צעדים בתחומי החדשנות, הטכנולוגיה, מבנה הפעילות ועוד, כדי לתת מענה למכלול האיומים.

לפרטים בדבר הליכים משפטיים ראה [ביאור 10](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

לפרטים בדבר יוזמות רגולטוריות מהותיות בעלות השפעה על פעילות הבנק בתקופת הדיווח ראה [ביאור 16](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

2.1.3. השפעת משבר התפשטות נגיף הקורונה

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 התפשט נגיף הקורונה בקצב מהיר ברחבי העולם, ובתגובה לכך ננקטו על-ידי ממשלות לרבות בישראל צעדי התגוננות כגון הגבלת מעבר בין מדינות, אמצעי בידוד וצמצום התקהלויות ותנועה, סגרים, הגבלות על הפעלת עסקים פרטיים ושירותים ממשלתיים ועירוניים ועוד. במהלך הרבעון השני ועם הירידה בקצב התפשטות הנגיף החלו בארץ ובעולם צעדי פתיחה הדרגתיים של המשקים. לקראת סוף הרבעון השני ובתחילת הרבעון השלישי הואץ שוב קצב התפשטות הנגיף בארץ, וכתוצאה מכך החלה הממשלה ליישם שוב צעדי התגוננות שונים. התפשטות הנגיף ואמצעי ההתגוננות נגדו גורמים לפגיעה כלכלית מהותית ומגמות שליליות בכלכלה העולמית ובכלכלה הישראלית, וגרמו לפגיעה בשוקי ההון העולמיים ובשוק המקומי ברבעון הראשון. בתגובה, ממשלות ובנקים מרכזיים בעולם לרבות בישראל נוקטים במגוון צעדים ובכללם מענקים, הלוואות, התערבות בשוקי ההון ועוד.

משבר התפשטות הנגיף מביא להרעה מהותית בפעילות המשק בישראל אליו חשופה פעילות הבנק וקיימות וצפויות לו השלכות על עסקי הבנק, לרבות בגין עליה בסיכון האשראי וקשיי נזילות של לווים, הן במגזר העסקי והן במגזר הפרטי, ובגין האטה בפעילות הכלכלית. כמו-כן להורדת ריביות לזמן קצר על-ידי הבנקים המרכזיים, אלה שהתרחשו והורדות נוספות שעשויות להתבצע, השפעה על קיטון בהכנסות המימון והריבית העתידיות של הבנק. זאת בנוסף לסיכון לירידות בשערי נכסים סחירים ושינוי במרווחי אגרות-חוב אשר יוצרים השפעה לרעה על שווי הנכסים הסחירים של הבנק והשפעות נוספות.

לא ניתן להעריך את היקף התפשטות הנגיף בעתיד, או את תגובת הממשלות והבנקים המרכזיים הן מבחינת ההגבלות שיוטלו על המשקים והן מבחינת צעדים לתמיכה ועידוד הפעילות הכלכלית ואת תגובת הכלכלות והשווקים. לא ניתן גם לאמוד ולכמת את משך המשבר ועומקו ואת השפעתו העתידית על הכלכלה העולמית, המשק הישראלי, לקוחות הבנק והבנק עצמו.

הבנק הקים צוות יעודי של ההנהלה לטיפול במשבר פיננסי לעניין משבר התפשטות נגיף הקורונה בראשות מנכ"ל הבנק. הצוות, וכן צוות ההנהלה לניהול סיכונים וצוות, בוחנים באופן שוטף תרחישים שונים להתפתחות המשבר ולהשפעותיו הפיננסיות על הבנק, את השפעות המשבר על סיכונים האשראי וסיכון צד נגדי מול לקוחות, בנקים ואחרים, השפעותיו על הנזילות, תיק הנוסטרו, חדר עסקות ועוד. נושאים אלו נדונים באופן תדיר גם בדירקטוריון הבנק. כמו-כן הבנק הקים צוותי עבודה שעדכנו חלק מהתוכניות האסטרטגיות של הבנק, ובפרט המליצו על האצת תוכניות העבודה בתחומים שונים, מתווה העדכון והתוכניות עצמן אושרו בדירקטוריון.

בהתאם, כחלק מהיערכות הבנק לתוצאות משבר הקורונה, ובמטרה להעריך את השפעותיו האפשריות, נבחנים תרחישים שונים להתפתחות שורה של פרמטרים כלכליים, ואלו משמשים את הבנק לאמידת ההשפעות על הבנק. בתרחיש הייחוס הבנק מניח כי מגבלות מסוימות על הפעילות הכלכלית יחולו לפחות עד תום שנת 2020. התוצר התכווץ בחדות בשני הרבעונים הראשונים של 2020, ועל-פי התרחיש צפוי לרשום התאוששות ברבעון השלישי שתיבלם ברבעון הרביעי. התוצר בתרחיש הייחוס של הבנק מתכווץ בשנת 2020 כולה בכ-7.5%, כאשר שיעור האבטלה הרבעוני (כולל חל"ת) עולה עד לרמה של כ-16% בשיא. ריבית בנק ישראל בתרחיש זה נותרת ברמה של 0.1% לאורך כל שנת 2020. הערכות ותרחישים אלו מתעדכנים באופן שוטף בהתאם לתחזיות השונות, לתוכניות הכלכליות של הממשלה ולאירועים בארץ ובעולם.

בהיבט התפעולי ובהיבטי המשכיות עסקית נקט הבנק בשורה של תהליכים ואמצעים ובכללם עבודה מרוכזת, דילול ו/או פיצול יחידות, שינויים באופן פעילות הסניפים והפעילות מול הלקוחות, דחיית תשלומי משכנתאות והלוואות ועוד. זאת בהתאם להנחיות הממשלה ומשרד הבריאות ושינויי רגולציה של בנק ישראל, ובפרט הוראת שעה ניהול בנקאי תקין 250 של הפיקוח על הבנקים המתעדכנת מעת לעת. ככלל, הסיכונים התפעוליים ובכללם סיכוני הסייבר שקשורים למשבר והשלכותיו נותחו ובהתאם נשקלים ומיושמים בקרות ואמצעים מתאימים למזעור הסיכון. עם זאת, אופן הפעילות המשתנה לאור משבר התפשטות נגיף הקורונה טומן בחובו גידול מסוים בסיכון התפעולי במובנו הרחב, כגון סיכונים טכנולוגיים וסיכוני סייבר, סיכוני מעילות והונאות, תקלות עקב עומסי פעולות בנקאיות או מחסור כ"א, אי-זמינות ספקים חיצוניים ועוד.

על רקע משבר התפשטות נגיף הקורונה ועל מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי, הפחית הפיקוח על הבנקים ביום 31 במרץ 2020 את דרישות ההון מהבנקים במסגרת הוראת שעה לתקופה של שישה חודשים עם אפשרות להארכה. בהתאם, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יוחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 30 ביוני 2020 הינם 9.26% ו-12.76%, בהתאמה (במקום 10.26% ו-13.76% לפני הוראת השעה). בהודעה שפרסמה המפקחת על הבנקים בקשר עם הוראת השעה, היא ביקשה מהדירקטוריונים של הבנקים, בין היתר, לבחון מחדש את מדיניות הדיבידנדים מתוך כוונה שהמקורות ההוניים שישתחררו כתוצאה מהקטנת דרישות ההון ישמשו להגדלת אשראי ולא לצורך חלוקה. על רקע הודעת המפקחת וכדי לאפשר יישום תכלית ההוראה החליט דירקטוריון הבנק ביום 31 במרץ 2020 להתאים את יעד יחס הון עצמי רובד 1 ל-9.5% וכן החליט כי בשים לב למדיניות החלוקה הקיימת בבנק, לאור אי הוודאות בתנאים המקרו כלכליים יחד עם הגשמת תכלית הוראת השעה ומדיניות הפיקוח על הבנקים, עד לתום תוקף הוראת השעה והתבהרות התנאים ימשיך הבנק שלא לבצע חלוקות מרווחים שוטפים. לפרטים נוספים בדבר הוראות המפקחת על הבנקים, יעדי הלימות הון ודיבידנדים, ראה [פרק הון, הלימות הון ומינוף](#) בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

יחס הון עצמי רובד 1 ליום 30 ביוני 2020 ירד ל 11.23% ויחס המינוף ירד ל 6.97% לעומת יחס הון עצמי רובד 1 של 11.53% ויחס מינוף של 7.61% ב-31 בדצמבר 2019, בעיקר עקב השפעות משבר הקורונה ובכללן עלייה בצרכי האשראי העסקי של הלקוחות ועלייה בהפרשות להפסדי אשראי, בשל הקיטון בהון עקב חלוקת יתרת מניות ישראל כדבידנדים בעין לבעלי המניות ובעקבות השפעות נוספות כמפורט בסעיף 2.3.2 בדוח הדירקטוריון וההנהלה. בעקבות משבר התפשטות נגיף הקורונה, רשם הבנק במחצית הראשונה של שנת 2020 גידול בהוצאות להפסדי אשראי בסכום כולל של כ-1,622 מיליון ש"ח. עיקר הגידול הינו בשל הגדלת היקף ההפרשה הקבוצתית בסך של כ-1,409 מיליון ש"ח, לרבות בגין ההלוואות לדיוור. הגידול האמור הינו בהמשך לגידול בהוצאות להפסדי אשראי בסך של כ-676 מיליון ש"ח שנרשמו במסגרת [הדוחות הכספיים לשנת 2019](#) (שפורסמו במחצית השנייה של חודש מרץ 2020 לאחר התפשטות נגיף הקורונה) וכללו השפעות של התפשטות הנגיף אשר היו ידועות באותו מועד. סך-הכל הגידול בהוצאות להפסדי האשראי בגין התפשטות נגיף הקורונה מסתכם עד כה בכ-2,298 מיליון ש"ח. לפרטים אודות תרחישים והשפעתם על סיכון האשראי ואודות החשיפה וסיכון האשראי לפי ענפי משק ראה [פרק סיכון האשראי](#) להלן. בהקשר זה נציין כי בעקבות משבר הקורונה נדחו עד ל-30 ביוני 2020 תשלומי הלוואות (קרן ו/או ריבית) בהיקף של כ-2,318 מיליון ש"ח כמפורט בפרק סיכון האשראי להלן.

משבר התפשטות נגיף הקורונה מביא לגידול הסיכון בפעילות מול בנקים זרים ובכללן לגידול בסיכונים אשראי וסליקה מולם. הבנק בוחן את הסיכון ומנהל אותו באופן שוטף, ראה [פרק סיכון אשראי](#) להלן.

התנודתיות בשווקים הפיננסיים ברבעון הראשון הביאה לגידול באומדני הסיכון של פעילות חדר העסקות של הבנק ושל לקוחותיו. הרגיעה בשווקים ברבעון השני הביאה לירידה במרבית אומדני סיכון אלו. מדדי סיכון השוק והנזילות מצביעים אף הם על רגיעה בהשוואה לסוף הרבעון הראשון. יחד עם זאת בהיעדר תשובה רפואית למחלת הקורונה התנאים שהביאו למשבר הפיננסי והכלכלי עדיין קיימים ועלולים לגרום להרעה נוספת במצב המשק הישראלי והעולמי ועלולים להעיב על השווקים בעתיד. יחס הנזילות הממוצע של הבנק במאוחד עמד על 131% ברבעון שהסתיים ב-30 יוני 2020. בעוד שברבעון הראשון ירדות בשערי נכסים סחירים, שינויים בעקומי הריבית בארץ ובעולם ובמרווחי אגרות-חוב יצרו השפעה לרעה על שווי הנכסים הסחירים של הבנק, ברבעון השני חלה התאוששות בשווקים ובשווי נכסים אלו. במהלך הרבעון השני חלה עלייה של כ-871 מיליון ש"ח בשווי תיק המניות ותיק אגרות-החוב הזמין למכירה שקיזזה את הירידות מהרבעון הראשון (705 מיליון ש"ח). השפעת עלייה זו על ההון מתמתנת בשל זקיפה להון של השפעות מקצות הנובעות בעיקר מסגירת מרווחי האשראי לפיהם נקבעת ריבית ההיוון של ההתחייבויות בגין זכויות עובדים, כאשר השפעת ירדת ריבית ההיוון גרמה לגידול בהתחייבות האקטוארית ולקיטון מקביל בהון בסך של כ-519 מיליון ש"ח (לעומת עלייה בהון של 662 מיליון ש"ח ברבעון הראשון). לפרטים בדבר השפעה על סיכונים השוק ראה [פרק סיכונים שוק](#) להלן.

כאמור, לא ניתן להעריך בשלב זה את מלוא השפעות משבר התפשטות הנגיף והיקפן על הבנק, וזאת בשל אי ודאות בקשר עם משך משבר התפשטות הנגיף, צעדים שינקטו לעצירת התפשטות, עוצמתם וכן אי ודאות באשר להשפעות הנגזרות על הפעילות המשקית, מגמות בשוקי ההון וצעדים פיננסיים שונים שינקטו על-ידי ממשלות, בנקים מרכזיים ורגולטורים בנושא (ראה [פרק 4. בדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים](#) [לשנת 2019](#)) לפרטים נוספים ראה [פרקי הסיכון](#) להלן.

הערכות הבנק בדבר השלכות אפשריות של התפשטות נגיף הקורונה והשפעתו על השווקים הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, תשכ"ח-1968, המבוסס, בין היתר, על מידע, פרסומים של צדדים שלישיים ואומדנים המצויים בידי הבנק למועד זה. הערכות אלה אינן ודאיות והן עשויות להתממש באופן שונה מהותית מהאמור לעיל, בין היתר, כתלות בהיקף התפשטות הנגיף, בתגובת הממשלות והבנקים המרכזיים ובתקופת התמשכות המשבר.

2.1.4. רואי החשבון המבקרים

רואי החשבון זיו האפט (BDO) וסומך חייקין (KPMG) משמשים כרואי החשבון המשותפים של הבנק. משרד האפט את האפט אשר התמזג למשרד זיו האפט בשנת 2000 החל לכהן כרואה החשבון המבקר של הבנק בשנת 1921. משרד סומך חייקין החל לכהן כרואה החשבון של הבנק בשנת 1998. לעיתים, מוצא לנוכח רואה החשבון המבקר לכלול שינוי מהנוסח האחיד על-ידי הוספת פיסקת הפניית תשומת לב שנועדה להדגיש עניין מסוים המשפיע באופן משמעותי על הדוחות הכספיים וכלול בביאור לדוחות הכספיים.

רואי החשבון המבקרים הפנו את תשומת הלב לאמור בביאור 10.ב (ב) בדבר חשיפה לתובענות ייצוגיות שהוגשו כנגד קבוצת הבנק ולביאורים 10.ד ו-10.ה. בדבר סיום חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ובנושא FIFA.

2.2. התפתחויות מהותיות בהכנסות, בהוצאות וברוח כולל אחר

כפי שיפורט להלן, התוצאות הכספיות, החל מחודש מרץ 2020, הושפעו מהתפשטות נגיף הקורונה, שגרמה בין היתר, להתכווצות חדה בפעילות הכלכלית העולמית, הרעה במצב המשק והלוויים והגברת התנודתיות בשווקים.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכם ב-325 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 1,692 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

תשואת הרווח הנקי להון המיוחס לבעלי מניות הבנק במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכמה בכ-1.7% בהשוואה לשיעור של כ-9.0% בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי מפעילות הנמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכם ב-434 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 1,450 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

תשואת הרווח הנקי מפעילות נמשכת להון המיוחס לבעלי מניות הבנק במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכמה בכ-2.3% בהשוואה לשיעור של כ-7.7% בתקופה המקבילה אשתקד.

טבלה 2-2: תמצית דוח רווח והפסד

	לשישה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.06.19	30.06.20		30.06.19	30.06.20	
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
הכנסות ריבית	6,555	5,074	(32.1%)	3,730	2,532	
הוצאות ריבית	(1,812)	(716)	(71.0%)	(1,264)	(366)	
הכנסות ריבית, נטו	4,743	4,358	(12.2%)	2,466	2,166	
הכנסות מימון שאינן מריבית	255	499	16.3%	166	193	
רווח מימוני, נטו*	4,998	4,857	(10.4%)	2,632	2,359	
הוצאות בגין הפסדי אשראי	440	1,937	253.6%	319	1,128	
רווח מימוני, נטו לאחר הוצאות בגין הפסדי אשראי	4,558	2,920	(46.8%)	2,313	1,231	
עמלות והכנסות אחרות	1,636	1,680	(4.6%)	833	795	
הוצאות תפעוליות ואחרות	3,869	3,742	(8.3%)	1,992	1,826	
רווח מפעילות נמשכת לפני מסים	2,325	858	(82.7%)	1,154	200	
הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת	890	436	(83.4%)	441	73	
רווח מפעילות נמשכת לאחר מסים	1,435	422	(82.2%)	713	127	
חלקו של הבנק ברווחים של חברות כלולות לאחר מסים	4	2		4	1	
רווח נקי מפעילות נמשכת	1,439	424	(82.1%)	717	128	
רווח נקי (הפסד) מפעילות מופסקת	242	(109)	(100.0%)	151	-	
רווח נקי:						
לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	1,681	315	(85.3%)	868	128	
הפסד (רווח) המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה	11	10	66.7%	3	5	
המיוחס לבעלי מניות הבנק	1,692	325	(84.7%)	871	133	
תשואת הרווח הנקי	9.0%	1.7%	(84.8%)	9.3%	1.4%	

* סעיפי רווח והפסד לעיל הוצגו במתכונת שונה מתמצית דוח רווח והפסד באופן המאפשר ניתוח טוב יותר של התוצאות הפיננסיות. השינוי בא לידי ביטוי באמצעות מיון של הכנסות מימון שאינן מריבית מסעיף הכנסות (הוצאות) שאינן מריבית לרווח המימוני, נטו.

2.2.1. התפתחות הכנסות והוצאות

הרווח המימוני נטו

בכדי לנתח את הרווח מפעילות מימון יש לכלול ברווח בנוסף להכנסות והוצאות ריבית גם הכנסות והוצאות מימון שאינן מריבית. הכנסות אלה כוללות את הכנסות המימון בגין מכשירים נגזרים, בין היתר הפרשי שער ורווח ממימוש ניירות-ערך, המהווים חלק אינטגרלי בניהול החשיפות של הבנק. ההכנסות מנגזרים כוללות, בין השאר, את השפעות ערך הזמן בשווי ההוגן של נגזרים המקזזות את חשיפות הריבית המאזניות וכן את השפעות שיעור השינוי במדד הידוע בגין יתרות נגזרים המקזזות את חשיפות המדד בגין היתרות המאזניות.

טבלה 2-3: הרכב הרווח המימוני, נטו

השני	לשישה חודשים שהסתיימו ביום		השני	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום	
	30.06.19	30.06.20		30.06.19	30.06.20
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח		
הכנסות ריבית	6,555	5,074	(32.12%)	3,730	2,532
הוצאות ריבית	(1,812)	(716)	(71.04%)	(1,264)	(366)
הכנסות ריבית, נטו	4,743	4,358	(12.17%)	2,466	2,166
הכנסות מימון שאינן מריבית	255	499	16.27%	166	193
סך הרווח המימוני המדווח	4,998	4,857	(10.37%)	2,632	2,359
בנטרול השפעות שאינן מפעילות שוטפת:					
הכנסות ממימוש והתאמות לשווי הוגן של אגרות-חוב	53	122	25.00%	76	95
רווח (הפסד) מהשקעות במניות	250	(86)	(62.11%)	95	36
התאמה לשווי הוגן של השקעה בחברה מוחזקת	-	(7)		-	(18)
רווחים בגין הלוואות שנמכרו	1	-		1	-
התאמות לשווי הוגן של מכשירים נגזרים ⁽¹⁾	(174)	(18)	(64.94%)	(77)	(27)
הכנסות (הוצאות) מימון הנובעות מחיסוי המס בגין השקעות בחו"ל וגידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים ⁽²⁾	(100)	39	37.14%	(35)	(48)
סך-הכל השפעות שאינן מפעילות שוטפת	30	50	(36.67%)	60	38
סך-הכל הכנסות מימון מפעילות שוטפת ⁽³⁾	4,968	4,807	(9.76%)	2,572	2,321

(1) השפעת מדידת הרווח והפסד במכשירים נגזרים המהווים חלק מאסטרטגיית ניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק על בסיס שווי הוגן לעומת מדידה על בסיס צבירה. (2) בסעיף זה נכללו השפעות גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים והשפעת חיסוי האסימטריה בחבות המס בגין הפרשי שער על השקעות בחברות בנות בחו"ל אשר אינם מובאים בחשבון בבסיס ההכנסה לצורך חישוב ההפרשה למס, שלא כמו הפרשי השער בגין מקורות המימון. הבנק מבצע חיסוי כנגד חשיפת המס בגין ההשקעות בחו"ל באמצעות העמדת מקורות מימון עודפים כנגד השקעות אלו. (3) רווח מימוני בניטרול השפעות חריגות, ובניטרול השפעות הנובעות בעיקרן מעיתוי הרישום החשבוני. מזה בגין השפעות שיוניים במדד: הוצאה בסך של 36 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2020, בהשוואה להכנסה בסך של 158 מיליון ש"ח ברבעון השני של שנת 2019. הוצאה בסך 106 מיליון ש"ח בחציון הראשון של שנת 2020, בהשוואה להכנסה בסך של 125 מיליון ש"ח בחציון הראשון של שנת 2019.

הכנסות המימון מפעילות שוטפת במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכמו בסך של 4,807 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 4,968 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה נבעה מקיטון במרווחים הפיננסיים בפיקדונות בשל ירידת שיעור הריבית הדולרית ומקיטון בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור המדד הידוע בין התקופות. בנוסף, חלה ירידה בהיקף האשראי הקמעונאי הצרכני. מנגד, חל גידול בהכנסות מפעילות חדר עסקות, בשל עלייה בהיקף העסקות עקב התנודתיות שחלה בשוק בעקבות משבר התפשטות נגיף קורונה, וחלה עלייה בהיקף הפעילות העסקית והאשראי לדיוור. סך הרווח המימוני המדווח הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2020 בסך של 4,857 מיליון ש"ח בהשוואה לסך של 4,998 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הירידה נבעה מקיטון ברווח מפעילות שוטפת כאמור לעיל ומהפסדים מהשקעה במניות, אשר נבעו מירידה בשווי המניות בשוק ההון ברבעון הראשון בשל משבר התפשטות נגיף קורונה, וקוזזו בחלקם עקב עלייה בשווי השוק ברבעון השני. מנגד, חלה עלייה ברווח כתוצאה משינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה. בנוסף, חלה עלייה ברווחים מהשקעה באגרות-חוב, בעיקר ברבעון השני, וחל גידול בהכנסות מהפרשי שער בעיקר בשל גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים.

טבלה 4-2: נתונים עיקריים בדבר הכנסות והוצאות ריבית

לשישה חודשים שהסתיימו ביום				לשלושה חודשים שהסתיימו ביום				
30.06.19		30.06.20		30.06.19		30.06.20		
שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	שיעור הכנסה (הוצאה)	הכנסות (הוצאות) ריבית	
במיליוני ש"ח/באחוזים								
3.26%	6,555	2.35%	5,074	3.67%	3,730	2.27%	2,532	הכנסות ריבית
1.47%	(1,812)	0.58%	(716)	2.07%	(1,264)	0.59%	(366)	הוצאות ריבית
1.79%	4,743	1.77%	4,358	1.60%	2,466	1.68%	2,166	הכנסות ריבית, נטו
2.36%		2.01%		2.42%		1.94%		יחס בין הכנסות מריבית נטו לבין יתרת הנכסים נושאי הריבית

במחצית הראשונה של שנת 2020 חלה ירידה בהכנסות ובהוצאות ריבית לעומת התקופה המקבילה אשתקד אשר נבעה מירידת שיעור הריבית הדולרית ומקטון בהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור עלית המדד הידוע בין התקופות.

מניתוח השינויים בהכנסות ובהוצאות ריבית בין המחצית הראשונה של שנת 2020 לבין התקופה המקבילה אשתקד עולה כי השינויים בהיקף היתרות המאזניות הממוצעות גרמו לגידול בסך של כ-265 מיליון ש"ח והשינויים בשיעורי הריבית גרמו לקטון בסך של כ-650 מיליון ש"ח בהכנסות ריבית נטו.

ההוצאות בגין הפסדי אשראי הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2020 בסך של 1,937 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 440 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הגידול בהוצאות להפסדי אשראי נבע מהשפעות השינויים בסביבת המקרו כתוצאה מהשלכות משבר הקורונה ואי הוודאות הקיימת בשל השפעתו על מצב המשק והלוויים. הגידול האמור מתווסף להוצאות בסך של כ-676 מיליון ש"ח שנרשמו במסגרת הדוחות הכספיים לשנת 2019 (שפורסמו במחצית השנייה של חודש מרץ 2020 לאחר התפרצות הקורונה) לנוכח השלכות התפשטות הנגיף כאמור לעיל.

על רקע אי הוודאות הרבה, צופה הבנק כי הפסדי האשראי יגדלו, אך בשלב זה קשה לקבוע באיזו מידה ומתי, בין היתר כתוצאה מתהליכים וצעדים שנוקטים הממשלה ובנק ישראל אשר עשויים לסייע למשק להיחלץ מהמשבר במהירות רבה יותר, אך במידה ולא יצלחו יביאו לדחיה בלבד בהתממשות סיכוני האשראי. כצעד מקדים להשפעת המשבר החליט הבנק להגדיל את ההפרשה הקבוצתית במחצית הראשונה של שנת 2020 כדי לשקף את הגידול האפשרי בהפסדי האשראי הפרטניים ובמחיקות האוטומטיות שטרם באו לידי ביטוי.

ההוצאה הפרטנית, נטו הסתכמה במחצית הראשונה של שנת 2020 לסך של 405 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאה בסך של 44 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נובע הן מעלייה בהוצאה הפרטנית ברוטו והן מירידה בהיקפי הריבית בתקופה.

ההוצאה הקבוצתית, נטו, הסתכמה לסך של 1,532 מיליון ש"ח במחצית הראשונה של שנת 2020, בהשוואה להוצאה בסך של 396 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהוצאה הקבוצתית נבע בעיקרו מגידול בשיעורי ההפרשה בענפי המשק השונים לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלוויים ועל היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום. גידול זה התבטא בעיקר בענף המשק אנשים פרטיים, בענפי בינוי ונדל"ן ופעילויות בנדל"ן, בענפי המסחר וכן בענף בתי מלון, שירותי הארחה ואוכל. כמו-כן, הגידול בהוצאה הקבוצתית, נטו, נבע מגידול בסך של כ-261 מיליון ש"ח בהוצאה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיוור.

למידע נוסף בדבר התפתחות יתרות האשראי לציבור ראה [פרק "המבנה וההתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון"](#) בדוח הדירקטוריון. למידע נוסף בדבר התנועה ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי, ראה [ביאור 6](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

טבלה 5-2: הוצאה המצטברת להפסדי אשראי בגין חובות ובגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים**

לשישה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
30.06.19	30.06.20	30.06.19	30.06.20	
במיליוני ש"ח				
498	678	268	354	הוצאה פרטנית בגין הפסדי אשראי
(454)	(273)	(254)	(151)	קיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית
44	405	14	203	הוצאה פרטנית, נטו, בגין הפסדי אשראי
396	1,532	305	925	הוצאה, נטו, בגין הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי ומחיקות חשבונאיות, נטו
440	1,937	319	1,128	סך-הכל הוצאה להפסדי אשראי*
* מזה:				
303	1,278	253	622	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי מסחרי
15	276	11	244	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לדיור
119	383	54	263	הוצאה, נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי פרטי אחר
3	-	1	(1)	הוצאה (הכנסה), נטו, להפסדי אשראי בגין סיכון אשראי לבנקים וממשלות
440	1,937	319	1,128	סך-הכל הוצאה (הכנסה) להפסדי אשראי
ב-%				
שיעור הוצאה מסך האשראי לציבור:				
0.34%	0.45%	0.37%	0.47%	שיעור הוצאה הפרטנית בגין הפסדי אשראי
0.62%	1.48%	0.79%	1.69%	שיעור הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור***
0.30%	1.30%	0.44%	1.49%	שיעור הוצאה בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור****
0.15%	0.29%	0.13%	0.32%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
10.87%	14.29%	9.47%	16.09%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

** לרבות בגין אשראי לדיור שנבחן לפי עומק הפיגור.
 *** הוצאה להפסדי אשראי, ברוטו הינה סך הוצאה להפסדי אשראי בניטרול הקיטון בהפרשה פרטנית להפסדי אשראי וגביית חובות שנמחקו חשבונאית.
 **** מחושב על בסיס שנתי.

נמלות והכנסות אחרות הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2020 ב-1,680 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,636 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההכנסות מעמלות הושפעו מהשלכות התפשטות נגיף הקורונה, החל מחודש מרץ. בעקבות הגברת התנודתיות בשווקי ההון ובשערי החליפין ועלייה במחזורי העסקות חל גידול בהכנסות מעמלות בגין פעילות בניירות-ערך. מנגד, חלה ירידה בהכנסות מכרטיסי אשראי ובדמי ניהול חשבון. כמו-כן, חלה עלייה בהכנסות אחרות מרווח ממכירת נכסים.

טבלה 6-2: פירוט עמלות והכנסות אחרות

	לשישה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.06.19	30.06.20		30.06.19	30.06.20	
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
עמלות						
דמי ניהול חשבונות	430	394	(13.2%)	212	184	
פעילות בניירות-ערך	348	420	13.2%	174	197	
כרטיסי אשראי, נטו	151	130	(38.6%)	88	54	
טיפול באשראי	100	112	6.5%	46	49	
עמלות מעסקי מימון	235	248	5.9%	119	126	
עמלות אחרות	325	305	(17.6%)	165	136	
סך-הכל עמלות תפעוליות	1,589	1,609	(7.2%)	804	746	
סך-הכל אחרות						
סך-הכל הכנסות תפעוליות והכנסות אחרות	47	71	69.0%	29	49	
	1,636	1,680	(4.6%)	833	795	

הוצאות התפעוליות והאחרות הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2020 ב-3,742 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-3,869 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של כ-3.3%.

טבלה 7-2: פירוט של הוצאות התפעוליות והאחרות

	לשישה חודשים שהסתיימו ביום		השינוי	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
	30.06.19	30.06.20		30.06.19	30.06.20	
	במיליוני ש"ח			במיליוני ש"ח		
הוצאות שכר						
שכר	1,858	1,868	2.4%	909	931	
מענקים ותגמול מבוסס מניות	228	57	(74.6%)	126	32	
סך-הכל שכר	2,086	1,925	(7.0%)	1,035	963	
אחזקה ופחת בניינים וציוד						
אחזקה אחרות	638	642	(0.9%)	324	321	
סך-הכל הוצאות תפעוליות ואחרות	1,145	1,175	(14.4%)	633	542	
	3,869	3,742	(8.3%)	1,992	1,826	

* סווג מחדש.

הוצאות השכר הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2020 ב-1,925 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-2,086 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד, ירידה בשיעור של 7.7%. הירידה בהוצאות השכר נובעת מהמשך החיסכון בעלויות עקב תהליכי התייעלות, ומירידה בסכום המענק בהתחשב בתשואה להון שהושגה במחצית הראשונה של שנת 2020 לנוכח השפעות התפשטות נגיף הקורונה וכן מהשלכות הסכם השכר, על פיו התגמול ההוני לעובדים בוטל ובמקומו נתנו תוספות שכר החל מחודש מאי. במחצית הראשונה של 2019 נרשמה הוצאה גבוהה לתגמול הוני, עקב עליית מחיר מניית הבנק. עד כה לא בוצעו שינויים מהותיים בתנאי ההעסקה וההטבות לעובדים אשר משפיעים על הוצאות השכר, אגב התפשטות נגיף הקורונה. במקביל, לנוכח השפעות התפשטות נגיף הקורונה, החליט הבנק על האצת קצב יישום תוכנית ההתייעלות עליה דווח ביום 8 בינואר 2020.

הוצאות האחזקה ופחת בניינים וציוד הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2020 ב-642 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-638 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עלייה בשיעור של 0.6%.

ההוצאות האחרות הסתכמו במחצית הראשונה של שנת 2020 ב-1,175 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,145 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. העלייה נבעה בעיקר מהוצאות הפרשי שער משערוך ההפרשה לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים לעומת הכנסה בתקופה המקבילה וקוזזה בירידה בהוצאות המשפטיות בגין החקירה לעומת התקופה המקבילה אשתקד.

הפרשה למסים על הרווח מפעילות נמשכת הסתכמה במחצית הראשונה של שנת 2020 בסך של 436 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 890 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הפרשה למסים של הבנק במחצית הראשונה של שנת 2020 הושפעה בעיקר מהפסדים בחברות בנות שלא נכלל בגינם מס נדחה, מסים בגין שנים קודמות עקב גביית חובות שנמחקו בעבר ומהוצאות לא מוכרות בגין שערור הפרשה לחקירה האמריקאית, אשר בתקופה המקבילה אשתקד נרשמו בגינה הכנסות שערור.

הרווח (ההפסד) הנקי מפעילות מופסקת הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2020 בהפסד בסך של 109 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח בסך של 242 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד במחצית הראשונה של שנת 2020 נובע מהכרה בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בישראל בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, בהשוואה למחיר ערב חלוקתה כדיבדנד בעין לבעלי המניות. בתקופה המקבילה אשתקד נכלל חלק הבנק ברווחי קבוצת ישראל וכן מרווח נטו ממכירת כ-65% ממניות ישראל כרבעון ברבעון השני של שנת 2019 בסך של 137 מיליון ש"ח.

חלקם של בעלי זכויות שאינן מקנות שליטה בתוצאות, נטו, של חברות מאוחדות הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2020 בחלקם בהפסד בסך של 10 מיליון ש"ח, בהשוואה לחלקם בהפסד בסך של 11 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2020 בסך של 325 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 1,692 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

הרווח הנקי הבסיסי למניה בת 1 ש"ח ערך נקוב הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2020 ב-0.24 ש"ח, בהשוואה ל-1.27 ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

2.2.2. התפתחות ברווח הכולל

טבלה 8-2: רווח כולל

לשישה חודשים שהסתיימו ביום		לשלושה חודשים שהסתיימו ביום		
30.06.19	30.06.20	30.06.19	30.06.20	
במיליוני ש"ח				
1,681	315	868	128	רווח נקי לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
11	10	3	5	הפסד המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,692	325	871	133	רווח נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
רווח (הפסד) כולל אחר, לפני מסים:				
453	144	102	811	התאמות בגין אגרות-חוב זמינות למכירה לפי שווי הוגן נטו
(84)	211	113	(424)	התאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים*
369	355	215	387	רווח כולל אחר, לפני מסים
(110)	(124)	(69)	(131)	השפעת המס המתייחס
259	231	146	256	רווח כולל אחר המיוחס לבעלי מניות הבנק, לאחר מסים
1,940	546	1,014	384	הרווח הכולל לפני ייחוס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
11	10	3	5	ההפסד הכולל המיוחס לבעלי זכויות שאינן מקנות שליטה
1,951	556	1,017	389	הרווח הכולל המיוחס לבעלי מניות הבנק

* בעיקר משקף התאמות בגין אומדנים אקטואריים לסוף התקופה והפחתה של סכומים שנרשמו בעבר ברווח כולל אחר.

הרווח הכולל הסתכם במחצית הראשונה של שנת 2020 בסך של 556 מיליון ש"ח, בהשוואה לסך של 1,951 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הרווח הכולל הושפע, מעבר לשינוי ברווח הנקי, מעלייה בהתאמות אגרות-חוב זמינות למכירה בעיקר כתוצאה מעלייה במחירי אגרות-החוב הממשלתיות בעיקר בשל המשך מגמת ירידת הריבית הדולרית הארוכה, בהשוואה לעלייה משמעותית יותר בשווי אגרות-החוב בתקופה המקבילה אשתקד כתוצאה מירידה בריבית השקלית הארוכה. בנוסף, במחצית הראשונה של שנת 2020 חלה עלייה בהתאמות של התחייבויות בגין הטבות לעובדים בשל עלייה במרווחים הקונצרניים המשמשים להיוון ההתחייבויות האקטואריות בגין הטבות לעובדים, לעומת ירידה בהתאמות אלו בתקופה המקבילה אשתקד בשל הירידה בריבית השקלית הארוכה כאמור לעיל.

2.3. המבנה והתפתחות של הנכסים, ההתחייבויות, ההון והלימות ההון

המאזן המאוחד ליום 30 ביוני 2020 הסתכם ב-499.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה ל-463.7 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019. העלייה נבעה בעיקר מגידול באשראי לציבור, בפיקדונות בבנקים ובהשקעות בניירות-ערך.

טבלה 2-9: ההתפתחות בסעיפי המאזן העיקריים

שינוי מיום	יתרה ליום		31.12.19	31.03.20	30.06.20	
	31.12.19	31.03.20				
	במיליוני ש"ח					
	7.7%	1.6%	463,688	491,459	499,280	סך-כל הנכסים
	0.3%	(2.0%)	292,940	299,548	293,700	אשראי לציבור, נטו
	28.3%	26.3%	88,122	89,475	113,033	מזומנים ופיקדונות בבנקים
	11.8%	(10.7%)	59,486	74,500	66,513	ניירות-ערך
	(100.0%)		849	-	-	השקעה המהווה פעילות מופסקת*
	10.8%	3.2%	361,645	388,566	400,816	פיקדונות הציבור
	(6.2%)	2.9%	26,853	24,491	25,196	אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים
	(0.4%)	1.0%	38,181	37,632	38,024	הון המיוחס לבעלי המניות של הבנק

* החל מהרבעון השני 2019 ועד ליום 9 במרס 2020 בו חולקה יתרת ההחזקה במניות ישראל כדיבידנד בעין, יתרת ההשקעה בקבוצת ישראל, טופלה לפי שיטת השווי המאזני, והוצגה בשורה אחת במסגרת השקעה המהווה פעילות מופסקת. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1\(ה\)](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

2.3.1. מבנה והתפתחות הנכסים וההתחייבויות

אשראי לציבור

טבלה 2-10: התפתחות האשראי לציבור, נטו, מאזני לפי ענפי משק עיקריים

השינוי	ליום		31.12.19	30.06.20	
	31.12.19	30.06.20			
	במיליוני ש"ח				
5.1%	89,256	93,813			אנשים פרטיים - הלוואות לדיוור
(8.8%)	37,944	34,618			אנשים פרטיים - אחר
2.0%	53,833	54,911			בינוי ונדל"ן
(3.2%)	26,176	25,333			מסחר
(0.5%)	15,998	15,919			תעשייה
(5.0%)	22,058	20,954			שירותים פיננסיים
1.0%	47,675	48,152			אחר
0.3%	292,940	293,700			סך-הכל

למידע נוסף בנוגע להתפתחות האשראי וסיכוני האשראי לפי ענפי משק ראה [פרק "סיכון אשראי" בסעיף 3.2.2](#). מיון וניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק" בסקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 ביוני 2020

חביונות בעייתיות טבלה 2-11: סיכון אשראי בעייתי⁽¹⁾

31.12.19			30.06.20			
סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	סך-הכל	חוץ-מאזני	מאזני	
במיליוני ש"ח						
5,303	861	4,442	5,055	802	4,253	סיכון אשראי פגום
1,746	270	1,476	2,069	178	1,891	סיכון אשראי נחות ⁽²⁾
3,837	597	3,240	3,868	669	3,199	סיכון אשראי בהשגחה מיוחדת
10,886	1,728	9,158	10,992	1,649	9,343	סך סיכון אשראי בעייתי*
8,787	1,643	7,144	8,513	1,477	7,036	סיכון אשראי בעייתי נטו
913	-	913	873	-	873	* מזה חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽²⁾

(1) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
(2) לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר. לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת התמודדות עם נגיף הקורונה, ראה [ביאור א'ג'](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

הערה:

סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני מוצג לפני השפעת ההפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

למידע נוסף על ניתוח תיק האשראי וסיכון אשראי בעייתי, לרבות תרחישים וניתוחי רגישות שנבחנו, ראה [פרק "סיכון אשראי" בסעיף 3.2.1](#). ניתוח איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי" בסקירת הסיכונים, בדוח הדירקטוריון וההנהלה.

אשראי חוץ-מאזני

טבלה 2-12: ההתפתחות בסעיפים החוץ-מאזניים העיקריים

השינוי	יתרה ליום		במיליוני ש"ח	
	31.12.19	30.06.20		
				מכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים למעט נגזרים
(31.5%)	816	559		אשראי תעודות
(1.6%)	51,134	50,313		ערביות והתחייבויות אחרות**,*
1.3%	15,640	15,837		מסגרות אשראי של כרטיסי אשראי שלא נוצלו באחריות הבנק
7.9%	44,695	48,205		מסגרות חח"ד ומסגרות אשראי אחרות בחשבונות לפי דרישה, שלא נוצלו*
5.8%	58,323	61,699		התחייבויות בלתי חוזרות לתת אשראי שאושר ושעדיין לא ניתן והתחייבויות להוצאת ערביות

* כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-15,710 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערביות חוק מכר (ליום 31.12.19: 13,797 מיליוני ש"ח).
** כולל התחייבויות הבנק בגין חלקו בקרן סיכונים של מסלקת המעו"ף בסך 88 מיליוני ש"ח (ליום 31.12.19: 94 מיליוני ש"ח).

ניירות-ערך

לבנק השקעות באגרות-חוב ממשלתיות וקונצרניות וכן השקעה במניות סחירות (בעיקר זרות) ושיאין סחירות בפיזור נרחב. ניירות הערך הסתכמו ביום 30 ביוני 2020 בכ-66.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-59.5 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019, עלייה בשיעור של כ-11.8% שנבעה בעיקר מרכישה, נטו, של אגרות-חוב של ממשלת ישראל ואגרות-חוב קונצרניות זרות. במהלך המחצית הראשונה של שנת 2020, חלה ירידה בשווי תיק המניות של הבנק בסך של כ-86 מיליוני ש"ח, אשר נבעה מירידה בשווי השוק של המניות בשוק ההון ברבעון הראשון של משבר התפשטות נגיף קורונה, וקוזה בחלקה עקב עלייה בשווקים ברבעון השני. תיק אגרות-החוב הזמין למכירה של הבנק רשם במהלך המחצית הראשונה של שנת 2020 עלייה של 252 מיליוני ש"ח. ברבעון הראשון של שנת 2020 נרשמה ירידה בשווי של כ-583 מיליוני ש"ח (מתוכה ירידה בשווי של כ-434 מיליוני ש"ח באגרות-חוב קונצרניות ופיננסיות זרות), ברבעון השני, בעקבות ההתאוששות בשווקים, נרשמה עלייה בשווי תיק אגרות-החוב הזמין בסך של כ-835 מיליוני (מתוכה עלייה בשווי של כ-352 מיליוני ש"ח באגרות-חוב קונצרניות ופיננסיות זרות והשאר באגרות-חוב ממשלתיות). השינויים בשווי תיק אגרות-החוב הזמין למכירה נזקפו לקרן הון. מגמת העלייה בשווקים נמשכה גם בחודש יולי 2020 במהלכו נרשמה עלייה של כ-0.2 מיליארד ש"ח בשווי תיק ניירות הערך של הבנק.

להלן פירוט אודות הפעילות בניירות הערך של קבוצת הבנק:

טבלה 2-13: יתרות ניירות-ערך

סך-הכל	מוחזק לפדיון		זמין למכירה		תיק למסחר			
	הערך במאזן	% מסך ניירות-ערך	הערך במאזן	% מסך ניירות-ערך	הערך במאזן	% מסך ניירות-ערך		
במיליוני ש"ח/באחוזים								
ליום 30 ביוני 2020								
68.6%	45,661	-	-	58.4%	38,815	10.3%	6,846	אגרות-חוב ממשלת ישראל
10.8%	7,193	-	-	10.8%	7,193	-	-	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
1.6%	1,080	-	-	1.6%	1,078	0.0%	2	אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות
81.0%	53,934	-	-	70.8%	47,086	10.3%	6,848	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
0.6%	374	0.6%	374	-	-	-	-	אגרות-חוב קונצרני - בישראל
16.0%	10,638	-	-	16.0%	10,638	-	-	אגרות-חוב קונצרני - מדינות זרות
16.6%	11,012	0.6%	374	16.0%	10,638	-	-	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות
2.4%	1,567	-	-	2.4%	*1,565	0.0%	2	מניות
100.0%	66,513	0.6%	374	89.2%	59,289	10.3%	6,850	סך-הכל ניירות-ערך
ליום 31 בדצמבר 2019								
67.3%	40,019	-	-	56.2%	33,417	11.1%	6,602	אגרות-חוב ממשלת ישראל
13.0%	7,730	-	-	13.0%	7,730	-	-	אגרות-חוב ממשלת ארצות-הברית
0.6%	381	-	-	0.6%	378	0.0%	3	אגרות-חוב ממשלות - מדינות זרות אחרות
80.9%	48,130	-	-	69.8%	41,525	11.1%	6,605	סך-הכל אגרות-חוב ממשלות
0.5%	299	0.5%	299	-	-	-	-	אגרות-חוב קונצרני - בישראל
15.6%	9,284	-	-	15.6%	9,284	-	-	אגרות-חוב קונצרני - מדינות זרות
16.1%	9,583	0.5%	299	15.6%	9,284	-	-	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות
3.0%	1,773	-	-	3.0%	*1,771	0.0%	2	מניות
100.0%	59,486	0.5%	299	88.4%	52,580	11.1%	6,607	סך-הכל ניירות-ערך

* שיאין למסחר.

לפרטים נוספים לגבי סכומים הנמדדים בשווי הוגן, ראה [ביאור 15ב](#). בתמצית הדוחות הכספיים. לפרטים בדבר ההפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, ראה [ביאור 5](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

טבלה 2-14: פירוט אגרות-חוב קונצרניות לפי ענפי משק

31.12.19		30.06.20		
אחוז מסך אגרות-חוב קונצרניות	הערך במאזן	אחוז מסך אגרות-חוב קונצרניות	הערך במאזן	
	במיליוני ש"ח		במיליוני ש"ח	
5.6%	540	6.8%	751	כרייה וחציבה
7.3%	700	10.6%	1,167	תעשייה
4.0%	387	3.9%	433	חשמל ומים
3.3%	313	5.8%	640	מידע ותקשורת
74.4%	7,129	62.5%	6,873	בנקים ומוסדות פיננסיים
2.7%	259	5.2%	574	מסחר
2.7%	255	5.2%	574	אחרים
100.0%	9,583	100.0%	11,012	סך-הכל אגרות-חוב קונצרניות

לפרטים בדבר ההפסד שטרם מומש מהתאמות לשווי הוגן בגין אגרות-חוב זמינות למכירה, ראה [ביאור 5](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

פיקדונות

טבלה 2-15: התפתחות ביתרות הפיקדונות

השני	יתרה ליום		
	31.12.19	30.06.20	
	במיליוני ש"ח		
10.83%	361,645	400,816	פיקדונות הציבור
(2.90%)	3,520	3,418	פיקדונות מבנקים
(38.10%)	685	424	פיקדונות הממשלה
10.61%	365,850	404,658	סך-הכל

יתרת הפיקדונות ליום 30 ביוני 2020 הסתכמה בסך של כ-405 מיליארד ש"ח בהשוואה לסך של כ-366 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019. העלייה נובעת בעיקרה ממעבר לקוחות לאפיקי השקעה סולידיים עקב השלכות התפשטות נגיף הקורונה.

פעילות חוץ-מאזנית בניירות-ערך המוחזקים על-ידי הציבור

טבלה 2-16: ההתפתחות ביתרות החזקת הנכסים הכספיים החוץ-מאזניים של לקוחות קבוצת הבנק, לגביהם מספקת קבוצת הבנק שירותי משמורת, ניהול, תפעול וייעוץ

השני	יתרה ליום		
	31.12.19	30.06.20	
	במיליוני ש"ח		
(15.67%)	723,227	609,928	ניירות-ערך ⁽¹⁾
(19.82%)	92,980	74,550	נכסי קרנות נאמנות ⁽²⁾

(1) לרבות יתרות ניירות-ערך של קופות-גמל וקרנות נאמנות לגביהן מעניקה קבוצת הבנק שירותי משמורת. עיקר הקיטון נובע מירידות בשווקים ופדיונות של לקוחות בתחום קרנות הנאמנות, הגמל והפנסיה.

(2) שווי הנכסים של קרנות הנאמנות המקבלות שירותים גלויים לניהול חשבונות בהיקפים שונים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 ביוני 2020

אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים ליום 30 ביוני 2020 הסתכמו בכ-25.2 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-26.9 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019, קיטון בשיעור של כ-6.2% שנבע מפירעונות של אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים בסך של כ-2.3 מיליארד ש"ח, שקוזז על-ידי הנפקת כתבי התחייבות נדחים בסך של כ-1.06 מיליארד ש"ח.

טבלה 2-17: פירוט אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 30 ביוני 2020		
מזה: סחיר	הערך במאזן	מזה: סחיר	הערך במאזן	
במיליוני ש"ח				
11,066	12,818	10,625	12,264	כתבי התחייבות נדחים
13,861	14,035	12,765	12,932	אגרות-חוב
24,927	26,853	23,390	25,196	סך-הכל אגרות-חוב וכתבי התחייבות נדחים

בחודש מאי 2020 הבנק הנפיק, באמצעות הפועלים הנפקות (חברה בת בבעלות מלאה המשמשת זרוע הגיוסים של הבנק) סדרה של כתבי התחייבות נדחים בסך של כ-1.06 מיליארד ש"ח. כתבי התחייבות הנדחים האמורים מהווים חלק מהון רוברד 2 של הבנק, הם צמודים למדד ונושאים ריבית שנתית בשיעור 2.59%, לפירעון בשנת 2031 עם אפשרות לפדיון מוקדם ביוזמת הבנק (ובאישור הפיקוח על הבנקים) בשנת 2026. בחודש יולי 2020, לאחר תאריך הדוחות הכספיים, הפועלים הנפקות ביצעה פדיון מוקדם חלקי של שטרי ההון הנדחים סדרה 1 בתמורה לסך של 596 מיליוני ש"ח.

בחודש מאי 2020 פרסם הבנק תשקיף מדף אשר יאפשר לבנק להנפיק מניות וניירות-ערך המירים למניות, אגרות-חוב, כתבי התחייבות נדחים וניירות-ערך אחרים. למועד פרסום הדוח, הבנק נערך לביצוע הנפקה של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדי קרן על-ידי המרה כפוייה למניות רגילות של הבנק על-פי תשקיף המדף האמור וכן נערך לגיוס אגרות-חוב רגילות באמצעות הפועלים הנפקות. הבנק פועל לביצוע גיוסים מעת לעת של חוב והון רוברד 2 בהתאם לנדרש ולתנאי השוק.

טבלה 2-18: מכשירים נגזרים

31.12.19			30.06.20			
ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	ערך נקוב	שווי הוגן שלילי	שווי הוגן חיובי	
במיליוני ש"ח						
532,142	7,105	6,375	444,085	9,093	7,865	חוזי ריבית
312,037	3,982	3,762	335,763	3,664	3,585	חוזי מטבע
51,920	991	991	73,092	1,582	1,576	חוזים בגין מניות
1,667	15	15	362	37	37	חוזי סחורות ושירותים (כולל נגזרי אשראי)
897,766	12,093	11,143	853,302	14,376	13,063	סך-הכל

2.3.2. הון, הלימות הון ומינוף

1. הון

השקעות בהון הבנק ועסקות במניותיו

הון המניות המונפק והנפרע של הבנק ליום 30 ביוני 2020 הינו 1,335,898,103 ש"ח ע.ג. המורכב ממניות רגילות בנות 1 ש"ח ע.ג. כל אחת. ההון המונפק הינו בניכוי 1,479,008 מניות רגילות שנרכשו על-ידי הבנק ("מניות באוצר").

עד חודש נובמבר 2018 החזיקה גב' שרי אריסון בהיתר שליטה בבנק, באמצעות אריסון החזקות (1998) בע"מ ("אריסון החזקות"). ביום 22 בנובמבר 2018 הוחלף היתר השליטה של גב' אריסון בהיתר להחזקת אמצעי שליטה שקיבלה מבנק ישראל ("היתר החזקה"), אשר מאפשר את ביזור השליטה בבנק והבנק הפך תאגיד בנקאי בלא גרעין שליטה. לפי תנאי היתר החזקה נדרשת גב' אריסון, המחזיקה למועד פרסום הדוח כ-15.7% ממניות הבנק, למכור בתוך מספר שנים את החזקותיה בבנק העולות על 5%. לפרטים נוספים אודות היתר החזקה, השינוי במבנה השליטה בבנק והשלכותיו, ראה [דוח ממשל תאגידי בפרק "עניינים אחרים" בדוחות הכספיים לשנת 2018](#).

דיבידנדים

כפוף לאמור להלן בסעיף זה, מדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק החל מהרבעון הראשון של שנת 2017 היא לחלק עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות. כל חלוקה כפופה להחלטה ספציפית של דירקטוריון הבנק לפי שיקול דעתו במועד החלוקה ובהתחשב בשיקולים עסקיים, בהוראת כל דין ובמגבלות על חלוקה.

בנוסף למגבלות על-פי חוק החברות, חלוקת דיבידנד על-ידי תאגיד בנקאי כפופה לרגולציה החלה על תאגידים בנקאיים בישראל, לפיה לא יחולק דיבידנד: (א) אם יתרת העודפים המצטברת של הבנק (בניכוי הפרשים בחובה, שנכללו ברווח כולל אחר מצטבר) על-פי הדוחות הכספיים האחרונים שפורסמו אינה חיובית, או במידה שחלוקה כאמור תגרום ליתרה שלילית; (ב) כאשר אחת או יותר משלוש השנים הקלנדריות האחרונות הסתיימה בהפסד או בהפסד כולל; (ג) כאשר התוצאה המצטברת של שלושת הרבעונים המסתיימים בתום תקופת הביניים לגביה פורסם הדוח הכספי האחרון מראה על הפסד או על הפסד כולל; (ד) אם התחזית הינה שבשנה הסמוכה לאחר החלוקה, יחס הון הבנק לנכסי סיכון ירד מתחת ליחס הנדרש לגביו; (ה) מקרנות הון או מהפרשים בזכות, הנובעים מתרגום דוחות כספיים של פעילויות חוץ; (ו) במידה שלאחר חלוקתו, הנכסים הלא-כספיים של הבנק יעלו על הונו העצמי; או (ז) במידה שהבנק לא יעמוד בדרישות סעיף 23א' לחוק הבנקאות אשר קובע הגבלה לגבי השיעור מההון, אשר מותר לתאגיד בנקאי להשקיע בתאגידים ריאליים. על אף האמור לעיל, במקרים מסוימים יוכל הבנק לחלק דיבידנד אף בהתקיים הנסיבות לעיל, במידה שקיבל מראש ובכתב את אישורו של הפיקוח על הבנקים לחלוקה, ועד לגובה הסכום שאושר כאמור.

לפרטים בדבר יעד הלימות ההון של הבנק ראה [פרק הלימות הון](#) להלן.

על-פי תנאי שטר הון נדחה היה ונדחו תשלומי הריבית בגין שטר הון זה, הבנק לא ישלם דיבידנד לבעלי מניותיו כל עוד לא שולמו במלואם כל תשלומי הריבית שסילוקם נדחה.

לאור אי הודאות שהיתה קיימת ביחס לחקירת הרשויות האמריקאיות עובר לאישור ההסדרים (ראה [ביאור 1.10](#), בתמצית הדוחות הכספיים), מטעמי שמרנות ובתיאום עם בנק ישראל החל מהרבעון השני של 2018 לא הכריז דירקטוריון הבנק על חלוקת דיבידנד מרווחים שוטפים, זאת מבלי לשנות ממדיניות חלוקת הדיבידנד של הבנק. ראה [גם ביאור 24 בדוחות הכספיים לשנת 2019](#).

כתוצאה ממכירת כ-65.2% ממניות ישראלכרט ברבעון השני של שנת 2019, נוצרו לבנק עודפי הון נוספים. בקשר עם עודפי הון אלה הכריז דירקטוריון הבנק בחודש ספטמבר 2019 על חלוקת דיבידנד בסך של 1 מיליארד ש"ח אשר שולם בחודש אוקטובר 2019.

ביום 9 במרס 2020 חולקה יתרת החזקה של הבנק במניות ישראלכרט (כ-33% מהון המניות המונפק והנפרע של ישראלכרט), כדיבידנד בעין לבעלי מניות הבנק.

על רקע הודעת המפקחת על הבנקים מיום 29 במרץ 2020 והוראת שעה שקבעה (ראה [סעיף 2 לעניין הלימות הון](#) להלן) בקשר עם התפשטות נגיף הקורונה החליט דירקטוריון הבנק ביום 31 במרץ 2020, כי לאור אי הוודאות בתנאים המקרו כלכליים יחד עם הגשמת תכלית הוראות ומדיניות הפיקוח על הבנקים, עד לתום תוקף הוראת השעה והתבהרות התנאים ימשיך הבנק שלא לבצע חלוקת מרווחים שוטפים.

טבלה 2-19: פרטים בדבר דיבידנד ששולם

מועד הכרזה	מועד תשלום	דיבידנד למניה	דיבידנד ששולם במזומן
02.02.2020	09.03.2020	באגורות	במיליוני ש"ח
		*53.937	**720
24.09.2019	23.10.2019	74.897	1,000

* חושב בהתבסס על שווי מניות ישראלכרט ביום 8 במרץ 2020 (10.91 ש"ח). בגין כל מניה של הבנק חולקה כדיבידנד בעין כ-0.0494 מניה של ישראלכרט.

** שולם כדיבידנד בעין במניות. הסכום הנקוב הינו על-פי מחיר מניית ישראלכרט בבורסה ביום 8 במרץ 2020.

2. הלימות הון

גישת הבנק להערכת הלימות ההון

הבנק מיישם את הוראות מדידה והלימות הון המבוססות על הוראות באזל כפי שפורסמו על-ידי הפיקוח על הבנקים וכפי ששולבו בהוראות ניהול בנקאי תקין 201-211 וכן במסגרת קובץ שאלות ותשובות.

הוראות מדידה והלימות הון מתבססות על שלושה נדבכים:

- נדבך 1 - כולל את אופן חישוב דרישות ההון המזערי הפיקוחי בגין סיכונים האשראי, הסיכון התפעולי וסיכון השוק.
- נדבך 2 - מתווה את התהליכים הפנימיים בבנק (ICAAP - Internal Capital Adequacy Assessment Process) המשמשים להערכת ההון הנדרש בגין מכלול הסיכונים הרבות אלו שאינם נכללים בנדבך 1 (כגון ריכוזיות אשראי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכונים נזילות, סיכונים סליקה וסיכונים אסטרטגיים) ובמקביל תהליך סקירה שיבוצע על-ידי הפיקוח על הבנקים.
- נדבך 3 - משמעת שוק. נדבך זה קובע את האופן וההיקף של המידע שיוצג במסגרת הדיווח לציבור בדבר הסיכונים שהבנק חשוף אליהם. במסגרת נדבך זה נדרש מתן מידע כמותי ומידע איכותי כדי לאפשר לגורמי השוק להעריך את מידת החשיפה של הבנק לגורמי סיכון.

הוראות באזל 3

הוראות באזל 3 נכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2014, כאשר היישום הינו באופן מדורג בהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299 בנושא "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי - הוראות מעבר". בהתאם להוראות המעבר, מכשירי ההון שאינם כשירים עוד כהון פיקוחי הוכרו החל מיום 1 בינואר 2014 עד לתקרה של 80% מיתרתם בהון הפיקוחי ליום 31 בדצמבר 2013, ובכל שנה עוקבת מופחתת תקרה זו ב-10% נוספים עד ליום 1 בינואר 2022. בהתאם לאמור, בשנים 2019 ו-2020 תקרת המכשירים הכשירים כהון פיקוחי עמדה על 30%-ו-20%, בהתאמה.

יעד הלימות ההון

ביום 31 במרץ 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים חוזר בנושא "התאמות להוראות ניהול בנקאי תקין לצורך התמודדות עם משבר הקורונה (הוראת שעה)" ("הוראת השעה") וזאת, לפי הודעת הפיקוח על הבנקים, על רקע התפשטות נגיף הקורונה ועל מנת להבטיח את יכולתם של הבנקים להמשיך להציע אשראי. בהתאם לחוזר נדרש הבנק בהיותו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד (כזה, שסך נכסיו המאזניים על בסיס מאוחד מהווה לפחות 24% מסך הנכסים המאזניים במערכת הבנקאית בישראל), לעמוד ביחס הון עצמי רובד 1 מזערי בשיעור של 9% (לעומת 10% לפני השינוי), וביחס הון כולל מזערי של 12.5% (לעומת 13.5% לפני השינוי). דרישות הון אלה יהיו בתוקף למשך שישה חודשים ובמידת הצורך יוארכו בשישה חודשים נוספים ולאחר מכן, ככל שרלוונטי, יידרש הבנק להציג מתווה מדורג לצבירה מחודשת של ההון, ככל ששנחק, על פני שנתיים.

ליחסי ההון המזעריים התוספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור שניתנו בתקופת הוראת השעה.

בהתאם לכך, יחס הון עצמי רובד 1 המזערי יחס ההון הכולל המזערי הנדרשים מהבנק (שהינו תאגיד בנקאי משמעותי במיוחד) על-ידי הפיקוח על הבנקים על בסיס מאוחד, ליום 30 ביוני 2020 ולמשך תקופת הוראת השעה, הינם 9.26%-ו-12.76%, בהתאמה (במקום 10.26%-ו-13.76% לפני הוראת השעה). בהודעה שפרסם הפיקוח על הבנקים בקשר עם הוראת השעה, הוא ביקש מהדירקטוריונים של הבנקים, בין היתר, לבחון מחדש את מדיניות הדיבידנדים מתוך כוונה שהמקורות ההוניים שישתחררו כתוצאה מהקטנת דרישות ההון ישמשו להגדלת אשראי ולא לצורך חלוקה. על רקע הודעת הפיקוח וכדי לאפשר יישום תכלית ההוראה החליט דירקטוריון הבנק ביום 31 במרץ 2020 להתאים את יעד יחס הון עצמי רובד 1 ל-9.5%. עוד החליט הדירקטוריון כי בשים לב למדיניות החלוקה הקיימת בבנק (של חלוקת עד 40% מהרווח הנקי הרבעוני הנובע מפעולות רגילות), לאור אי הוודאות בתנאים המקרו כלכליים יחד עם הגשמת תכלית הוראת השעה ומדיניות הפיקוח על הבנקים, עד לתום תוקף הוראת השעה והתבהרות התנאים ימשיך הבנק שלא לבצע חלוקות מרווחים שוטפים.

תכנון וניהול ההון על-ידי הבנק

תכנון ההון בבנק מתבסס על תוכנית העבודה של הבנק והוראות הרגולציה, תוך תרגומן לנכסי הסיכון, ושינויים בהון על רבדיו השונים תוך שמירה על שולי ביטחון. במסגרת תכנון ההון ויחסי ההון, מתבצעים מבחני רגישות שונים. כמו-כן, הבנק עוקב באופן שוטף אחר התוצאות בפועל אל מול התכנון והפערים ביניהם, ובהתאם לצורך בוחן נקיטת פעולות נדרשות לצורך שמירה על יעדי הון שנקבעו. מדיניות הבנק הינה להחזיק רמת הלימות הון הגבוהה מהיחס המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ואשר אינה נמוכה מרמת הלימות ההון הנדרשת לכיסוי הסיכונים כפי שהם מוערכים בתהליך הפנימי להערכת הלימות ההון (ה-ICAAP). במסגרת ה-ICAAP, הבנק בוחן את השפעתם של תרחישי קיצון על יחסי הלימות ההון ובהתאם קיימת תוכנית לחזרה להלימות ההון הרגולטורית בקרות אירוע קיצון כאמור.

התייעלות תפעולית

בחודש ינואר 2016 פרסם הפיקוח על הבנקים מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל" ("הוראת התייעלות"). בהתאם להוראת התייעלות, דירקטוריון תאגיד בנקאי יתווה תוכנית רב-שנתית להתייעלות. תאגיד בנקאי שיעמוד בתנאים שהוגדרו בהוראה יקבל הקלה לפיה יוכל לפרוס את השפעת התוכנית לתקופה של עד 5 שנים בקו ישר לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף. בהמשך להוראת התייעלות, פרסם הפיקוח על הבנקים בחודש יוני 2017 מכתב בנושא "התייעלות תפעולית של המערכת הבנקאית בישראל - התייעלות בתחום הנדל"ן", אשר מעודד את התאגידים הבנקאיים לבחון, בנוסף להתייעלות בהוצאות כוח אדם, גם אפשרויות לצמצום עלויות נדל"ן ותחזוקה של יחידות המטה וההנהלה, לרבות באמצעות בחינה מחודשת של מיקומן הגיאוגרפי ("התייעלות בתחום הנדל"ן"). במסגרת זאת, על מנת לעודד יישום תוכנית התייעלות בתחום הנדל"ן, הפיקוח יאשר לבנקים הקלות בנושא הלימות הון. במכתב מיום 16 בדצמבר 2019 הפיקוח על הבנקים האריך את התוקף ליישום תוכנית התייעלות עד ליום 31 בדצמבר 2021. בחודש אוקטובר 2016 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות שעלותה המוערכת בסך של 762 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת המס, נזקפה להון. התוכנית נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2017 לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף. בחודש ינואר 2020 אישר דירקטוריון הבנק תוכנית התייעלות שעלותה המוערכת בסך של 352 מיליוני ש"ח, נטו מהשפעת המס, נזקפה להון ליום 31 בדצמבר 2019. התוכנית נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים החל משנת 2020 לעניין חישוב יחסי הלימות ההון ויחס המינוף. השפעת ההקלות בגין תוכניות התייעלות על יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון מוערכת בכ-0.18% ליום 30 ביוני 2020.

הנפקה של כתבי התחייבות נדחים עם מנגנון לספיגת הפסדים

בחודש מאי 2020 הבנק הנפיק, באמצעות הפועלים הנפקות, סדרה של כתבי התחייבות נדחים בסך של כ-1.06 מיליארד ש"ח המהווים חלק מהון רובד 2 של הבנק. לפרטים אודות הנפקה של כתבי התחייבות נדחים שביצעה הפועלים הנפקות, ראה [ביאור 9.1](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

פדיון מוקדם של שטרי הון בהון רובד 2

בחודש יולי 2020, לאחר תאריך הדוחות הכספיים, הפועלים הנפקות ביצעה פדיון מוקדם חלקי של שטרי הון הנדחים סדרה 1 בתמורה לסך של 596 מיליוני ש"ח. בעקבות ההחלטה על פירעון מוקדם חלקי, כפי שפורסמה ב-16 ביוני 2020, הסכום שנפדה לא מוכר בהון הפיקוחי החל מהדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2020.

שלוחת הבנק בתורכיה

בחודש ינואר 2019 התקבל מכתב מבנק ישראל בנושא שלוחת הבנק בתורכיה, בנק פוזיטיף, בו ציין בנק ישראל כי פעילות הבנק בתורכיה חושפת אותו לסיכונים משמעותיים ולפיכך, עד למימוש מלוא החזקות הבנק בשלוחה, נדרש הבנק להגדיל את שיעורי השקלול של נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בחישוב יחס ההון המאוחד בלבד, באופן הבא:

- החל מיום 1 בינואר 2020 ישוקללו נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בשיעור של 300% לכל הפחות.
- החל מיום 1 בינואר 2021 ישוקללו נכסי הסיכון בגין פעילות השלוחה בשיעור של 600% לכל הפחות.

בהתאם לכך, החל מיום 1 בינואר 2020 הבנק שיקלל את נכסי הסיכון בגין בנק פוזיטיף ב-300% והשפעה על הדוחות לרבעון הראשון של שנת 2020 הינה קיטון ביחס הון עצמי רובד 1 של כ-0.04%. השפעת הנחיה זו בהנחת שקלול נכסי הסיכון ב-600% על יחס הון עצמי רובד 1 על בסיס הנתונים ליום 30 ביוני 2020 הינה קיטון נוסף של כ-0.04%.

במסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק, הוחלט לפעול למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף. בהתאם לכך, הבנק פועל להקטנה הדרגתית של תיק האשראי של בנק פוזיטיף.

בחודש יוני 2020 הבנק חידש קו אשראי לבנק פוזיטיף (המוחזק בשיעור של כ-70%) בסך של כ-50 מיליון דולר בשיעור ריבית נמוך מתנאי השוק וזאת בהתחשב בין היתר בנסיבות המיוחדות של בנק פוזיטיף, של קו האשראי שניתן לו על-ידי הבנק ושל מערכת היחסים עם בעל מניות המיעוט ומאמצי הבנק למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף (ראה [סעיף 2.6.3](#) חברות עיקריות להלן), בשל המצב המתגבר של הכלכלה התורכית ובנק פוזיטיף. לדרישת הפיקוח על הבנקים, בשל התמחור האמור נוכתה יתרת קו האשראי בסך של כ-173 מיליוני ש"ח מההון הפיקוחי. ההשפעה של הנחיה זו על יחס הון עצמי רובד 1 הינה קיטון של כ-0.05%.

חכירות

השפעת יישום תקן חשבונאות בנושא חכירות במועד אימוץ התקן ביום 1 בינואר 2020 הינה קיטון של כ-0.04% ביחס הון עצמי רובד 1 וקיטון של כ-0.05% ביחס הון הכולל. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1.1](#).

ערבויות עם מקדמי המרה מופחתים

בחודש אוגוסט 2020 פרסם הפיקוח על הבנקים טיוטת חוזר לעדכון הוראת ניהול בנקאי 203. בהתאם לטייטה קבע הפיקוח על הבנקים מקדמי המרה מופחתים לערבויות מסוימות שניתנו במסגרת ליווי פיננסי לפרויקטים מסוג פינוי בינוי, תמ"א 38 (סוג 2) או עסקות קומבינציה.

מקדמי המרה יהיו זהים למקדמי המרה של ערבויות חוק המכר, כלומר 10% אם הדירה נמסרה למשתכן ו-30% אם הדירה טרם נמסרה למשתכן. השפעת יישום הטייטה, ככל שתיושם, בהתבסס על נתוני הדוחות הכספיים ליום 30 ביוני 2020 מוערכת בעלייה של 0.03% עד 0.04% ביחס הון עצמי רובד 1 ובעלייה של 0.04% עד 0.05% ביחס הון הכולל.

טבלה 20-2: חישוב יחס הלימות ההון

31 בדצמבר 2019	30 ביוני 2019	30 ביוני 2020	
			במיליוני ש"ח
1. הון לצורך חישוב יחס ההון לאחר התאמות פיקוחיות וניכויים			
38,795	39,852	38,300	הון עצמי רובד 1 ⁽¹⁾
733	733	488	הון רובד 1 נוסף
39,528	40,585	38,788	סך-הכל הון רובד 1 ⁽¹⁾
9,707	10,261	9,730	הון רובד 2
49,235	50,846	48,518	סך-הכל הון כולל ⁽¹⁾
2. יתרות משוקללות של נכסי סיכון			
309,303	305,381	312,747	סיכון אשראי ⁽²⁾
3,528	3,578	4,769	סיכונים שוק
23,556	24,032	23,428	סיכון תפעולי
336,387	332,991	340,944	סך-הכל יתרות משוקללות של נכסי סיכון ⁽²⁾
באחוזים			
3. יחס ההון לרכיבי סיכון			
11.53%	11.97%	11.23%	יחס הון עצמי רובד 1 לרכיבי סיכון
11.75%	12.19%	11.38%	יחס הון רובד 1 לרכיבי סיכון
14.64%	15.27%	14.23%	יחס ההון הכולל לרכיבי סיכון
10.27%	10.26%	9.26%	יחס הון עצמי רובד 1 המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾
13.77%	13.76%	12.76%	יחס ההון הכולל המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים ⁽³⁾

(1) הנתונים מוצגים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 202 בדבר "מדידה והלימות הון - ההון הפיקוחי" ובהתאם להוראות המעבר שנקבעו בהוראת ניהול בנקאי תקין 299. בנוסף, נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכניות ההתייעלות אשר נזקפות בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן. לפרטים נוספים על השפעת ההתאמות בגין תוכניות ההתייעלות ראה **ביאור 9ט**. בתמצית הדוחות הכספיים.

(2) מסך-הכל היתרות המשוקללות של נכסי סיכון הופחתו סך של 733 מיליוני ש"ח ליום 30 ביוני 2020, 883 מיליוני ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019 ו-533 מיליוני ש"ח ליום 30 ביוני 2019 בשל התאמות בגין תוכניות ההתייעלות, אשר בהתאם לאישור הפיקוח על הבנקים נזקפות בהדרגה על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

(3) יחס הון עצמי רובד 1 המזערי ויחס ההון הכולל המזערי שנדרשו עובר ליום 31 במרץ 2020 הינם 10% ו-13.5% בהתאמה, והחל ממועד זה ולמשך תקופת הוראת השעה (ראה בסעיף זה לעיל) הינם 9% ו-12.5% בהתאמה. ליחסים אלה התווספה דרישת הון בשיעור המבטא 1% מיתרת ההלוואות לדיור לתאריכי הדוחות הכספיים, למעט הלוואות לדיור שניתנו בתקופת הוראת השעה.

3. יחס מינוף

הבנק מיישם את הוראת ניהול בנקאי תקין 218 בנושא "יחס מינוף" (להלן: "ההוראה"). ההוראה קובעת יחס מינוף פשוט ושקוף שאינו מבוסס סיכון, אשר יפעל כמדידה משלימה לדרישות ההון מבוססות הסיכון, ואשר נועד להגביל את צבירת המינוף בתאגיד הבנקאי. יחס המינוף מבוטא באחוזים ומוגדר כיחס בין מדידת ההון למדידת החשיפה. ההון לצורך מדידת יחס המינוף הוא הון רובד 1 כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202, תוך התחשבות בהסדרי המעבר שנקבעו. סך מדידת החשיפה היא סכום החשיפות המאזניות, חשיפות לנגזרים ולעסקות מימון ניירות-ערך ופריטים חוץ-מאזניים.

טבלה 2-1: יחס מינוף

31 בדצמבר 2019	30 ביוני 2019	30 ביוני 2020	
			במיליוני ש"ח
			בנתוני המאוחד
39,528	40,585	38,788	הון רובד 1*
519,648	511,322	556,182	סך החשיפות*
			באחוזים
7.61%	7.94%	6.97%	יחס מינוף
6.00%	6.00%	6.00%	יחס מינוף מזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

* נתונים אלה כוללים התאמות בגין תוכניות ההתייעלות לפי הוראות הפיקוח על הבנקים (ראה [סעיף "התייעלות תפעולית"](#) לעיל). השפעת ההקלות בגין תוכניות ההתייעלות על יחס המינוף ליום 30 ביוני 2020, המוערכת בכ-0.1% נזקפת בשיעורים שווים על פני 5 שנים ממועד תחילתן.

הקיטון ביחס המינוף ליום 30 ביוני 2020 נובע בעיקר מגידול בסך החשיפות, בין היתר לאור עלייה בצרכי האשראי של הלקוחות לאור ההרעה שנוצרה בסביבת הפעילות הכלכלית במסגרת ההתמודדות עם משבר הקורונה, ובשל הקיטון בהון עקב חלוקת יתרת מניות ישראל כדבידנד בעין לבעלי המניות.

2.4. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות פיקוחיים

הדיווח על מגזרי פעילות הינו בהתאם למתכונת ולסיווגים שנקבעו בהוראות הדיווח לציבור של הפיקוח על הבנקים. דיווח זה שונה במהותו ממגזרי הפעילות המשמשים את הבנק לפי גישת ההנהלה, אשר מפורטים בסעיף 2.5 ובביאור 12 בתמצית הדוחות הכספיים. מגזרי הפעילות הפיקוחיים מדווחים במתכונת האחידה שקבע הפיקוח על הבנקים לכלל המערכת הבנקאית, והם מבוססים על מאפייני הלקוחות, כגון: היקף תיק הנכסים - בהתייחס ללקוחות פרטיים, או המחזור העסקי - בהתייחס ללקוחות העסקיים. להגדרות המגזרים הפיקוחיים ולפרטים בדבר עיקרי ההנחיות, האומדנים ועקרונות הדיווח, ראה [ביאור 28 בדוחות הכספיים לשנת 2019](#).

טבלה 2-22: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2020											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית
במיליוני ש"ח											
2,359	91	2,268	1	500	29	297	188	496	17	740	רווח מימוני, נטו
795	9	786	62	33	21	98	65	189	33	285	עמלות והכנסות אחרות
3,154	100	3,054	63	533	50	395	253	685	50	1,025	סך הכנסות
1,128	69	1,059	-	(1)	(4)	212	95	250	2	505	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,826	115	1,711	24	108	39	78	81	422	47	912	הוצאות תפעוליות ואחרות
200	(84)	284	39	426	15	105	77	13	1	(392)	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
73	(10)	83	3	145	8	54	47	17	-	(191)	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
128	(74)	202	36	282	7	51	30	(4)	1	(201)	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	הפסד מפעילות מופסקת
133	(71)	204	36	284	7	51	30	(4)	1	(201)	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
299,690	14,347	285,343	-	-	1,641	67,319	31,344	54,884	628	129,527	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
400,816	17,992	382,824	-	-	54,477	45,004	26,443	71,921	34,374	150,605	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

טבלה 2-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2019*											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									משקי בית
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	
במיליוני ש"ח											
2,632	110	2,522	1	579	17	273	189	570	46	847	רווח מימוני, נטו
833	14	819	36	21	27	97	68	204	34	332	עמלות והכנסות אחרות
3,465	124	3,341	37	600	44	370	257	774	80	1,179	סך הכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי											
319	22	297	-	1	4	148	(8)	90	-	62	הוצאות תפעוליות ואחרות
1,992	255	1,737	77	106	38	79	82	417	45	893	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
1,154	(153)	1,307	(40)	493	2	143	183	267	35	224	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
441	(2)	443	(9)	180	1	44	60	85	9	73	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
717	(151)	868	(31)	317	1	99	123	182	26	151	רווח נקי מפעילות מופסקת
151	-	151	151	-	-	-	-	-	-	-	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
871	(147)	1,018	120	316	1	99	123	182	26	151	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
292,635	16,251	276,384	-	-	1,694	65,213	28,531	54,107	899	125,940	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח
352,112	17,086	335,026	-	-	45,822	38,219	21,501	61,702	32,629	135,153	

* סווג מחדש - בעיקר עקב הלוואות לדיור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" וסווג מחדש מהמגזרים העסקיים למגזרים "משקי בית" ו-"בנקאות פרטית". בנוסף, חלק מהנתונים סווג מחדש על מנת לשקף בצורה נאותה טיובים שבוצעו בשיטות המדידה המגזריות.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 ביוני 2020

טבלה 2-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2020											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית
במיליוני ש"ח											
4,857	226	4,631	1	922	72	604	384	1,047	50	1,551	רווח מימוני, נטו
1,680	19	1,661	93	65	49	203	137	410	77	627	עמלות והכנסות אחרות
6,537	245	6,292	94	987	121	807	521	1,457	127	2,178	סך הכנסות
1,937	107	1,830	-	-	4	537	174	456	2	657	הוצאות בגין הפסדי אשראי
3,742	316	3,426	140	210	79	152	156	822	90	1,777	הוצאות תפעוליות ואחרות
858	(178)	1,036	(46)	777	38	118	191	179	35	(256)	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
436	(14)	450	5	300	18	61	98	89	14	(135)	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
424	(164)	588	(51)	479	20	57	93	90	21	(121)	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
(109)	-	(109)	(109)	-	-	-	-	-	-	-	הפסד מפעילות מופסקת
325	(158)	483	(160)	483	20	57	93	90	21	(121)	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
299,690	14,347	285,343	-	-	1,641	67,319	31,344	54,884	628	129,527	יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח
400,816	17,992	382,824	-	-	54,477	45,004	26,443	71,921	34,374	150,605	יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

טבלה 2-2: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות פיקוחיים (המשך)

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2019*											
סך-הכל	פעילות חו"ל	פעילות ישראל									
		סך-הכל פעילות חו"ל	סך-הכל פעילות ישראל	אחר	ניהול פיננסי	גופים מוסדיים	עסקים גדולים	עסקים בינוניים	עסקים קטנים וזעירים	בנקאות פרטית	משקי בית
במיליוני ש"ח											
4,998	261	4,737	3	826	51	555	381	1,139	92	1,690	רווח מימוני, נטו
1,636	26	1,610	69	42	52	188	138	406	67	648	עמלות והכנסות אחרות
6,634	287	6,347	72	868	103	743	519	1,545	159	2,338	סך הכנסות
הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי											
440	18	422	-	3	3	159	(7)	133	-	131	
3,869	425	3,444	119	218	78	157	162	835	90	1,785	הוצאות תפעוליות ואחרות
רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים											
2,325	(156)	2,481	(47)	647	22	427	364	577	69	422	
הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת											
890	20	870	(10)	224	7	150	129	202	22	146	
רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת											
1,439	(176)	1,615	(37)	427	15	277	235	375	47	276	
רווח נקי מפעילות מופסקת											
242	-	242	242	-	-	-	-	-	-	-	
רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק											
1,692	(169)	1,861	205	431	15	277	235	375	47	276	
יתרת האשראי לציבור, ברוטו, לסוף תקופת הדיווח											
292,635	16,251	276,384	-	-	1,694	65,213	28,531	54,107	899	125,940	
יתרת פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח											
352,112	17,086	335,026	-	-	45,822	38,219	21,501	61,702	32,629	135,153	

* סווג מחדש - בעיקר עקב הלוואות לדיור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם אינו ענף "אנשים פרטיים" וסווג מחדש מהמגזרים העסקיים למגזרים "משקי בית" ו-"בנקאות פרטית". בנוסף, חלק מהנתונים סווג מחדש על מנת לשקף בצורה נאותה טיובים שבוצעו בשיטות המדידה המגזריות.

שינויים עיקריים ברווח הנקי וביתרות המאזניות

מגזר משקי בית

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר משקי בית במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכם ב-121 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 276 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות בגין הפסדי האשראי וירידה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכם ב-1,551 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,690 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע מירידה בהיקפי האשראי ובמרווחים הפיננסיים של האשראי וכן במרווחים הפיננסיים על הפיקדונות כתוצאה מירידת שיעור הריבית הדולרית. מנגד, חלה עלייה כתוצאה מגידול בהיקפי האשראי לדיור. העמלות וההכנסות האחרות במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכמו ב-627 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-648 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקרו מירידה בדמי ניהול חשבונות ועמלות כרטיסי אשראי, שקוזזו בחלקן מעלייה בעמלות מפעילות בניירות-ערך. ההוצאות בגין הפסדי אשראי במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכמו ב-657 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-131 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע ברובו מעלייה בהפרשה הקבוצתית בגין אשראי תקין לרבות הפרשות בגין הלוואות לדיור, לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלוויים וכן על היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכמו ב-1,777 מיליון ש"ח בהשוואה ל-1,785 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהוצאות השכר אשר נובעת מהמשך החיסכון בעלויות עקב תהליכי התייעלות, ומירידה בסכום המענק בהתחשב בתשואה להון שהושגה במחצית הראשונה של שנת 2020 לנוכח השפעות התפשטות נגיף הקורונה וכן מהשלכות הסכם השכר, על פיו התגמול ההוני לעובדים בוטל ובמקומו יינתנו תוספות שכר החל מחודש מאי. במחצית הראשונה של 2019 נרשמה הוצאה גבוהה לתגמול הוני, עקב עליית מחיר מניית הבנק. מנגד, חלה עלייה בהוצאות בשל שינוי הערכות הבנק בנוגע ליתרת התחייבות תלויה. האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2020 הסתכם בכ-130 מיליארד ש"ח (מזה: אשראי לדיור בסך של כ-94 מיליארד ש"ח, אשראי צרכני בסך של כ-31 מיליארד ש"ח וכרטיסי אשראי בסך של כ-5 מיליארד ש"ח), בהשוואה לכ-128 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019 (מזה: אשראי לדיור בסך של כ-89 מיליארד ש"ח, אשראי צרכני בסך של כ-34 מיליארד ש"ח וכרטיסי אשראי בסך של כ-5 מיליארד ש"ח). פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2020 הסתכמו בכ-150.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-134.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. העלייה נובעת בעיקרה ממעבר לקוחות לאפיקי השקעה סולידיים עקב השלכות התפשטות נגיף הקורונה.

מגזר בנקאות פרטית

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הבנקאות הפרטית במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכם ב-21 מיליון ש"ח, בהשוואה לרווח נקי בסך של 47 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה ברווח המימוני, נטו שקוזזה בחלקה על-ידי עלייה בעמלות. הרווח המימוני, נטו במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכם ב-50 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-92 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה במרווחים הפיננסיים על הפיקדונות עקב ירידת שיעור הריבית הדולרית. העמלות וההכנסות האחרות במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכמו ב-77 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-67 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מפעילות בניירות-ערך. האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2020 הסתכם בכ-0.6 מיליארד ש"ח, בדומה ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2020 הסתכמו בכ-34.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-31.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

מגזר עסקים קטנים וזעירים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים קטנים וזעירים במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכם ב-90 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-375 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. עיקר הקיטון נבע מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי ומירידה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכם ב-1,047 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-1,139 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה במרווחים הפיננסיים על הפיקדונות בשל ירידת שיעור הריבית הדולרית. ההוצאות בגין הפסדי אשראי במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכמו ב-456 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-133 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע ברובו מעלייה בהפרשה הקבוצתית בגין אשראי תקין, לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלוויים וכן על היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום. ההוצאות התפעוליות והאחרות של המגזר במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכמו ב-822 מיליון ש"ח בהשוואה ל-835 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מירידה בהוצאות השכר אשר נובעת מהמשך החיסכון בעלויות עקב תהליכי התייעלות, ומירידה בסכום המענק בהתחשב בתשואה להון שהושגה במחצית הראשונה של שנת 2020 לנוכח השפעות התפשטות נגיף הקורונה וכן מהשלכות הסכם השכר, על פיו התגמול ההוני לעובדים בוטל ובמקומו יינתנו תוספות שכר החל מחודש מאי. במחצית הראשונה של 2019 נרשמה הוצאה גבוהה לתגמול הוני, עקב עליית מחיר מניית הבנק. האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2020 הסתכם בכ-54.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-54.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2020 הסתכמו בכ-71.9 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-61.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. העלייה נובעת בעיקרה ממעבר לקוחות לאפיקי השקעה סולידיים עקב השלכות התפשטות נגיף הקורונה.

מגזר עסקים בינוניים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים בינוניים במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכם ב-93 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-235 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי. ההוצאות בגין הפסדי אשראי במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכמו ב-174 מיליון ש"ח, בהשוואה להכנסות בסך 7 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע ברובו מעלייה בהפרשה הקבוצתית בגין אשראי תקין, לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלווים וכן על היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום. בנוסף, הגידול נבע גם מעלייה בהפרשה הקבוצתית בגין חובות בעייתיים וכן מעלייה בהוצאה על בסיס פרטני. האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2020 הסתכם בכ-31.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-29.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2020 הסתכמו בכ-26.4 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-24.5 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

מגזר עסקים גדולים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר עסקים גדולים במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכם ב-57 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-277 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון נבע בעיקר מעלייה בהוצאות בגין הפסדי אשראי, שקוזזה בחלקה על-ידי עלייה ברווח המימוני, נטו ועל-ידי עלייה בעמלות. הרווח המימוני, נטו במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכם ב-604 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-555 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהכנסות מפעילות חדר עסקות בשל עלייה בהיקף העסקות עקב התנודתיות שחלה בשוק וכן עקב עלייה בהיקף האשראי והפיקדונות. העמלות וההכנסות האחרות במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכמו ב-203 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-188 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות מעסקי מימון ומעלייה בעמלות מפעילות בניירות-ערך. ההוצאות בגין הפסדי אשראי במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכמו ב-537 מיליון ש"ח, בהשוואה להוצאות בסך של 159 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע ברובו מעלייה בהפרשה הקבוצתית בגין אשראי תקין, לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת נגיף הקורונה על מצב המשק והלווים וכן על היכולת לזהות ולאמוד הפסדי אשראי הגלומים בתיק בזמן של חוסר ודאות משמעותי כפי שקיים כיום. בנוסף, הגידול נבע גם מעלייה בהוצאה על בסיס פרטני בגין ירידה בגביית חובות שנמחקו חשבונאית בעבר. האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2020 הסתכם בכ-67.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-67.9 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2020 הסתכמו בכ-45.0 מיליארד ש"ח, בדומה ליתרה ליום 31 בדצמבר 2019.

מגזר מוסדיים

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר גופים מוסדיים במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכם ב-20 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-15 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכם ב-72 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-51 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהכנסות מפעילות חדר עסקות בשל עלייה בהיקף העסקות עקב התנודתיות שחלה בשווקים. האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2020 הסתכם בכ-1.6 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-1.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2020 הסתכמו בכ-54.5 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-48.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

מגזר ניהול פיננסי

הרווח הנקי המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר ניהול פיננסי במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכם ב-483 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-431 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקר מעלייה ברווח המימוני, נטו. הרווח המימוני, נטו במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכם ב-922 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-826 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע מעלייה בהכנסות מהפרשי שער בעיקר בשל גידור חשיפות מטבע של פריטים לא-כספיים. בנוסף, חל גידול בהכנסות מפעילות חדר עסקות בשל עלייה בהיקף העסקות עקב התנודתיות שחלה בשוק בעקבות התפשטות נגיף קורונה. כמו-כן, חלה עלייה ברווח כתוצאה משינוי בפערים בין השווי ההוגן של נגזרים שהינם חלק מניהול הנכסים וההתחייבויות של הבנק לבין מדידת אותם נכסים על בסיס צבירה וחלה עלייה ברווחים מהשקעה באגרות-חוב. מנגד, חלו הפסדים מהשקעה במניות, אשר נבעו מירידה בשווי השוק של המניות בשוק ההון ברבעון הראשון בשל משבר התפשטות נגיף קורונה, וקוזזו בחלקם עקב עלייה בשווי השוק ברבעון השני. בנוסף, חל קיטון בהכנסות מהפרשי הצמדה, בשל השינויים בשיעור עלית המדד הידוע בין התקופות. העמלות וההכנסות האחרות במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכמו ב-65 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-42 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול נבע בעיקרו מעלייה בעמלות סינדיקציה. לפרטים בדבר השפעת התפשטות נגיף הקורונה על מוסדות פיננסיים זרים, ראה [פרק סיכון אשראי](#) בסקירת הסיכונים להלן.

מגזר אחר (פעילות ישראל)

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר אחר במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכם ב-160 מיליון ש"ח בהשוואה לרווח נקי בסך של 205 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד.

ההפסד מפעילות נמשכת המיוחס לבעלי מניות הבנק של המגזר במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכם בסך של 51 מיליון ש"ח בהשוואה להפסד בסך של 37 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הגידול בהפסד נבע בעיקר מהוצאה לשיעור ההתחייבות בגין ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים, בהשוואה להכנסה בתקופה המקבילה אשתקד שבו חלה ירידה בשער הדולר. מנגד, גידול ברווח ממכירת נכסים וקיטון בהוצאות המשפטיות הקשורות לחקירה האמריקאית קיזזו גידול זה.

כמו-כן, מגזר אחר כולל הפסד המיוחס לפעילות מופסקת אשר הסתכם בסך של 109 מיליון ש"ח במחצית הראשונה של שנת 2020, בהשוואה לרווח בסך של כ-242 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד מפעילות מופסקת במחצית הראשונה של שנת 2020 נובע מהכרה בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בישראל בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, בהשוואה למחיר ערב חלוקתה כדיבידנד בעין לבעלי המניות. בתקופה המקבילה נכלל חלק הבנק ברווחי קבוצת ישראל וכן רווח ממכירת 65% ממניות ישראל.

מגזר הפעילות הבינלאומית

ההפסד המיוחס לבעלי מניות הבנק של מגזר הפעילות הבינלאומית במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכם ב-158 מיליון ש"ח, בהשוואה להפסד בסך של 169 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהפסד נבע בעיקר מירידה בהוצאות המשפטיות, אשר קוזזו בחלקם על-ידי רישום הוצאות בגין שיעור ההפרשה בקשר עם חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים.

להלן השינויים העיקריים בתוצאות הפעילות הבינלאומית:

- ההפסד של סניף ניו-יורק הסתכם בכ-22 מיליון ש"ח במחצית הראשונה של שנת 2020 בהשוואה לרווח של כ-74 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. ההפסד נבע ברובו מעלייה בהוצאות הפסדי אשראי כתוצאה מגידול בשיעור ההפרשה הקבוצתית לנוכח אי הוודאות הקיימת בשל השפעת גיף הקורונה על מצב המשק והלווים, וכן מקיטון ברווח המימוני, נטו.
- ההפסד של הפועלים שוויץ הסתכם בכ-121 מיליון ש"ח במחצית הראשונה של שנת 2020 בהשוואה להפסד בסך של כ-216 מיליון ש"ח בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהפסד נבע מירידה בהוצאות המשפטיות המיוחסות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים. עם זאת, במחצית הראשונה של שנת 2020 נרשמו הוצאות בגין שיעור ההפרשה לחקירה האמריקאית מול הכנסה שנרשמה בתקופה המקבילה אשתקד. כמו-כן, במחצית הראשונה של שנת 2019 נרשם הפסד בגין עסקה למכירת תיק נכסי הלקוחות של הפועלים שוויץ.
- במחצית הראשונה של שנת 2020 הוכר הפסד מירידת-ערך בגין ההשקעה בפוזיטיב בסך של 30 מיליון ש"ח והבנק העמיד את חלקו בהון של פוזיטיב על סך של 3 מיליון ש"ח.

סך האשראי לציבור של הפעילות הבינלאומית ליום 30 ביוני 2020 הסתכם בכ-14.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-15.6 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. הקיטון נבע מהעברת מרבית תיק האשראי הקיים בבנק הפועלים לוקסמבורג לישראל.

• האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2020 בסניף ניו-יורק הסתכם בכ-13.6 מיליארד ש"ח בדומה ליתרה ליום 31 בדצמבר 2019. בפעילות ה-Middle-Market הסתכם האשראי בכ-11.2 מיליארד ש"ח, מתוכו סך של כ-4.7 מיליארד ש"ח בגין עסקות סינדיקציה, בדומה ליתרה ליום 31 בדצמבר 2019.

• ליום 30 ביוני 2020 נותרו בבנק הפועלים לוקסמבורג יתרות אשראי לציבור בסך של כ-0.3 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-1.4 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. זאת עקב העברת מרבית תיק האשראי הקיים לישראל.

• האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2020 בבנק פוזיטיב בתורכיה הסתכם בכ-0.4 מיליארד ש"ח בדומה ליתרה לסוף שנת 2019.

סך פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2020 של הפעילות הבינלאומית הסתכמו בכ-18.0 מיליארד ש"ח, בהשוואה לכ-16.2 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. יתרת פיקדונות הציבור ליום 30 ביוני 2020 בסניף ניו-יורק הסתכמה בכ-18.0 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-16.1 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

• בפעילות ה-Middle-Market הסתכמו הפיקדונות בכ-7.2 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-7.8 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019. יתרת פיקדונות הציבור מסוג Brokered CD's הסתכמה בכ-10.8 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-8.3 מיליארד ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019.

2.5. תיאור עסקי קבוצת הבנק לפי מגזרי פעילות בהתאם לגישת ההנהלה

קבוצת הבנק פועלת בישראל ומחוצה לה, ומספקת מגוון שירותים בנקאיים ופיננסיים ללקוחותיה. החלוקה למגזרי הפעילות לפי גישת ההנהלה מבוססת על סוגי המוצרים והשירותים או על סוגי הלקוחות. חלוקה זו משמשת את מקבל החלטות התפעולי הראשי בבנק לצורך קבלת החלטות ולניתוח התוצאות העסקיות של הקבוצה.

שיוך הלקוח למגזרי הפעילות מבוסס על שיוך הלקוח בפועל ליחידה הארגונית המטפלת, שמבוצע בהתאם לקריטריונים שונים שנקבעו על-ידי הנהלת הבנק. לפרטים בדבר הקריטריונים השונים לסיווג ולכללים לחלוקת תוצאות הפעילות בין המגזרים השונים, ראה [ביאור 28 בדוחות הכספיים לשנת 2019](#).

טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2020									
סך-הכל	התאמות ⁽²⁾	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלואות לדיוור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
במיליוני ש"ח									
2,359	-	501	81	381	269	240	335	552	רווח מימוני, נטו
795	65	26	13	130	86	12	125	338	עמלות והכנסות אחרות
3,154	65	527	94	511	355	252	460	890	סך ההכנסות
1,128	-	(1)	69	241	123	244	159	293	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי
1,826	10	128	117	154	122	79	314	902	הוצאות תפעוליות ואחרות
200	55	400	(92)	116	110	(71)	(13)	(305)	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
73	20	132	(15)	44	44	(30)	(9)	(113)	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
128	35	269	(77)	72	66	(41)	(4)	(192)	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
-	-	-	-	-	-	-	-	-	הפסד מפעילות מופסקת
133	35	271	(74)	72	66	(41)	(4)	(192)	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
293,700	-	2,714	12,772	73,868	40,920	93,898	31,095	38,433	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
400,816	-	36,965	17,927	54,461	28,060	-	52,853	210,550	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 ביוני 2020

טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2019*									
סך-הכל	התאמות ⁽²⁾	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			לקוחות פרטיים
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיוור	עסקים קטנים ⁽²⁾	לוקוחות פרטיים	
במיליוני ש"ח									
2,632	13	548	98	363	275	204	407	724	רווח מימוני, נטו
833	31	33	18	117	91	15	145	383	עמלות והכנסות אחרות
3,465	44	581	116	480	366	219	552	1,107	סך ההכנסות
319	-	2	22	116	13	12	89	65	הוצאות בגין הפסדי אשראי
1,992	84	102	253	155	131	74	307	886	הוצאות תפעוליות ואחרות
1,154	(40)	477	(159)	209	222	133	156	156	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
441	(11)	155	(2)	69	78	44	55	53	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
717	(29)	326	(157)	140	144	89	101	103	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
151	151	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
871	122	325	(153)	140	144	89	101	103	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
288,623	-	1,792	12,654	75,718	38,687	85,333	31,583	42,856	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
352,112	-	29,504	16,957	50,014	23,545	-	44,115	187,977	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

- (1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
- (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 ביוני 2020

טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2020									
סך-הכל	התאמות ⁽²⁾	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	הלוואות לדיור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
במיליוני ש"ח									
4,857	20	905	205	772	556	475	714	1,210	רווח מימוני, נטו
1,680	99	52	27	267	188	27	276	744	עמלות והכנסות אחרות
6,537	119	957	232	1,039	744	502	990	1,954	סך ההכנסות
1,937	-	4	107	529	298	276	299	424	הוצאות בגין הפסדי אשראי
3,742	139	222	320	301	239	153	608	1,760	הוצאות תפעוליות ואחרות
858	(20)	731	(195)	209	207	73	83	(230)	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
436	15	284	(20)	86	87	30	33	(79)	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
424	(35)	449	(175)	123	120	43	50	(151)	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
(109)	(109)	-	-	-	-	-	-	-	הפסד מפעילות מופסקת
325	(144)	453	(169)	123	120	43	50	(151)	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
293,700	-	2,714	12,772	73,868	40,920	93,898	31,095	38,433	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
400,816	-	36,965	17,927	54,461	28,060	-	52,853	210,550	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצות הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים.

טבלה 2-23: תוצאות הפעילות ונתונים עיקריים של מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה (המשך)

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2019*									
סך-הכל	התאמות ⁽²⁾	ניהול פיננסי ⁽¹⁾	פעילות בינלאומית	פעילות עסקית		פעילות קמעונאית			
				עסקי	מסחרי	לדיוור	עסקים קטנים	לקוחות פרטיים	
במיליוני ש"ח									
4,998	31	797	235	726	539	398	822	1,450	רווח מימוני, נטו
1,636	61	73	34	233	180	30	288	737	עמלות והכנסות אחרות
6,634	92	870	269	959	719	428	1,110	2,187	סך ההכנסות
440	-	4	18	96	14	19	167	122	הוצאות בגין הפסדי אשראי
3,869	139	205	426	298	253	145	614	1,789	הוצאות תפעוליות ואחרות
2,325	(47)	661	(175)	565	452	264	329	276	רווח (הפסד) מפעילות נמשכת לפני מסים
890	(16)	209	15	204	165	93	121	99	הפרשה למסים (הטבת מס) על הרווח (הפסד) מפעילות נמשכת
1,439	(31)	456	(190)	361	287	171	208	177	רווח (הפסד) נקי מפעילות נמשכת
242	242	-	-	-	-	-	-	-	רווח נקי מפעילות מופסקת
1,692	211	460	(183)	361	287	171	208	177	רווח (הפסד) נקי המיוחס לבעלי מניות הבנק
288,623	-	1,792	12,654	75,718	38,687	85,333	31,583	42,856	אשראי לציבור, נטו, לסוף תקופת הדיווח
352,112	-	29,504	16,957	50,014	23,545	-	44,115	187,977	פיקדונות הציבור לסוף תקופת הדיווח

* סווג מחדש.

(1) מגזר ניהול פיננסי כולל, בין היתר, פעילות מול גופים מוסדיים אשר מרביתם מוצגים במסגרת המידע על מגזרי פעילות פיקוחיים כמגזר נפרד.
 (2) במסגרת זו נכללות גם תוצאות של פעילויות בהיקפים זניחים של קבוצת הבנק, אשר כל אחת מהן אינה מגיעה לכדי מגזר בר דיווח, וכן הוצאות שנזקפו בישראל הנוגעות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאיים. כמו-כן, הנתונים כוללים יתרות המיוחסות לפעילות מופסקת.

למידע נוסף אודות מגזרי הפעילות וניתוח תוצאות המגזרים, ראה פרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה" בדוח ממשל תאגידי.

2.2. חברות עיקריות

2.2.1. קבוצת ישראלכרט

בהתאם לנדרש בחוק להגברת התחרותיות ולצמצום הריכוזיות בשוק הבנקאות בישראל (תיקוני חקיקה), תשע"ז-2017 ("החוק להגברת התחרותיות"), בחודש אפריל 2019 מכר הבנק בהצעת מכר לציבור 65.2% מהונה של ישראלכרט.

עד לתום הרבעון הראשון של שנת 2019 כלל הבנק את חלקו 98.2% מרווחי ישראלכרט. לאחר המכירה נותר הבנק עם החזקה של כ-33% ממניות ישראלכרט, שטופלה לפי שיטת השווי המאזני.

ביום 2 בפברואר 2020, אישר דירקטוריון הבנק, חלוקה של יתרת ההחזקה במניות בישראלכרט, כדיבידנד בעין לבעלי מניות הבנק וביום 9 במרץ 2020 בוצעה החלוקה בפועל. חלוקת המניות בוצעה בהתאם לשווי המניות בבוססה במועד חלוקתן. עקב ירידת מחיר המניה מתחת ליתרת ההשקעה בספרי הבנק ליום 31 בדצמבר 2019, הבנק הכיר בהפסד מירידת-ערך ההשקעה בסך של כ-109 מיליון ש"ח (לאחר השפעת המס) במסגרת הרווח מפעילות מופסקת בדוחות הכספיים לרבעון הראשון של שנת 2020. כמו-כן, החל ממועד חלוקת המניות הבנק אינו מחזיק במניות ישראלכרט ובכך השלים הבנק את ההיפרדות מקבוצת ישראלכרט, כנדרש בחוק להגברת התחרותיות.

לפרטים נוספים בדבר טענת פקיד השומה, לפיה במכירת חברה בת המסווגת כעוסק לצורכי מס ערך מוסף ("מע"מ") יש לחייב במס רווח רווחים ראויים לחלוקה הפטורים ממס חברות, בכל הקשור למכירת קבוצת ישראלכרט, ראה [ביאור 3.1.8 בדוחות הכספיים לשנת 2019](#).
 לפרטים נוספים בדבר שומות מע"מ אשר התייחסו, בין היתר, לתשלום מע"מ על עמלות מטבע-חוץ שנגבו מלקוחות הבנק ולמחויבות הבנק לשאת בתשלום המע"מ על עמלות שנגבו בעבורו, ראה [ביאור 2.1.8 בדוחות הכספיים לשנת 2019](#).

2.6.2 Hapoalim (Switzerland) Ltd (להלן: "הפועלים שווייץ")

חברה בת (בבעלות מלאה של הבנק) המאוגדת בשווייץ, שעסקה בעיקר במתן שירותי בנקאות פרטית באמצעות סניפים בציריך ובלוקסמבורג. בחודש ספטמבר 2017 החליט הבנק להביא להפסקת פעילותה של הפועלים שווייץ. הבנק פועל להחזרת רישיון הבנק ויציאת החברה מגדר אחריותה הפיקוחית של ה-FINMA. ההפסד במחצית הראשונה של שנת 2020 של הפועלים שווייץ הסתכם בסך של 28 מיליון פרנק שווייצרי בהשוואה להפסד בסך של 67 מיליון פרנק שווייצרי בתקופה המקבילה אשתקד. הקיטון בהפסד נבע מירידה בהוצאות המשפטיות המיוחסות לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים. עם זאת, במחצית הראשונה של שנת 2020 נרשמו הוצאות בגין שערורן ההפרשה לחקירה האמריקאית מול הכנסה שנרשמה בתקופה המקבילה אשתקד. כמו-כן, במחצית הראשונה של שנת 2019 נרשם הפסד בגין עסקה למכירת תיק נכסי הלקוחות של הפועלים שווייץ. בעקבות ההפסד שנבע מהפרשה הנוגעת לחקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ו-FIFA שהוכרה בדוחות הכספיים של הרבעון הרביעי לשנת 2019 ועל מנת שהפועלים שווייץ יעמוד ביחס הלימות ההון הרגולטורי הנדרש בשווייץ, השקיע הבנק סכום של 95 מיליון פרנק שווייצרי בחודש מרץ 2020, וזאת מיד עם קבלת אישור הפיקוח על הבנקים להגדלת ההשקעה כאמור. סך השקעת הבנק בפועלים שווייץ ליום 30 ביוני 2020 הסתכמה ב-560 מיליון ש"ח, בהשוואה ל-315 מיליון ש"ח בסוף שנת 2019. לפרטים בדבר סיום חקירת עסקי קבוצת הבנק עם לקוחות אמריקאים ראה [ביאור 10ז](#). בתמצית הדוחות הכספיים. לפרטים בדבר סיום חקירה בנושא ארגון הכדורגל הבינלאומי (FIFA) ראה [ביאור 10ה](#). בתמצית הדוחות הכספיים.

2.6.3 Bank Pozitif Kredi Ve Kalkinma Bankasi Anonim Sirketi (להלן: "בנק פוזיטיף")

קבוצת הבנק פועלת כיום בתורכיה באמצעות בנק פוזיטיף, המוחזק בשיעור של 69.83% על-ידי הבנק והפועל ומתמחה בתחום הבנקאות העסקית. קבלת פיקודנות כפופה לרגולציה המקומית והיא מותרת עד לגובה האשראי של כל לווה. המצב הכלכלי בתורכיה הוחמר בעקבות מגיפת הקורונה. הלירה התורכית פוחדת במחצית הראשונה בכ-15% מול הדולר ופרמיות הסיכון שנמדדות על-ידי ה-CDS עלו באופן ניכר. הבנק המרכזי הפחית את הריבית לרמה של 8.25%. לאור המצב הכלכלי והפוליטי בתורכיה, במסגרת התוכנית האסטרטגית של הבנק, הוחלט לפעול למכירת ההשקעה בבנק פוזיטיף. בהתאם לכך, הבנק פועל להקטנת הדרגתיות של תיק האשראי של בנק פוזיטיף. בחודש אוקטובר 2019 התקשר הבנק, במשותף עם בעל מניות המיעוט בבנק פוזיטיף, עם בנק השקעות תורכי שסייע באיתור רוכשים פוטנציאליים. הבנק מעריך כי אינו צפוי להשיב את מלוא סכום ההשקעה בחברה, וסביר שמרבית התמורה תהיה מותנית. כמו-כן, לבעל מניות המיעוט בבנק פוזיטיף טענות כנגד הבנק בקשר עם ההשפעה, לכאורה, של האמור על התוצאות של בנק פוזיטיף. המנהל הכללי של הבנק התפטר במהלך יולי 2020. בעקבות חילוקי הדעות השונים, הבנק מנהל דיאלוג מתמשך עם בעל מניות המיעוט, לגבי אופי התנהלות בנק פוזיטיף ופעילות הדירקטוריון שלו. במסגרת הדיאלוג כאמור, נדונות חלופות שונות לגבי חלוקת התמורה הצפויה להתקבל בעת מכירת בנק פוזיטיף. בעקבות הצעה שקיבל הבנק לרכישת בנק פוזיטיף ובהתחשב בדיונים על החלופות השונות עם בעל המיעוט כאמור, הבנק עדכן את השווי ההוגן של התמורה הצפויה והעמיד את שווי ההשקעה בהון בסך של כ-3 מיליון ש"ח (בהשוואה ל-33 מיליון ש"ח ליום 31 בדצמבר 2019) ורשם הפרשה לירידת-ערך על סך 30 מיליון ש"ח. סמוך לאישור הדוחות הכספיים התקבלה בבנק הצעה נוספת ממציע אחר, הטובה מזו הנזכרת לעיל. בין היתר בהתחשב במצב בתורכיה, בנסיבותיו של בנק פוזיטיף וגם על בסיס ניסיון העבר, אין באפשרות הבנק להעריך את סיכויי התממשותה. עוד יצוין כי בחודש ינואר 2019 בנק ישראל הנחה את הבנק להגדיל את שיעורי השקלול של נכסי הסיכון בחישוב יחס ההון המאוחד בגין הפעילות בבנק פוזיטיף החל משנת 2020. לפרטים ראה [פרק הון והלימות הון לעיל](#). יתרת האשראי לציבור ליום 30 ביוני 2020 הסתכמה ב-672 מיליון לירות תורכיות (כ-340 מיליון ש"ח), בהשוואה ליתרה בסך של 641 מיליון לירות תורכיות (כ-372 מיליון ש"ח) בסוף שנת 2019. התוצאות העסקיות של קבוצת בנק פוזיטיף במחצית הראשונה של שנת 2020 הסתכמו בהפסד של כ-40 מיליון לירות תורכיות לעומת הפסד של כ-7 מיליון לירות תורכיות בתקופה המקבילה אשתקד, שנבע בעיקר מגידול משמעותי בהוצאות להפסדי אשראי עקב המצב הכלכלי בתורכיה. סך השקעת הבנק בבנק פוזיטיף ליום 30 ביוני 2020, לאחר הכרה בהפסד מירידת-ערך של ההשקעה כאמור לעיל, הסתכמה ב-107 מיליון ש"ח (3 מיליון ש"ח בהון, ו-104 מיליון ש"ח בקווי אשראי שהועמדו לבנק פוזיטיף), בהשוואה לכ-154 מיליון ש"ח (33 מיליון ש"ח בהון ו-121 מיליון ש"ח בהלוואות כאמור) בסוף שנת 2019. לעניין ניכוי מסגרת קווי האשראי מההון הפיקוחי, ראה [פרק 2.3.2 הון, הלימות הון ומינוף](#). לפרטים אודות חברות נוספות ומידע נוסף הנוגע לפעילות הבינלאומית של הבנק, ראה [מגזר פעילות בינלאומית](#) בפרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה" בדוח ממשל תאגידי להלן.

3. סקירת הסיכונים

חלק מהמידע המפורט בפרק זה, אף אם הוא מבוסס על עיבוד של נתונים היסטוריים, מהווה מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בחוק ניירות-ערך, וכמפורט בסעיף 1.1 לעיל.

מידע נוסף על הסיכונים ניתן למצוא באתר האינטרנט של הבנק ב"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019" וב"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 ביוני 2020".

3.1 תיאור כללי של הסיכונים ואופן ניהולם

הבנק מבצע בדיקה מקיפה להערכת הסיכונים להם הוא חשוף ובחינת המהותיות שלהם. במסגרת תהליך ה-ICAAP (תהליך פנימי להערכת הלימות ההון) הבנק הגדיר את הסיכונים הבאים כסיכונים מהותיים: סיכון אשראי, סיכון ריכוזיות, סיכון שוק, סיכון השקעה, סיכון תפעולי (לרבות סיכון IT וסיכון סייבר), סיכון צד נגדי, סיכון ריבית בתיק הבנקאי, סיכון נזילות, סיכון מוניטין, סיכון אסטרטגי-תחרותי, סיכון רגולטורי וסיכון ציות. סיכונים נוספים אליהם חשוף הבנק מטופלים באופן ישיר כחלק מהניהול העסקי והם: סיכון משפטי, סיכון כלכלי וסיכון סביבתי.

ניהול הסיכונים מתבצע בראיה גלובלית של פעילות הבנק בארץ ובסניפי הבנק בחו"ל, ובשים לב לפעילות החברות הבנות בעלות חשיפה משמעותית לקבוצה. החברות הבנות מונחות לנהל את הסיכונים על בסיס האסטרטגיה והמדיניות הקבוצתית, תוך ביצוע התאמות בהתאם לנסיבות, ודיווח עליהן לחברה האם. ניהול הסיכונים מתבצע בכל חברה בקבוצת הבנק בנפרד, על-פי המדיניות המוטווית על-ידי הדירקטוריון של כל חברה. הבנק מנהל את הסיכונים השונים תוך גידור חלק מהם. המפקח על הבנקים קבע בהוראות ניהול הבנקאי תקין הנחיות הקשורות לנושא ניהול הסיכונים. ההוראות מפרטות את דרישות המפקח בניהול הסיכונים השונים אליהם חשוף התאגיד הבנקאי וקובעות עקרונות יסוד לניהול הסיכונים ולבקרתם, ובכללם: מעורבות נאותה והבנה מעמיקה של דירקטוריון התאגיד הבנקאי בניהול הסיכונים, ניהול הסיכונים באמצעות מנהל סיכונים שהוא חבר הנהלה, העמדת כלים לזיהוי הסיכונים ולמידתם והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה, כולל קיום פונקציה עצמאית לבקרת הסיכונים. הבנק פועל בהתאם להנחיות המפקח על הבנקים. מנהל הסיכונים הראשי (CRO) וחבר הנהלה האחראי על החטיבה לניהול סיכונים הינו ד"ר א. בכר.

הסיכונים הפיננסיים מנוהלים על-ידי חברי הנהלה ממונים, ובאחריותם.

חברי הנהלה העיקריים האחראים לניהול סיכונים האשראי הינם מנהל החטיבה העסקית מר צ. כהן, והממונה על החטיבה הקמעונאית הגב' ד. רביב. חבר הנהלה האחראי על ניהול סיכונים השוק, ההשקעה והנזילות הינו מנהל חטיבת שווקים פיננסיים ובנקאות בינלאומית מר י. ענתבי.

הסיכון המשפטי מנוהל על-ידי עורכת דין י. אלמוג, היועצת המשפטית הראשית.

הסיכון הטכנולוגי, ובכללו סיכון הסייבר, מנוהל על-ידי הגב' א. בן זאב מנהלת חטיבת הטכנולוגיה והמחשוב.

הסיכון התפעולי, למעט הסיכון המשפטי והסיכון הטכנולוגי, מנוהל על-ידי כל חבר הנהלה בתחום הפעילות הנתון לאחריותו.

לפרטים והרחבה בדבר ממשל ניהול הסיכונים לרבות תפיסת הבקרה, הגורמים האחראים, ועדות דירקטוריון וצוותי הנהלה בזיקה לניהול הסיכונים ראה ["דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019"](#).

3.2 סיכון אשראי

סיכון האשראי הינו סיכון הנובע מכך שהלווה או החייב לא יעמוד בהתחייבויותיו לבנק על-פי הסכם האשראי.

תיק האשראי הינו מרכיב עיקרי בתיק הנכסים של קבוצת הבנק, ולכן הרעה ביציבותם של הלווים השונים עלולה להשפיע לרעה על שווי הנכסים ועל רווחיות הקבוצה.

פעילויות היוצרות סיכון אשראי כוללות:

- **אשראי מאזני** - התחייבויות נוכחיות כלפי הבנק כגון אשראי ומשכנתאות לציבור, אשראי לבנקים ופיקדונות בבנקים, אשראי לממשלות, השקעה באגרות-חוב (קונצרניות ואחרות) וכן החלק המאזני (שווי הוגן חיובי) של נגזרים ומכשירים פיננסיים.
- **אשראי חוץ-מאזני** - התחייבויות פוטנציאליות (שטרם מומשו) כלפי הבנק כגון ערבויות, התחייבויות לא מנוצלות למתן אשראי, מסגרות לא מנוצלות וכן התחייבויות פוטנציאליות כתוצאה משינוי בשווי עסקות במכשירים פיננסיים נגזרים.

סיכון האשראי הנובע מעסקות במכשירים פיננסיים נגזרים מוגדר כסיכון צד נגדי, שהינו הסיכון שהצד הנגדי לעסקה ייכנס לכשל לפני הסילוק הסופי של זרמי המזומנים בעסקה בנגזרים. למידע על סיכון אשראי צד נגדי ואופן ניהולו ראה ["דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 ביוני 2020"](#).

הסיכונים

סיכון נוסף הנובע מתיק חשיפות אשראי הינו סיכון ריכוזיות. סיכון ריכוזיות נובע מפיזור לא אופטימאלי של סיכונים ספציפיים בתיק האשראי, דהיינו כאשר תיק האשראי אינו מפוזר דיו בין גורמי הסיכון השונים. לדוגמא: כאשר תיק האשראי מורכב מכמות קטנה של לוויים (ריכוזיות לווה) או חשוף במידה גבוהה לענף מסוים (ריכוזיות ענפית).

השפעת משבר התפשטות נגיף הקורונה

התפשטות הנגיף כמו גם צעדי הממשלות בישראל ובעולם להתמודדות עמו, יצרו פגיעה משמעותית בפעילות העסקית בארץ ובעולם המקיפה את מרבית ענפי המשק, אם כי קיימים תחומים בהם הפגיעה מובהקת וברורה כגון תעופה, תיירות, מסחר בקניונים, הסעדה, ארועים, בילוי ופנאי ואנרגיה. היכולת להתמודד עם הפגיעה הכלכלית תלויה בגורמים רבים אשר אינם ברורים מספיק בשלב זה ואשר כוללים את מהירות החזרה לשגרה בענפים השונים, יכולת העסקים ומשקי הבית להתמודד עם המשבר באמצעות שינוי תהליכים ומציאת פתרונות חליפיים, תמיכת הממשלה, התאוששות המסחר העולמי ועוד גורמים נוספים. יוצאים מהכלל תחומים בהם הביקוש עלה והתנאים לא יצרו פגיעה מהותית עסקית כגון בתי מרקחת, מסחר במזון. בעקבות המשבר, גדל באופן חד שיעור מבקשי התעסוקה והשלכות המשבר מייצרות גם בקרב משקי הבית אי ודאות כלכלית משמעותית. הבנק פועל לתמוך בלקוחותיו בתקופת המשבר תוך התחשבות בהשפעות המשבר על סיכון האשראי ולצורך כך ביצע מספר צעדים המפורטים בפרק 2.1.3 לעיל.

על רקע אי הוודאות הרבה, צופה הבנק כי הפסדי האשראי בפועל, עשויים לגדול אך בשלב זה קשה לקבוע באיזו מידה ומתי, בין היתר כתוצאה מתהליכים וצעדים שנוקטים הממשלה ובנק ישראל ואשר עשויים לסייע למשק להחליץ מהמשבר במהירות רבה יותר, אך במידה ולא יצלחו יביאו לדחיה בלבד בהתממשות סיכונים האשראי.

במסגרת היערכות הבנק לתוצאות משבר הקורונה, ובמטרה להעריך את השפעותיו האפשריות, נבחנו תרחישים פנימיים שונים להתפתחות שורה של פרמטרים כלכליים, ואלו משמשים את הבנק לאמידת ההשפעות על הבנק ובפרט, הבנק בוחן את השלכות המשבר הפוטנציאליות על תיק האשראי וזאת גם ככלי תומך לבחינת נאותות הפסדי האשראי. יודגש כי תרחישים כאמור מבוצעים בגישות שונות הנהוגות בכל בנק והתלויות באופן ניהול הסיכונים של כל תאגיד בנקאי ובגישתו הפנימית ולפיכך יתכנו הערכות שונות, לעיתים אף באופן מהותי בין התאגידים הבנקאים השונים בהתאם לתרחישים השונים שערך כל תאגיד בנקאי לפי גישתו ואומדנים שונים בין התאגידים הבנקאיים גם בהינתן אותו מערך הנחות. בהתאם לתרחיש שערך הבנק רמת הפסדי האשראי האפשריים של הבנק בשנה הקרובה עשויה להגיע, בהסתברות שאינה זניחה, ככל שיתממשו נתוני התרחיש וככל שהשפעת נתוני התרחיש על איכות התיק תהיה על-פי המודלים וההנחות שנקטו, לטווח שבין 2.4 מיליארד ש"ח ל-4.8 מיליארד ש"ח.

על רקע האמור לעיל, גם ברבעון זה החליט הבנק להגדיל את יתרת הפרשה הקבוצתית, אשר מסתכמת לתאריך הדוחות הכספיים בכ-5.1 מיליארד ש"ח וזאת בכדי ליצור יתרת הפרשה קבוצתית גבוהה יותר המהווה "כרית ביטחון" אל מול התממשות אפשרית בעתיד של הפסדי האשראי הפרטניים ובמחיקות האוטומטיות, קרי: הכרה בהפסדי אשראי גבוהים יותר במחצית הראשונה של 2020, על-ידי הגדלת יתרת הפרשה הקבוצתית אל מול התממשות עתידית אפשרית של הפסדים פרטניים ומחיקות אוטומטיות. יודגש כי נוכח אי הוודאות הרבה השוררת והקושי הקיים בזיהוי מלא של הפסדי האשראי, בין היתר נוכח דחיית התשלומים ללווים כפי שתואר לעיל, חיזוי הפסדי אשראי בעיצומו של המשבר הינו תוצאה של הנחות והערכות אשר בשלב זה קשה עד מאד לקבוע את סבירותן.

בתרחיש הייחוס אשר שימש את הבנק לאתגור יתרת הפרשה הקבוצתית הניח הבנק כי התוצר מתכווץ בחדות בשני הרבעונים הראשונים של השנה ומתאושש בהמשך. התוצר שהונח בתרחיש זה צפוי ברבעון הרביעי של שנת 2020 להיות נמוך בכ-9% מהמקביל לו בשנה שקדמה כאשר במחצית הראשונה של שנת 2021 הונחה עלייה של 10% (במונחים שנתיים), הנחה נוספת בתרחיש היא ששיעור האבטלה עולה עד לרמה של כ-16% בשיא (כולל חל"ת) ויורד לרמה של 10% ביוני 2021 וכי מחירי הדיור יורדים באופן מתון בארבעת הרבעונים הבאים עד ליוני 2021. ריבית בנק ישראל בתרחיש האמור נותרת ברמה של 0.1% בארבעת הרבעונים הבאים. כמו-כן התרחיש מניח כי יוותרו הגבלות בגין נגיף הקורונה ולא תהיה חזרה לשגרה מלאה בתקופה הקרובה בעקבות הצורך בנקיטת אמצעי זהירות בריאותיים.

הפרמטרים העיקריים הנכללים בתרחיש ואשר להערכת הבנק ישפיעו על גובה הפסדי האשראי הצפויים ואשר לגביהם קיימת אי ודאות משמעותית הינם שיעור האבטלה ושיעור צמיחת התוצר.

כניתוח רגישות נבחנו השפעות מחמירות יותר מאשר אלו שנכללו בתרחיש הייחוס לשינויים בשני הפרמטרים הנ"ל. בהתאם לניתוח הרגישות במידה ושיעור האבטלה יהיה גבוה ב-2.4-2.0 נקודות האחוז לאורך התרחיש וכן שיעור הצמיחה בתוצר נמוך בעד 4.0 נקודות האחוז, השפעת תרחיש זה הינה גידול של כ-0.6 מיליארד ש"ח בהפסדי האשראי בתרחיש בארבעת הרבעונים הקרובים ביחס לקצה הפסימי של התרחיש.

בנוסף נבחנו תרחיש מתון יותר המניח שיעור האבטלה נמוך ב-2.4-2.0 נקודות האחוז לאורך התרחיש וכן שיעור הצמיחה בתוצר גבוה יותר עד 4.0 נקודות האחוז בשלב ההתאוששות. השפעת ניתוח רגישות זה על הפסדי האשראי בפועל האפשריים בארבעת הרבעונים הקרובים מייצרת קיטון של כ-1.7 מיליארד ש"ח בהפסדי האשראי בתרחיש לעומת הקצה הפסימי של תרחיש הייחוס המתואר לעיל. צעדי הממשלה בהמשך הדרך משפיעים אף הם על הערכת הפסדי האשראי הצפויים וככל שיינתן סיוע ממשלתי לעסקים ולפרטיים צפוי קיטון נוסף בהפסדי האשראי. הערכות ותרחישים אלו מתעדכנים באופן שוטף בהתאם לתחזיות השונות, לתוכניות הכלכליות של הממשלה ולאירועים בארץ ובעולם.

מאחר שהשינוי בהפרשה להפסדי אשראי נובע בעיקרו כתוצאה מהגדלת הפרשה הקבוצתית כדי לבטא תחזית לגידול עתידי בהפסדי האשראי, השינוי אינו ניכר ביחס למדדים לאיכות תיק האשראי אשר מושפעים בעיקר ממצב התיק הנוכחי, כגון שיעור החוב הפגום ושיעור החוב הבעייתי אשר פחתו במחצית הראשונה של השנה ויכול שהדבר נובע גם מדחיות תשלומים ללווים כפי שתואר לעיל.

כפי שתואר לעיל, בשל אי הוודאות הרבה השוררת בשלב זה לא ניתן להעריך את מלוא השפעות המשבר והיקפן על הבנק, יודגש כי הנחות שונות היו יכולות להביא לתוצאות שונות אף באופן מהותי מאילו המתוארות לעיל וכמו-כן עשויות להביא לתוצאות שונות בין התאגידים הבנקאיים השונים. הערכות הבנק בדבר השלכות אפשריות של התפשטות נגיף הקורונה והשפעתו על השווקים הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בפרק 1.1 לעיל, הערכות אלה אינן ודאיות והן עשויות להתממש באופן שונה מהותית מהאמור לעיל.

3.2.1. ניתוח איכות האשראי וסיכון אשראי בעייתי

שינויים בתנאי חובות במסגרת ההתמודדות עם משבר התפשטות נגיף הקורונה

לנוכח התפשטות נגיף הקורונה והשלכותיו האפשריות על מצב המשק והלווים, ומתוך מטרה לעודד תאגידים בנקאיים לפעול לייצוב לוויים שלא עומדים או עשויים לא לעמוד במחויבויות התשלום החוזיות שלהם עקב נגיף הקורונה, פרסם בנק ישראל דגשים לטיפול בחובות לגביהם בוצעו שינויים בתנאים. בהתאם לחוזר נקבע כי שינויים בתנאי הלוואות לא גורמים באופן אוטומטי לסיווג של הלוואות כחובות בעייתיים בארגון מחדש, כאשר בשל משבר התפשטות נגיף הקורונה מבוצעים שינויים לזמן קצר בתשלומים ללווים אשר לא היו בפיגור קודם לכן. עוד נקבע כי, לווה נחשב לווה שאינו בפיגור אם הוא נמצא בפיגור של פחות מ-30 ימים במועד יישום השינויים.

ייצוב לוויים שאינם בפיגור בהלוואות הקיימות שלהם, אשר הם לוויים תקינים הנתקלים בבעיות פיננסיות או תפעוליות בטווח הקצר כתוצאה ממשבר התפשטות נגיף הקורונה ככלל לא יחשב כארגון מחדש של חוב בעייתי, בפרט כאשר מתקיימים התנאים הבאים:

- השינוי בוצע בשל משבר התפשטות נגיף הקורונה
- הלווה לא היה בפיגור במועד שבו יושמו השינויים
- השינוי הוא לזמן קצר

לעניין קביעת מצב פיגור - חובות שלא היו לפני כן בפיגור וניתנה להם דחיה בשל משבר התפשטות נגיף הקורונה, לא יסווגו כחובות בפיגור בשל הדחייה. כאשר בוצעה דחיית תשלומים בחובות שהיו בפיגור לפני הדחייה, יש להקפיד את מצב הפיגור במשך תקופת דחיית התשלום למעט אם החוב סווג כפגום או אם הוא נמחק חשבונאית. ייתכן שאילו לא הקפאת מניין ימי הפיגור ביחס לתשלומים שנדחו, כאמור לעיל, יתרת החובות בפיגור הייתה גבוהה יותר. כמו-כן, לגבי הלוואות לדיור שלא היו בעייתיות במועד דחיית התשלומים כאמור לעיל, הובהר כי כאשר ניתנת דחיית תשלומים נוספת, אשר מצטברת לדחייה של יותר מ-6 חודשים, וככל שנצבר מידע חדש המצביע על כך שחלה ירידה בסיכויי הפירעון של אותן הלוואות, על הבנק להפעיל שיקול דעת ולבחון האם נדרש לסווג את הלוואות כחוב בעייתי.

לפרטים בדבר הנחיות הפיקוח על הבנקים במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, ראה [ביאור 11](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

הבנק העמיד לרשות לקוחותיו כלים, מוצרי אשראי ומוצרים נוספים להתמודדות עם המשבר. לפרטים נוספים ראה [פרק "מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה"](#) בדוח ממשל תאגיד.

להלן פרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים החל מחודש מרץ 2020, במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי, בהתאם להנחיית הפיקוח על הבנקים כאמור לעיל.

טבלה 1-3: פרטים בדבר יתרת החובות, לגביהם בוצעו שינויים בתנאים⁽¹⁾, במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה, שלא סווגו כארגון מחדש של חוב בעייתי

ליום 30 ביוני 2020		
יתרת האשראי בגינו נדחו תשלומים ⁽²⁾	מזה: סכומים בפיגור של 30 ימים או יותר ו/או סווגו כבעייתיים	יתרת התשלומים שנדחו בפועל ⁽²⁾
		במיליוני ש"ח
15,685	881	1,355
מסחרי		
19,896	345	355
אנשים פרטיים - הלוואות לדיור		
5,105	24	532
אנשים פרטיים - אחר		
40,686	1,250	2,242
סך-הכל בישראל		
2,801	81	76
פעילות בחו"ל		
43,487	1,331	2,318
סך - הכל		

(1) היתרה מייצגת את סך החובות שבוצעו לגביהם שינויים בתנאים עד וכולל 30 ביוני 2020 לרבות חובות אשר תקופת דחיית התשלומים בגינם הסתיימה. שינויים אלה כוללים דחיית תשלומי קרן ו/או ריבית לתקופה שאינה עולה על שישה חודשים.

(2) בסמוך למועד הפרסום הסתכמה יתרת האשראי המצטברת בגינה נדחו תשלומים לסך של כ-45 מיליארד ש"ח (לרבות יתרות אשראי שתקופת הדחייה בגינן הסתיימה. יתרת האשראי למועד הפרסום שעדיין נמצאת בדחייה נמוכה משמעותית) ויתרת התשלומים שנדחו בפועל הסתכמה לסך של כ-2.6 מיליארד ש"ח.

אשראי בערבות מדינה

על רקע התפרצות נגיף הקורונה, החליטה המדינה על קרן הלוואות ייעודית שעיקרה סיוע לעסקים קטנים ובינוניים שנקלעו לקשיי תזרים כתוצאה מהתפרצות הנגיף. תנאי הלוואות נקבעו על-ידי משרד האוצר והינם אחידים לכל סוגי הלווים:

- ריבית: שנה ראשונה ריבית אפס (משולמת על-ידי המדינה לבנק), שנה שנייה ואילך, פריים+1.5%.
- תקופה: עד 5 שנים, כולל תקופת גרייס עד 12 חודשים.
- ביטחונות לקוח: עד 5% מגובה הלוואה המאושרת.
- סכום הלוואה:
- במסלול הכללי: 24% מהמחזור השנתי של הלקוח או 20 מיליוני ש"ח, הנמוך מבניהם.
- במסלול המוגבר: 24% מהמחזור השנתי של הלקוח או 10 מיליוני ש"ח, הנמוך מבניהם.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 ביוני 2020

עד כה כ-78% מהאשראי בערבות מדינה ניתן לעסקים קטנים וזעירים וכ-22% נוספים לעסקים בינוניים וגדולים. הסיכון באשראי זה מגודר על-ידי המדינה על-פי השיעורים הבאים: עד 85% באשראי ספציפי, ולא יותר מ-15% לכלל התיק במסלול הכללי, ועד 95% באשראי ספציפי ולא יותר מ-60% לכלל התיק במסלול המוגבר שהושק ב-21 ליוני 2020. המסלול המוגבר כולל עסקים שנפגעו באופן משמעותי מהתפשטות הקורונה ואשר הציגו ירידה מעל 50% במחזור ההכנסות שלהם בחודשים אפריל עד יוני 2020 בהשוואה לאותם חודשים אשתקד, ושהינם ללא יכולת תזרימית עצמאית להתמודד עם הנזקים התזרימיים.

טבלה 2-3: פרטים בדבר יתרת החוב הרשומה של אשראי בערבות מדינה במסגרת ההתמודדות עם נגיף הקורונה

ליום 30 ביוני 2020	
במיליוני ש"ח	
2,942	עסקים קטנים וזעירים
685	עסקים בינוניים
149	עסקים גדולים
3,776	סך - הכל

טבלה 3-3: ניתוח איכות אשראי, סיכון אשראי בעייתי ונכסים שאינם מבצעים של הציבור⁽¹⁾

יתרה ליום 31.12.19		יתרה ליום 30.06.20					
סך-הכל	פרטי	דיוור	מסחרי	סך-הכל	פרטי	דיוור	מסחרי
במיליוני ש"ח							
סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי⁽¹⁾							
290,053	35,659	87,802	166,592	283,779	30,263	90,824	162,692
סיכון אשראי מאזני							
140,452	21,009	7,259	112,184	147,288	21,460	7,529	118,299
סיכון אשראי חוץ-מאזני							
430,505	56,668	95,061	278,776	431,067	51,723	98,353	280,991
סך סיכון אשראי בדירוג ביצוע אשראי							
סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי							
6,674	2,133	1,198	3,343	17,549	4,404	2,980	10,165
א. לא בעייתי - מאזני							
-	-	-	-	-	-	-	-
ב. סך-הכל בעייתי ⁽²⁾							
3,240	48	-	3,192	3,199	41	-	3,158
(1) השגחה מיוחדת							
1,476	96	700	680	1,891	75	725	1,091
(2) נחות							
4,442	762	2	3,678	4,253	769	1	3,483
(3) פגום							
15,832	3,039	1,900	10,893	26,892	5,289	3,706	17,897
סך-הכל סיכון אשראי מאזני שאינו בדירוג ביצוע אשראי							
3,028	89	8	2,931	4,469	220	42	4,207
סיכון אשראי חוץ-מאזני שאינו בדירוג ביצוע אשראי							
18,860	3,128	1,908	13,824	31,361	5,509	3,748	22,104
סך סיכון אשראי שאינו בדירוג ביצוע אשראי							
913	93	699	121	873	89	710	74
מזה: חובות שאינם פגומים בפיגור של 90 ימים או יותר ⁽³⁾							
449,365	59,796	96,969	292,600	462,428	57,232	102,101	303,095
סך-הכל סיכון אשראי כולל של הציבור							
מידע נוסף על סך נכסים שאינם מבצעים							
3,867	378	2	3,487	3,570	363	1	3,206
א. חובות פגומים שאינם צוברים הכנסות ריבית							
34	-	-	34	33	-	-	33
ב. נכסים שהתקבלו בגין אשראים שסולקו							
3,901	378	2	3,521	3,603	363	1	3,239
סך-הכל נכסים שאינם מבצעים של הציבור							

(1) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(2) סיכון אשראי פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.

(3) לרבות בגין הלוואות לדיוור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור ובגין הלוואות לדיוור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

הערה:

סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני מוצג לפני השפעת הפרשה להפסדי אשראי ולפני השפעת ביטחונות המותרים לניכוי לצורך חבות של לווה ושל קבוצת לווים.

כדי לשקף את השפעת המשבר ביצע הבנק תהליכי החמרת דירוגים פנימיים על בסיס הערכות למידת השפעת המשבר על סגמנטים שונים בשילוב עם פרמטרים נוספים. כתוצאה מכך ניכר גידול משמעותי ביתרות האשראי שאינו בדירוג ביצוע בנתוני 30 ביוני 2020 לעומת נתוני 31 בדצמבר 2019. תהליכי החמרת הדירוגים הפנימיים עודכנו, וצפויים להמשיך להתעדכן, בהתאם להערכות הבנק לגבי השלכות המשבר.

טבלה 4-3: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2020		
מסחרי	פרטי	סך-הכל
במיליוני ש"ח		
תנועה ביתרת החובות הפגומים בגין אשראי לציבור		
3,678	764	4,442
יתרת חובות פגומים לתחילת השנה		
413	203	616
חובות שסווגו כפגומים במהלך התקופה		
(2)	(2)	(4)
חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום		
(254)	(111)	(365)
חובות פגומים שנמחקו		
(376)	(84)	(460)
חובות פגומים שנפרעו		
3,459	770	4,229
יתרת חובות פגומים לסוף התקופה		
תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש		
667	707	1,374
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה		
1,688	186	1,874
ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה		
(113)	(100)	(213)
חובות בארגון מחדש שנמחקו		
(125)	(73)	(198)
חובות בארגון מחדש שחזרו לסיווג שאינו פגום או שנפרעו		
2,117	720	2,837
יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה		
תנועה ביתרת ההפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים		
1,272	136	1,408
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לתחילת השנה		
484	129	613
הוצאות בגין הפסדי אשראי - הגדלת הפרשה		
(68)	(26)	(94)
הוצאות בגין הפסדי אשראי - הקטנת הפרשה		
(120)	(59)	(179)
גביית חובות שנמחקו חשבונית בשנים קודמות		
296	44	340
נזקף לרווח והפסד - הפרשה להפסדי אשראי		
(254)	(111)	(365)
מחיקה חשבונית שבוצעה בתקופה		
120	59	179
גביית חובות שנמחקו חשבונית		
1,434	128	1,562
יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לסוף התקופה		

טבלה 4-3: מידע נוסף על תנועה בחובות בעייתיים בגין אשראי לציבור ובהפרשה הפרטנית (המשך)

לשישה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2019			
מסחרי	פרטי	סך-הכל	במיליוני ש"ח
תנועה ביתרת החובות הפגומים בגין אשראי לציבור			
2,015	706	2,721	יתרת חובות פגומים לתחילת השנה
668	203	871	חובות שסווגו כפגומים במהלך התקופה
(50)	(6)	(56)	חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום
(182)	(87)	(269)	חובות פגומים שנמחקו
(261)	(96)	(357)	חובות פגומים שנפרעו
2,190	720	2,910	יתרת חובות פגומים לסוף התקופה
תנועה ביתרת החובות הבעייתיים בארגון מחדש			
676	624	1,300	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לתחילת השנה
153	197	350	ארגונים מחדש שבוצעו במהלך התקופה
(53)	(69)	(122)	חובות בארגון מחדש שנמחקו
(136)	(93)	(229)	חובות בארגון מחדש שנפרעו*
640	659	1,299	יתרת חובות בעייתיים בארגון מחדש לסוף התקופה
תנועה ביתרת ההפרשה המאזנית להפסדי אשראי בגין החובות הפגומים			
408	163	571	יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לתחילת השנה
407	110	517	הוצאות בגין הפסדי אשראי - הגדלת הפרשה
(61)	(53)	(114)	הוצאות בגין הפסדי אשראי - הקטנת הפרשה
(274)	(66)	(340)	גביית חובות שנמחקו חשבונאית בשנים קודמות
72	(9)	63	נזקף לדוח רווח והפסד - הפרשה להפסדי אשראי
(182)	(87)	(269)	מחיקה חשבונאית שבוצעה בתקופה
274	66	340	גביית חובות שנמחקו חשבונאית
572	133	705	יתרת הפרשה להפסדי אשראי בגין חובות פגומים לסוף התקופה
(36)	-	(36)	* מזה: חובות שחזרו לסיווג שאינו פגום בשל ארגון מחדש עוקב

טבלה 5-3: מדדי סיכון אשראי

ליום		
31.12.19	30.06.20	
1.49%	1.41%	שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת אשראי לציבור*
0.31%	0.29%	שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור*
1.58%	2.00%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור*
1.27%	1.69%	שיעור יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור**
105.97%	141.64%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור פגום*
87.90%	117.40%	שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור, מיתרת אשראי לציבור פגום בתוספת יתרת אשראי לציבור אשר נמצא בפיגור של 90 ימים או יותר*
2.42%	2.38%	שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור*
0.44%	1.30%	שיעור ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
0.12%	0.29%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור
7.48%	14.29%	שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מיתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור

* לפני ניכוי הפרשות להפסדי אשראי.
 ** כולל הפרשה להפסדי אשראי בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים.

ניתוח איכות התיק

במחצית הראשונה של שנת 2020 נרשמה עלייה (החמרה) במדדים הבאים לעומת סוף 2019:

- שיעור יתרת ההפרשה להפסדי אשראי בגין אשראי לציבור מיתרת אשראי לציבור.
  - שיעור יתרת ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי מיתרת אשראי לציבור.
  - שיעור ההוצאה (הכנסה) בגין הפסדי אשראי מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור.
  - שיעור המחיקות נטו בגין אשראי לציבור מהיתרה הרשומה הממוצעת של האשראי לציבור.
- במחצית זו נרשמה ירידה (שיפור) במדדים הבאים:
- שיעור יתרת אשראי לציבור פגום מיתרת אשראי לציבור.
  - שיעור סיכון אשראי בעייתי בגין הציבור מסיכון אשראי כולל בגין הציבור.
- במדד שיעור יתרת אשראי לציבור שאינו פגום בפיגור של 90 יום או יותר מיתרת אשראי לציבור נרשמה ירידה קלה.

השינויים במדדי איכות התיק הינם תוצאה של גידול ביתרת ההפרשה להפסדי אשראי ובהוצאה להפסדי אשראי במקביל לירידה בסיכון האשראי הבעייתי ויתרת האשראי לציבור פגום בהשוואה ל-31 לדצמבר 2019 מגמות נוגדות אלו מבטאות את המצב הנוכחי בו השפעת התפשטות נגיף הקורונה אינה ניכרת עדיין באופן מהותי באיכות התיק, אך השפעות המשבר עשויות להביא לגידול משמעותי בהפסדי האשראי בעתיד, אותן הביא הבנק לידי ביטוי באמצעות ההפרשה הקבוצתית. יצוין כי קיימת אי ודאות רבה לגבי השלכות המשבר וזאת בהתחשב בהמשך התממשותו בארץ ובחו"ל, הן בהיבט הפגיעה הכלכלית של צעדים נוספים שיתכן וידרשו, כדי למתן את התפשטות הנגיף והן בהיבט הצלחת צעדי תמיכה ממשלתיים. לגבי מדדים נוספים המתייחסים לסיכון תיק האשראי של אנשים פרטיים בלבד ראה [טבלה 3-18 להלן](#).

3.2.2. מיון וניתוח סיכון האשראי לפי ענפי משק

טבלה 6-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק

ליום 30 ביוני 2020						
סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	מזה: סיכון אשראי בעיית ⁽⁶⁾	מזה: סיכון אשראי פגום (למעט נגזרים)	הוצאות בגין הפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי
במיליוני ש"ח						
32,328	30,510	979	392	104	54	383
70,017	66,889	771	539	101	26	597
26,117	23,431	1,077	284	120	(8)	529
36,778	33,331	1,227	461	273	101	975
40,339	39,884	209	49	62	-	262
13,960	12,559	144	109	75	38	184
7,700	7,168	70	29	27	6	79
42,036	36,372	3,398	1,836	328	22	1,577
269,275	250,144	7,875	3,699	1,090	239	4,586
101,599	97,874	712	2	275	5	713
57,003	51,500	888	772	382	168	1,000
427,877	399,518	9,475	4,473	1,747	412	6,299
2,890	2,890	-	-	-	-	-
47,447	47,447	-	-	-	-	-
478,214	449,855	9,475	4,473	1,747	412	6,299
34,551	31,549	1,517	553	190	16	453
39,787	39,092	-	-	-	-	8
74,338	70,641	1,517	553	190	16	461
552,552	520,496	10,992	5,026	1,937	428	6,760

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 13,062,240 ו-157,568 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

טבלה 6-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 30 ביוני 2019						
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי*	מזה: סיכון אשראי פגום	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח						
353	44	58	390	1,265	28,856	30,412
484	(21)	(83)	546	980	59,862	61,499
384	(112)	(7)	232	1,084	22,753	24,190
796	61	88	429	839	33,612	35,454
221	(7)	71	27	43	40,614	40,697
147	26	41	97	123	12,303	12,857
51	9	11	21	46	7,163	7,371
613	31	122	557	1,666	39,690	42,468
3,049	31	301	2,299	6,046	244,853	254,948
434	2	15	-	670	89,256	91,108
833	175	120	717	851	58,642	62,004
4,316	208	436	3,016	7,567	392,751	408,060
-	-	-	-	-	3,556	3,556
-	-	-	-	-	46,607	46,607
4,316	208	436	3,016	7,567	442,914	458,223
224	10	1	427	1,329	32,601	34,740
12	-	3	-	-	50,566	50,566
236	10	4	427	1,329	83,167	85,306
4,552	218	440	3,443	8,896	526,081	543,529

* סווג מחדש, הלוואות לדיור שניתנו ליחידים אשר ענף המשק שלהם שונה מענף "אנשים פרטיים" סווג מחדש מענפי המשק המסחריים לענף "אנשים פרטיים - הלוואות לדיור".

(1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 9,574,326,69,329,316,849 ו-147,451 מיליוני ש"ח בהתאמה.

(2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").

(3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה.

(4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").

(5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.

(6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגינן קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגינן לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

טבלה 6-3: סיכון אשראי לפי ענפי משק (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2019						
הפסדי אשראי ⁽⁴⁾						
יתרת ההפרשה להפסדי אשראי	מחיקות חשבונאיות נטו	הוצאות (הכנסות) בגין הפסדי אשראי	מזה: סיכון אשראי פגום (למעט נגזרים)	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁶⁾	מזה: דירוג ביצוע אשראי ⁽⁵⁾	סיכון אשראי כולל ⁽¹⁾
במיליוני ש"ח						
333	33	26	405	915	29,736	31,029
523	(100)	(125)	603	951	65,812	67,577
402	(112)	13	305	1,214	23,390	24,702
806	120	157	539	953	33,746	35,380
200	(38)	19	30	138	38,001	38,346
148	50	65	112	130	12,775	13,297
57	15	21	22	70	7,403	7,582
1,243	42	768	1,858	3,621	38,004	42,600
3,712	10	944	3,874	7,992	248,867	260,513
443	9	31	2	696	94,590	96,480
785	297	193	760	904	56,420	59,540
4,940	316	1,168	4,636	9,592	399,877	416,533
-	-	-	-	-	2,905	2,905
-	-	-	-	-	41,585	41,585
4,940	316	1,168	4,636	9,592	444,367	461,023
303	36	109	661	1,294	30,628	32,832
8	-	(1)	-	-	41,733	41,733
311	36	108	661	1,294	72,361	74,565
5,251	352	1,276	5,297	10,886	516,728	535,588

- (1) סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני⁽³⁾, לרבות בגין מכשירים נגזרים. כולל: חובות⁽²⁾, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, נכסים בגין מכשירים נגזרים וסיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה בסך של 148,572 ו-11,143, 471, 57,713, 317,689 מיליוני ש"ח בהתאמה.
- (2) אשראי לציבור, אשראי לממשלות ופיקדונות בבנקים (למעט פיקדונות בבנק ישראל), למעט אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר ונכסים בגין פעילות בשוק המעו"ף (המוצגים בסעיף "נכסים אחרים").
- (3) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, למעט בגין מכשירים נגזרים.
- (4) כולל בגין מכשירי אשראי חוץ-מאזניים (מוצגים במאזן בסעיף "התחייבויות אחרות").
- (5) סיכון אשראי אשר דירוג האשראי שלו במועד הדוח תואם את דירוג האשראי לביצוע אשראי חדש בהתאם למדיניות הבנק.
- (6) סיכון אשראי מאזני וחוץ-מאזני פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת, לרבות בגין הלוואות לדיור שבגין קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, והלוואות לדיור שבגין לא קיימת הפרשה לפי עומק הפיגור, הנמצאות בפיגור של 90 ימים או יותר.

3.2.3. בינוי והנדל"ן

ליום 30 ביוני 2020 סיכון האשראי הכולל בענפי הבינוי והנדל"ן הסתכם בכ-104 מיליארד ש"ח.

טבלה 3-7: פילוח סיכון האשראי של קבוצת הבנק בענפי הבינוי והנדל"ן, בהתאם לתחומי הפעילות העיקריים

יתרה ליום 31 בדצמבר 2019			יתרה ליום 30 ביוני 2020			
סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סיכון אשראי מאזני	
במיליוני ש"ח						
6,050	2,484	3,566	5,402	2,234	3,168	בנייה למסחר ושירותים
520	99	421	469	100	369	בנייה לתעשייה
46,168	*28,208	17,960	46,957	*28,934	18,023	בנייה לדיור
27,811	4,945	22,866	28,924	4,916	24,008	נכסים מניבים
20,444	10,498	9,946	21,953	11,369	10,584	אחר
100,993	46,234	54,759	103,705	47,553	56,152	סך-הכל ענפי הבינוי והנדל"ן

* כולל סיכון אשראי חוץ-מאזני בסך של כ-4,200 מיליוני ש"ח בגינו נרכש ביטוח מחברות ביטוח זרות לתיק ערבויות חוק מכר (ליום 31.12.19: 3,589 מיליוני ש"ח).

3.2.4. חשיפת אשראי למדינות זרות

להלן מידע בדבר סך-כל החשיפות למדינות זרות ובדבר חשיפות למדינות שסך סכום החשיפה לכל אחת מהן הוא מעל 1% מסך נכסי המאזן המאוחד או מעל 20% מההון, לפי הנמוך:

טבלה 8-3: חשיפות עיקריות למדינות זרות⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 30 ביוני 2020			
חשיפה			חשיפה			
סך-הכל	חוץ-מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾	מאזנית	סך-הכל	חוץ-מאזנית ⁽²⁾⁽³⁾	מאזנית	
במיליוני ש"ח						
המדינה						
29,457	6,557	22,900	25,707	6,586	19,121	ארצות-הברית
4,723	1,097	3,626	3,186	1,496	1,690	שוויץ
10,936	2,985	7,951	13,290	4,121	9,169	אנגליה
2,628	1,463	1,165	2,935	1,770	1,165	גרמניה
3,507	1,512	1,995	4,292	1,555	2,737	צרפת
12,893	1,689	11,204	13,893	2,424	11,469	אחרות
64,144	15,303	48,841	63,303	17,952	45,351	סך-כל החשיפות למדינות זרות
529	385	144	344	212	132	מזה: סך החשיפות למדינות ה-PIGS: פורטוגל, איטליה, יוון וספרד
1,551	187	1,364	1,508	148	1,360	מזה: סך החשיפות למדינות LDC
8	-	8	354	-	354	מזה: סך החשיפות למדינות עם בעיות נזילות*

שורת "סך-הכל מדינות LDC" כוללת את סך החשיפה למדינות המוגדרות כמדינות פחות מפותחות (LDC) בהוראת ניהול בנקאי תקין מספר 315 בדבר "הפרשה נוספת לחובות מסופקים".

חשיפה מאזנית למדינה זרה כוללת חשיפה מאזנית מעבר לגבול וחשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים. חשיפה מאזנית מעבר לגבול כוללת חשיפה מאזנית של משרדי התאגיד הבנקאי בישראל לתושבי המדינה הזרה וחשיפה מאזנית של שלוחות בחו"ל של התאגיד הבנקאי לתושבים שאינם תושבי המדינה שבה ממוקמת השלוחה.

חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי במדינה זרה לתושבים מקומיים כוללת חשיפה מאזנית של שלוחות של התאגיד הבנקאי באותה מדינה זרה לתושביה, בניכוי התחייבויות אותן שלוחות (הניכוי מבוצע עד לגובה החשיפה).

* רשימת המדינות עם בעיות נזילות מבוססת על מספר קריטריונים שנקבעו על-ידי הבנק. התפשטות נגיף הקורונה העלתה את פרמיות הסיכון בשווקים הפיננסיים, וזו בלטה בשווקים המתעוררים. בהתאם ובשל התפתחות בשוקי ההון ואחרים, נכללו בתקופת הדוח מדינות נוספות ברשימת המדינות עם בעיות נזילות ובכללן תורכיה, שהינה מדינת הפעילות של בנק פוזיטף, המוחזק על-ידי הבנק. יודגש כי הוספה של מדינות לרשימה לא בהכרח מייצגת הרעה שייחודית למדינה זו, וכמו-כן שיפור באותם אינדיקטורים יוביל בהתאם לעדכון הרשימה.

(1) על בסיס סיכון סופי, לאחר השפעת ערביות, ביטחונות נזילים ונגזרי אשראי.

(2) סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה, בהתאם להוראות ניהול בנקאי תקין 313.

(3) ממשלות, מוסדות רשמיים ובנקים מרכזיים.

3.2.5. חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים

טבלה 9-3: חשיפת קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים⁽¹⁾

ליום 31 בדצמבר 2019		ליום 30 ביוני 2020				
סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	סיכון אשראי נוכחי כולל	סיכון אשראי חוץ-מאזני נוכחי ⁽³⁾	סיכון אשראי מאזני ⁽²⁾	
במיליוני ש"ח						
דירוג אשראי חיצוני⁽⁵⁾						
6,981	2,949	4,032	5,104	2,798	2,306	AA- עד AAA
15,620	1,709	13,911	20,936	2,630	18,306	A- עד A+
1,006	139	867	995	83	912	BBB- עד BBB+
34	22	12	43	31	12	B- עד BB+
-	-	-	-	-	-	פחות מ-B
386	74	312	352	63	289	ללא דירוג
24,027	4,893	19,134	27,430	5,605	21,825	סך-הכל חשיפות האשראי הנוכחיות למוסדות פיננסיים זרים*
-	-	-	-	-	-	מזה: סיכון אשראי בעייתי ⁽⁴⁾
-	-	-	-	-	-	מזה: יתרת חובות פגומים
-	-	-	-	-	-	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
24,027	4,893	19,134	27,430	5,605	21,825	סך-הכל חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים לאחר ניכוי יתרת הפרשה להפסדי אשראי על בסיס פרטני
5	1	4	7	-	7	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי על בסיס קבוצתי

* היתרות כוללות חשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים במדינות הבאות:
 ספרד - סך חשיפה של כ-28 מיליון ש"ח, מזה סך של 14 מיליון ש"ח בדירוג A- וסך של 14 מיליון ש"ח בדירוג BBB+ (סך חשיפה בסוף שנת 2019 הייתה כ-163 מיליון ש"ח בדירוג A)
 איטליה - סך חשיפה של כ-17 מיליון ש"ח, מזה סך של 16 מיליון ש"ח בדירוג BBB והיתרה בסך של 1 מיליון ש"ח בדירוג BB+ (סך החשיפה בסוף שנת 2019 הייתה כ-83 מיליון ש"ח, מזה סך של 76 מיליון ש"ח בדירוג BBB והיתרה בסך של 7 מיליון ש"ח בדירוג BBB-).
 באירלנד, יוון ובפורטוגל אין חשיפה למוסדות פיננסיים.
 (1) מוסדות פיננסיים זרים כוללים: בנקים, בנקים להשקעות, ברוקרים/דילרים, חברות ביטוח, גופים מוסדיים וגופים שבשליטת הגופים הללו. אך איננה כוללת חשיפת אשראי למוסדות פיננסיים זרים שיש להם ערבות ממשלתית.
 (2) פיקדונות בבנקים, אשראי לציבור, השקעות באגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או שנרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, ונכסים אחרים בגין מכשירים נגזרים.
 (3) בעיקר ערבויות והתחייבויות למתן אשראי. אינו כולל סיכון אשראי במכשירים פיננסיים חוץ-מאזניים כפי שחושב לצורך מנגנון חוב של לווה.
 (4) סיכון אשראי שהינו פגום, נחות או בהשגחה מיוחדת.
 (5) לפי הדירוג הנמוך מבין דירוגי האשראי במטבע-חוץ לטווח ארוך שניתן על-ידי אחת מחברות הדירוג העיקריות S&P-Fitch, Moody's.

החשיפה של קבוצת הבנק למוסדות פיננסיים זרים הסתכמה ביום 30 ביוני 2020 בכ-27.4 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-3.4 מיליארד ש"ח בהשוואה לכ-24.0 מיליארד ש"ח בסוף שנת 2019. עלייה זו נבעה מגידול בחשיפה המאזנית בסך כ-2.7 מיליארד ש"ח ומעלייה בחשיפה החוץ-מאזנית בסך כ-0.7 מיליארד ש"ח. כ-94.9% מהחשיפה למוסדות פיננסיים זרים היא מול מוסדות פיננסיים בעלי דירוג A- ומעלה.
 החשיפה למוסדות פיננסיים זרים של קבוצת הבנק נחלקת ל-81.31% בבנקים וחברות אחזקה בנקאיות, 17.73% בחברות ביטוח ו-0.96% מוסד פיננסי אחר. עיקר החשיפה של קבוצת הבנק הינה למוסדות פיננסיים זרים הפועלים במדינות מערב אירופה (65.68%), ובארצות-הברית (22.4%).
 בשל החשש מפני ההשלכות השליליות של מגפת הקורונה על הכלכלה העולמית ועל התוצאות הכספיות של המוסדות הפיננסיים בעולם, נרשם ברבעון ראשון 2020 גידול במרווחים ובמחירי ה-CDS של מרבית המוסדות הפיננסיים הזרים מולם פועל הבנק. במקביל אף שינו סוכנויות הדרוג (Fitch, S&P, Moody's) את תחזיות הדרוג של רבים מהם לשלילית ולמקצתם אף הורד דרוג האשראי לטווח הארוך. מגמה זו התמתנה במהלך הרבעון השני כך שרמות המרווחים ומחירי ה-CDS מתקרבים לרמתם טרום המשבר. הבנק מוסיף לקיים ניטור תכופ ושוטף של המוסדות הפיננסיים ובמידת הצורך פועל לצמצום מכלול הסיכונים הרלוונטיים ובכללם סיכון האשראי וסיכון הסליקה.
 נתוני "בנקים וממשלות בחו"ל" בגילוי על סיכון אשראי לפי ענפי משק, בפרק סקירת הסיכונים ובדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 ביוני 2020 (להלן: הגילוי לפי ענפי משק), כולל את החשיפות בגין בנקים בחו"ל ולא כולל מוסדות פיננסיים אחרים אשר מוצגים בעיקר בענף שירותים פיננסיים. בנוסף, בענף זה נכללים בנקים מרכזיים בעוד שהטבלה לעיל אינה כוללת חשיפה בגין בנקים מרכזיים.
 בגילוי לפי ענפי משק "סיכון האשראי הכולל" מכיל יתרות מאזניות וחוץ-מאזניות בגין נגזרים בעוד שהטבלה לעיל כוללת רק יתרות מאזניות בגין נגזרים. כמו-כן, סך "חובות וסיכון אשראי חוץ-מאזני" בגילוי לפי ענפי משק כולל אשראי לציבור ופיקדונות בבנקים אך אינו כולל אגרות-חוב וניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר הכלולים בטבלה לעיל. אשראי מאזני וחוץ-מאזני בגין נגזרים אינו נכלל בסך "חובות וסיכון אשראי חוץ-מאזני". לעומת זאת, הטבלה לעיל כוללת יתרות מאזניות בגין נגזרים.

3.2.6. סיכונים בתיק הלוואות לדיור

טבלה 10-3: סיכונים בתיק הלוואות לדיור

יתרה ליום		
31.12.19	30.06.19	30.06.20
במיליוני ש"ח		
יתרות אשראי		
89,777	85,771	94,615
הלוואות מכספי הבנק		
1,173	1,246	1,125
הלוואות מכספי האוצר*		
123	108	151
מענקים מכספי האוצר*		
91,073	87,125	95,891
סך-הכל		

לשנה שהסתיימה ביום	לשישה חודשים שהסתיימו ביום	30.06.20
31.12.19	30.06.19	
במיליוני ש"ח		

ביצוע		
הלוואות מכספי האוצר		
124	65	66
הלוואות		
42	23	31
מענקים		
166	88	97
סך-הכל מכספי האוצר		
18,159	8,753	9,978
סך-הכל הלוואות מכספי הבנק		
18,325	8,841	10,075
סך-הכל הלוואות חדשות		
1,235	462	1,061
הלוואות ישנות שמוחזרו, מכספי הבנק		
19,560	9,303	11,136
סך-הכל הלוואות שניתנו		

* סכום זה אינו נכלל במסגרת היתרות המאזניות לציבור.

טבלה 11-3: התפתחות סכומי הפיגור בהלוואות לדיור והפרשה להפסדי אשראי

שער חוב בעייתי	שער חוב בעייתי	שער הפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור	הפרשה להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור (כולל הפרשה לפי עומק הפיגור)	שער הפיגור	הסכום בפיגור מעל 90 יום מתוך סך החובות הבעייתיים	יתרת חוב רשומה
במיליוני ש"ח/באחוזים						
0.78%	736	0.76%	717	0.12%	118	94,615
0.78%	702	0.50%	446	0.12%	109	89,777
						30.06.20
						31.12.19

במחצית השנה הראשונה של שנת 2020 שיעור הסכומים בפיגור ושיעור החוב הבעייתי נשארו בשיעור דומה לזה של סוף 2019. מנגד נרשמה עלייה חדה בשיעור ההפרשה הקבוצתית להפסדי אשראי בגין הלוואות לדיור. עלייה זו הושפעה מגידול יזום של ההפרשה הקבוצתית אשר נועדה לשקף את ההשפעות האפשריות של המשבר על הפסדי האשראי העתידיים. במהלך הרבעון השני התקבלו בקשות לדחיית תשלומים לטווח קצר בהיקף נרחב. בהתאם להנחיית בנק ישראל ביצוע הדחייה לא מביא לכך שההלוואה תוגדר כהלוואה בפיגור, ובמידה והלוואה כבר נמצא בפיגור, רמת הפיגור מוקפאת עד לסיום הדחייה.

התפתחות יתרות אשראי לדיור

טבלה 3-12: מעקב אחר התפתחות יתרת תיק האשראי לדיור על-פי בסיסי הצמדה וכשיעור מיתרת תיק האשראי של הבנק

סך-הכל		מגזר מטבע-חוץ		מגזר צמוד מדד				מגזר לא-צמוד				
שיעור שינוי בתקופה	יתרת חוב רשומה במיליוני ש"ח	ריבית משתנה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		ריבית משתנה		ריבית קבועה		
		שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	שיעור ב-%	יתרה במיליוני ש"ח	
5.4%	94,615	0.2%	233	26.1%	24,681	14.6%	13,768	38.7%	36,600	20.4%	19,333	30.06.20
10.2%	89,777	0.3%	266	26.5%	23,834	15.4%	13,811	38.5%	34,565	19.3%	17,301	31.12.19
9.3%	81,454	0.5%	368	27.0%	21,984	16.6%	13,539	38.1%	31,060	17.8%	14,503	31.12.18

כימות ומדידת הסיכון - תיק אשראי לדיור

הבנק מבצע באופן שוטף מעקב אחר התפתחות תיק האשראי לדיור ונוקט באמצעים שונים לניהול הסיכון. סיכוני אשראי לדיור נבחנים באופן פרטי על-פי המדיניות והיעדים שנקבעו במסגרת תיאבון הסיכון שהוגדר באשראי לדיור, מרמת העסקה הבודדת ועד הסתכלות כוללת על תיק האשראי לדיור בבנק.

הבנק מנהל ומגדר את הסיכון בין השאר על-ידי מגבלות בסגמנטים שונים כפי שנקבעו במסגרת דיוני המדיניות בהנהלה ובדירקטוריון בריכוז והובלת החטיבה לניהול סיכונים. במסגרת המגבלות ישנה התייחסות לשיעורי LTV, כושר החזר, התפלגות מוצרי אשראי בתיק, היקף החוב הבעייתי, תקופת הלואה, פריסה גיאוגרפית, שיעור הפיגורים וכדומה. ניטור המדדים מתבצע גם בהשוואה לנתונים בכלל המערכת הבנקאית.

הבנק עוקב אחר התנאים והשינויים המקרו-כלכליים בכלל ובסביבה העסקית בענף בפרט. הוגדרו אירועים בגינם נדרשת בחינה מחודשת של המדיניות כגון עלייה חדה בריבית המשתנה, בשיעור האינפלציה, עלייה ברמת האבטלה במשק ושינוי מהותי במחירי הדיור.

דיווח הנתונים נעשה ברמה חודשית במסגרת פורום סיכון חטיבתי בראשות מנהלת החטיבה הקמעונאית וברמה רבעונית במסגרת הדיווח על התפתחות תיק האשראי וסיכון האשראי בהנהלה ובדירקטוריון.

הבנק עושה שימוש במודל סטטיסטי המודד את ההסתברות לכשל ואת ההפסד החזוי בתיק המשכנתאות. בנוסף, במסגרת בחינת תרחישי קיצון נבחנת ההשפעה גם על תיק המשכנתאות. כמו-כן, קיימים הסדרי ביטוח - ביטוח חיים וביטוח מבנה.

טבלה 3-13: התפתחות יתרות האשראי לדיור ב-5 הרבעונים האחרונים

	2019			2020	
	רבעון שלישי	רבעון רביעי	רבעון ראשון	רבעון שני	
יתרות לסוף תקופה	85,771	87,757	89,777	92,536	94,615
שינוי ביתרות	3.2%	2.3%	2.3%	3.1%	2.2%
ביצוע הלואות חדשות	4,527	4,843	4,729	5,712	4,363

נתוני הלוואות לדיור - שיעור מסך הביצועים החדשים
טבלה 14-3: פירוט מאפיינים שונים של אשראי לדיור שהעמיד הבנק

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום					
30.06.19	30.09.19	31.12.19	31.03.20	30.06.20	
מאפיינים					
37.9%	37.7%	40.2%	39.7%	40.7%	שיעור מימון מעל 60%
0.0%	0.1%	0.0%	0.1%	0.0%	שיעור החזר מהכנסה מעל 40% (לרכישה ובהחזר חודשי)
31.7%	32.7%	30.8%	32.0%	33.1%	שיעור בריבית המשתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים
59.2%	59.9%	58.1%	58.4%	58.7%	שיעור בריבית משתנה
5.7%	5.6%	5.7%	4.9%	5.2%	שיעור הלוואות לכל מטרה
10.0%	9.2%	9.2%	8.6%	7.9%	שיעור הלוואות למטרת השקעה מסך רכישת דירות
7.4%	7.1%	7.4%	7.9%	8.0%	קרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 (ללא השקעה)
24.5	24.1	24.3	24.3	24.7	תקופת פירעון מקורית ממוצעת לרכישה בשנים (ללא גישור)

נמשכת מגמת העלייה ביתרות הלוואות לדיור ברבעון המדווח. השפעות התפשטות נגיף הקורונה הביאו להקדמת ביצוע הלוואות של רוכשי דירות בחודש מרץ 2020. שיעור הגידול ברבעון השני אינו מציג האטה בפעילות והוא דומה לשיעור הגידול בתקופה שקדמה למשבר. מנתוני ביצועי הלוואות לדיור ניכרת עלייה (החמרה) במדדים:

- שיעור ביצועי האשראי בשיעור מימון מעל 60%.
- שיעור בריבית משתנה ובפרט בשיעור בריבית המשתנה בתדירות קצרה מ-5 שנים.
- שיעור ביצועי הלוואות לכל מטרה.
- תקופת הפירעון הממוצעת לרכישה (ללא גישור).
- יציבות נרשמה בשני מדדים:
- שיעור הביצועים בשיעור החזר מהכנסה מעל 40% (ירידה קלה).
- שיעור הקרן המתוכננת להיפרע מעל גיל 67 (עלייה קלה).

במדד שיעור הלוואות למטרת השקעה מסך רכישת דירות נרשמה ירידה.

יצוין כי מדדים אלו מייצגים השפעות כגון ירידת הריבית על הביקוש למימון בריבית משתנה, ומגמות שהחלו עוד ברבעונים קודמים, כגון עלייה בשיעור הביצועים בשיעור מימון מעל 60% בהשפעת צעדי הממשלה לשיווק פרויקטי מחיר למשתכן מחד וכן ממגמת ירידה במשקל הלוואות למטרת השקעה (המוגבלות לשיעור מימון נמוך יותר) מאידך.

3.2.7. אשראי ללקוחות פרטיים (ללא דיור)

מתן אשראי ללקוחות פרטיים נעשה בהלימה למדיניות ולנוהלי האשראי והביטחונות, לרבות: מטרת האשראי והתאמתה לצרכי הלקוח, סכום האשראי המבוקש והתאמתו ליכולת החזר של הלקוח. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית המאושרות בסניפים מבוצעות באמצעות מערכות ממוכנות, מודלים וכלים התומכים בקבלת החלטות של בעל הסמכות. בקשות האשראי ללקוחות הפרטיים מוגשות ונבחנות ברמת קבוצת סיכון, כנדרש על-פי הוראות בנק ישראל. בקשות האשראי נבחנות תוך מתן דגש לנושאים המצוינים לעיל.

ללקוחות הפרטיים בחטיבה הקמעונאית מוצע בין היתר, אשראי מקוון מסוג "אשראי ברגע". סכום הלוואה המרבי אותה יכול הלקוח לקבל ותנאי הלוואה נקבעים על-פי קריטריונים שונים בהתאם לנתוני הלקוח וחשבונותיו.

תוכניות הבנק לצמיחה במוצרים הבנקאיים, ובין היתר בתחום האשראי, מתבססת על היבטי פוטנציאל צמיחה כמו גם היבטי סיכון, ביניהם, הצמיחה הצפויה במשק, יכולת החזר של הלקוחות, היקף הפירעונות הצפוי ועוד. הבנק מבצע מעקב שוטף אחר ביצועי האשראי והסיכון.

החטיבה הקמעונאית נוקטת פעולות לניהול סיכון האשראי בקרב אנשים פרטיים, המבוססות על עקרונות ניהול סיכונים האשראי בבנק, באמצעות כלי מדידה ובקרה לניטור תיק האשראי, איכותו, סיכנו ועמידה במגבלות המדיניות, ביניהם: מודל סטטיסטי לדרוג סיכון אשראי ללווים פרטיים, מדדי תאבון סיכון, מדיניות ונוהלי אשראי ומדרג סמכויות, ותהליכי בקרה בתחום סיכונים האשראי.

טבלה 3-15: יתרת האשראי לאנשים פרטיים בישראל

השינוי	יתרה ליום		במיליוני ש"ח	
	31.12.19	30.06.20		
				מאזני
				עו"ש חובה
(13.40%)	(431)	3,216	2,785	הלוואות ⁽¹⁾
(5.63%)	(1,520)	26,996	25,476	מזה: הלוואות בולט ובלון
(19.23%)	(15)	78	63	אשראי לרכישת כלי רכב ⁽²⁾
(15.58%)	(547)	3,511	2,964	חייבים בגין פעילות בכרטיסי אשראי
(12.91%)	(640)	4,958	4,318	סך-הכל סיכון אשראי מאזני
(8.11%)	(3,138)	38,681	35,543	
				חוץ-מאזני
2.75%	579	21,092	21,671	סיכון אשראי חוץ-מאזני
(4.28%)	(2,559)	59,773	57,214	סך-הכל סיכון אשראי כולל

(1) אינו כולל הלוואות לרכישת כלי רכב.
 (2) כולל הלוואות שניתנו למטרת רכישת כלי רכב ובשעבוד כלי רכב.

טבלה 3-16: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם להכנסה הממוצעת⁽¹⁾ ולגודל הלווה

סך-הכל	ליום 30 ביוני 2020						סך-הכל	
	ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 30 ביוני 2020				
	הכנסה לחשבון			הכנסה לחשבון				
	עד 20 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	עד 10 אלפי ש"ח	עד 20 אלפי ש"ח	מ-10 עד 20 אלפי ש"ח	עד 10 אלפי ש"ח		
	במיליוני ש"ח							
	אשראי ללווה באלפי ש"ח							
עד 20	3,587	982	960	1,645	3,458	1,005	916	1,537
מ-20 עד 40	3,613	1,024	879	1,710	3,310	882	816	1,612
מ-40 עד 80	8,188	2,052	2,415	3,721	7,724	1,882	2,359	3,483
מ-80 עד 150	12,548	4,140	4,782	3,626	11,649	3,836	4,511	3,302
מ-150 עד 300	9,366	5,749	2,805	812	8,297	5,073	2,500	724
מעל 300	1,379	1,158	154	67	1,105	931	113	61
סך-הכל	38,681	15,105	11,995	11,581	35,543	13,609	11,215	10,719

(1) ההכנסה לחשבון חושבה בהתבסס על הכנסה ממוצעת לתקופה של 12 חודשים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 ביוני 2020

טבלה 3-17: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם ליתרת תיק הנכסים הפיננסיים של הלווים

ליום	ליום	
31 בדצמבר	30 ביוני	
2019	2020	
סיכון אשראי מאזני		
במיליוני ש"ח		
גודל תיק נכסים פיננסיים באלפי ש"ח		
22,491	20,005	עד 10
6,574	6,383	מ-10 עד 50
4,999	4,923	מ-50 עד 200
2,219	2,123	מ-200 עד 500
2,398	2,109	מעל 500
38,681	35,543	סך-הכל

טבלה 3-18: התפלגות סיכון האשראי המאזני לאנשים פרטיים בישראל בהתאם לסוג הריבית ולתקופה הנותרת לפירעון

ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 30 ביוני 2020			
הלוואות בריבית קבועה	הלוואות בריבית משתנה	סך-הכל	הלוואות בריבית קבועה	הלוואות בריבית משתנה	סך-הכל	
במיליוני ש"ח						
תקופה לפירעון						
8,506	5,440	3,066	7,652	4,739	2,913	עד שנה
7,557	84	7,473	7,491	78	7,413	משנה עד 3 שנים
13,764	115	13,649	12,816	107	12,709	מ-3 עד 5 שנים
8,854	122	8,732	7,584	117	7,467	מעל 5 שנים
38,681	5,761	32,920	35,543	5,041	30,502	סך-הכל

טבלה 3-19: מידע על חובות בעייתיים בגין אנשים פרטיים בישראל

שיעור מסך-הכל סיכון אשראי מאזני ליום		השינוי	יתרה ליום		
31.12.19	30.06.20		31.12.19	30.06.20	
במיליוני ש"ח					
2.3%	2.5%	(1.9%)	905	888	סיכון אשראי בעייתי
2.0%	2.2%	1.6%	760	772	מזה: סיכון אשראי פגום
0.2%	0.2%	(20.4%)	93	74	חובות בפיגור מעל 90 יום
⁽¹⁾ 0.8%	0.9%	⁽¹⁾ 13.1%	297	168	מחיקות חשבונאיות נטו לתקופה
2.0%	2.8%	27.4%	785	1,000	יתרת ההפרשה להפסדי אשראי

(1) מחושב על בסיס שנתי.

דוח הדירקטוריון וההנהלה

ליום 30 ביוני 2020

במחצית השנה הראשונה של שנת 2020 נרשם קיטון ביתרת ההלוואות לאנשים פרטיים בישראל כולל אשראי לרכישת כלי רכב בשיעור של כ-6.8%. סך סיכון האשראי המאזני ירד בכ-8.1%.

במחצית זו נרשמה ירידה ביתרת החובות בפיגור מעל 90 יום של כ-20.4%, ויציבות בסיכון האשראי הבעייתי. עלייה נרשמה במדדים הבאים:

- עלייה ביתרת סיכון האשראי הפגום של כ-1.6%.
- עלייה במחיקות החשבונאיות נטו של כ-13.1%.
- עלייה ביתרת הפרשה להפסדי אשראי של כ-27.4%.

נתוני המחצית הראשונה מציגים מגמה מעורבת כאשר ישנה ירידה משמעותית ביתרת החובות בפיגור מעל 90 יום, לעומת עלייה קלה ביתרת סיכון האשראי הפגום ועלייה משמעותית במחיקות החשבונאיות נטו לתקופה וביתרת הפרשה להפסדי אשראי. למרות השפעה מסוימת על המחיקות החשבונאיות נטו במגזר זה, השפעות התפשטות נגיף הקורונה צפויות להשפיע באופן משמעותי יותר בהמשך על מדדי איכות התיק. היקף ההשפעה תלוי בהיקף הפגיעה בפועל במעסיקים ויכולת המשק להתאושש במהירות. ככל שהפגיעה בשכר הלווים, ובפרט גידול באבטלה יהיו משמעותיים, ייתכן גידול משמעותי בהפסדי האשראי. גורם ממתן עשוי להיות צעדי הממשלה לתמוך בציבור המובטלים ולהאצת התאוששות המשק. ככל שצעדים אלו יצליחו, יביא הדבר להשפעה מתונה יותר של המשבר על איכות תיק חשיפות זה.

3.2.8 מימון ממונף

טבלה 20-3: חשיפות הבנק בגין מימון ממונף לפי ענף המשק של הלווה

ליום 30 ביוני 2020			
מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
ענף המשק של הלווה			
1	-	210	210
1	419	-	419
2	322	-	322
1	204	-	204
2	634	-	634
1	82	193	275
8	1,661	403	2,064

* בניכוי מחיקה והפרשה פרטנית להפסדי אשראי בסך של כ-735 מיליון ש"ח.

ליום 31 בדצמבר 2019			
מספר לווים	יתרת אשראי מאזני	יתרת אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
ענף המשק של הלווה			
1	103	110	213
2	498	-	498
1	-	266	266
1	235	9	244
1	338	83	421
2	633	-	633
8	1,807	468	2,275

* בניכוי מחיקה והפרשה פרטנית להפסדי אשראי בסך של כ-591 מיליון ש"ח.

3.2.9 סיכון אשראי בגין חשיפות ללווים גדולים

טבלה 21-3: יתרות סיכון אשראי מאזני וסיכון אשראי חוץ-מאזני ללווים שיתרת חבותם מעל 1,200 מיליון ש"ח לפי ענפי משק

30 ביוני 2020			
מספר לווים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
3	587	4,736	5,323
1	892	1,311	2,203
1	927	282	1,209
6	9,306	6,915	16,221
11	11,712	13,244	24,956

ענף משק

תעשייה	3	587	4,736	5,323
אספקת חשמל ומים	1	892	1,311	2,203
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל	1	927	282	1,209
שירותים פיננסיים	6	9,306	6,915	16,221
סך-הכל	11	11,712	13,244	24,956

31 בדצמבר 2019			
מספר לווים	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	סך-הכל
במיליוני ש"ח			
2	26	4,012	4,038
1	1,419	1,261	2,680
1	941	261	1,202
6	9,225	6,320	15,545
10	11,611	11,854	23,465

ענף משק

תעשייה	2	26	4,012	4,038
אספקת חשמל ומים	1	1,419	1,261	2,680
בתי מלון שירותי הארחה ואוכל	1	941	261	1,202
שירותים פיננסיים	6	9,225	6,320	15,545
סך-הכל	10	11,611	11,854	23,465

3.2.10 סיכון אשראי בגין חשיפות לקבוצות לווים

הבנק מקיים תהליכי מעקב ובקרה כדי לבדוק עמידה במגבלות הוראה 313 לעניין חשיפה לחבות קבוצות לווים. נכון למועד הדוח הבנק אינו חורג מהמגבלות.

טבלה 22-3: יתרות סיכון האשראי⁽¹⁾ לכל קבוצת לווים אשר חבותה נטו על בסיס מאוחד עולה על 15% מהון התאגיד הבנקאי (כהגדרתו בהוראה 313) ליום 30 ביוני 2020

קבוצת לווים א'	סיכון אשראי מאזני	סיכון אשראי חוץ-מאזני	מזה: סיכון אשראי חוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים ⁽²⁾	חבות ברוטו ⁽³⁾	ניכויים ⁽⁴⁾	חבות נטו ⁽¹⁾	שיעור מההון הרגולטורי
במיליוני ש"ח							
קבוצת לווים א'	3,206	4,276	-	7,483	-	7,483	19.37%
קבוצת לווים ב'	2,851	3,226	195	6,077	37	6,040	15.63%

- (1) הנתונים המוצגים להלן מייצגים חשיפה לקבוצות לווים והינם לאחר הפחתת הניכויים המותרים בהוראה 313. לפיכך, נתונים אלה אינם ברי השוואה לנתונים בדבר חבות לווים המפורטים בגילויים אחרים בדוח.
- (2) סיכון האשראי החוץ-מאזני בגין מכשירים נגזרים כפי שחושב לצורך מגבלות חבות של לווה ושל קבוצת לווים.
- (3) הסכום כולל ערבויות צד ג' מחוץ לקבוצה.
- (4) ניכויים המותרים בהתאם להוראה 313, הכוללים בעיקר פיקדונות המופקדים בבנק, אגרות-חוב שהונפקו על-ידי מדינת ישראל, כתבי שיפוי של מדינת ישראל או גופים פיננסיים המותרים בניכוי.

3.3. סיכון שוק

סיכון שוק הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינוי בשווי כלכלי של מכשיר פיננסי או של תיק נכסים/מכשירים עקב שינויים במחירים, שערים, מרווחים ופרמטרים אחרים בשווקים.

במהלך הרבעון הראשון של שנת 2020 כתוצאה מהשפעות משבר התפרצות נגיף הקורונה חלה עלייה ברמת התנודתיות של גורמי הסיכון בשווקים הפיננסיים ובכללם שערי החליפין, מרווחי הבסיס (basis spread), שערי מניות ומחירי אגרות-חוב. בנוסף, נצפתה ירידה בריביות הבנקים המרכזיים. במהלך הרבעון השני חלה רגיעה בתנודתיות והתאוששות במדדי המניות ואגרות-החוב הקונצרניות. כתוצאה מהרגיעה בשווקים ירדו חלק מאומדני סיכון השוק וההשקעה של פעילות המסחר, התיק הבנקאי ותיק הנוסטרו של הבנק, ושל לקוחות הבנק הפועלים בנגזרים. להורדת ריביות לזמן קצר על-ידי הבנקים המרכזיים, אלה שהתרחשו והורדות נוספות שעשויות להתבצע, ולשינויים בעקומי התשואות בשוק, השפעה על קיטון בהכנסות המימון והריבית העתידיות של הבנק והשפעה על השווי ההוגן והשווי הכלכלי כמפורט בטבלאות להלן. לפרטים נוספים ראה [פרק סקירה כלכלית ופיננסית](#) ו[פרק השפעת התפשטות נגיף הקורונה לעיל](#).

3.3.1. סיכון ריבית

סיכון הריבית הינו סיכון להפסד או לירידת-ערך כתוצאה משינויים בשערי ריבית במטבעות השונים. הסיכון כהגדרתו לעיל, כולל גם את גורמי הסיכון הבאים:

- **סיכון תמחור מחדש (Repricing risk)** - סיכון הנובע מהבדלי עיתוי בתקופות לפירעון (בריבית הקבועה) ובמועדי התמחור מחדש (בריבית המשתנה);
- **סיכון עקום התשואה (Yield curve risk)** - סיכון הנובע משינויים שונים בשיעורי הריבית לתקופות פירעון שונות שיבואו לידי ביטוי בשינוי בשיפוע העקום (התללה או השטחה) או בצורתו (פיתול);
- **סיכון מרווח (Spread risk)** - סיכון להפסד כתוצאה משינויים במרווחים בין עקומי ריבית שונים;
- **סיכון אופציונליות** - נובע מזכויות מימוש שונות גלומות בנכסים והתחייבויות (לדוגמא הזכות למשיכת כספים בכל עת, לעיתים ללא קנסות);
- **חשיפת הערך** - אומדן השינוי הצפוי בערך הכלכלי (ההון הפיננסי) כתוצאה משינויי הריבית;
- **חשיפת ההכנסה החשבונאית** - השינוי הצפוי בהכנסה החשבונאית בשנה הקרובה כתוצאה משינויי הריבית.

טבלה 23-3: שווי הוגן נטו מותאם* של המכשירים הפיננסיים של הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 בדצמבר 2019			30 ביוני 2020			
שקל	מטבע-חוץ	סך-הכל	שקל	מטבע-חוץ	סך-הכל	
במיליוני ש"ח						
32,565	382	32,183	32,828	732	32,096	שווי הוגן נטו מותאם*
32,012	(295)	32,307	32,363	460	31,903	מזה: תיק בנקאי

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.

לפירוט נוסף בדבר הנחות ששימשו לחישוב השווי ההוגן של המכשירים הפיננסיים ראה [ביאור 15](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

טבלה 24-3: השפעת תרחישים של שינויים בשיעורי הריבית על השווי ההוגן נטו מותאם* של הבנק וחברות מאוחדות שלו

31 בדצמבר 2019			30 ביוני 2020			
סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל	סך-הכל	מטבע-חוץ	שקל	
במיליוני ש"ח						
שינויים מקבילים						
145	89	56	(242)	105	(347)	עלייה במקביל של 1%
141	106	35	(212)	117	(329)	מזה: תיק בנקאי
(115)	(96)	(19)	327	(97)	424	ירידה במקביל של 1%
(103)	(105)	2	308	(102)	410	מזה: תיק בנקאי
שינויים לא מקבילים						
(477)	(138)	(339)	(512)	(122)	(390)	התללה ⁽¹⁾
498	129	369	408	69	339	השטחה ⁽²⁾
393	84	309	189	48	141	עליית ריבית בטווח הקצר
(429)	(89)	(340)	(236)	(78)	(158)	ירידת ריבית בטווח הקצר

* שווי הוגן נטו של המכשירים הפיננסיים, למעט פריטים לא-כספיים ולאחר השפעת התחייבויות לזכויות עובדים וייחוס לתקופות של פיקדונות לפי דרישה.
 (1) התללה - ירידה בריבית בטווח הקצר ועלייה בריבית בטווח הארוך.
 (2) השטחה - עלייה בריבית בטווח הקצר וירידה בריבית בטווח הארוך.

בטבלה זו מוצג השינוי בשווי ההוגן נטו המותאם של כל המכשירים הפיננסיים, בהנחה שחל השינוי שמצוין בכל שיעורי הריבית בכל מגזרי ההצמדה.

טבלה 25-3: השפעת תרחישים של שינויים בריבית על הכנסות ריבית

ליום 31 בדצמבר 2019			ליום 30 ביוני 2020			
סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	סך-הכל	הכנסות מימון שאינן מריבית	הכנסות ריבית	
במיליוני ש"ח						
1,251	327	924	1,134	213	921	עלייה במקביל של 1%
1,247	323	924	1,165	244	921	מזה: תיק בנקאי
(1,152)	(406)	(746)	(725)	(324)	(401)	ירידה במקביל של 1%
(1,141)	(395)	(746)	(745)	(344)	(401)	מזה: תיק בנקאי

רגישות ההכנסה בטבלה לעיל חושבה על-ידי שינוי עקומי הריבית תוך שימוש בהנחות לגבי שינויים במרווחי פיקדונות, מעבר כספים מעו"ש לפיקדונות במקרה של עליית ריבית לעומת יציבות ביתרות במקרה של ירידת ריבית ובהנחה של רצפות ריבית כך שעקומי הריבית השונים יורדים לאפס. במגזר מטבע-החוץ עקום הריבית יורד לאפס או לריבית השלילית הקיימת הנמוך מביניהם. בחלק מהתרחישים. ההפסד התיאורטי במקרה של ריבית שלילית (מתחת לרצפה) עלול להיות גבוה יותר. רגישות התיק למסחר חושבה בגישת MTM. ירידת רגישות הריבית לירידת ריבית נובעת מירידת הריבית של הבנקים המרכזיים כך שהריביות קרובות יותר לרצפת הריבית, בשילוב שינויים מסוימים בפוזיציה ובהנחות לגבי עקומים.

לפירוט והרחבה בנושא סיכונים השוק ובכלל זה סיכון הריבית, סיכון שערי חליפין וסיכון השקעה (סיכון מניות ומרווחי אשראי) ראה "הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019" ו"הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 ביוני 2020".

3.3.2. סיכון שער חליפין

סיכוני המטבע (או בשמם האחר - חשיפת בסיסי הצמדה) כוללים את החשיפה לשערי חליפין של המטבעות השונים מול השקל וכן את החשיפה למדד המחירים לצרכן בכלל הבנק.

טבלה 26-3: רגישות לשינויים בשערי חליפין של מטבעות חוץ בעלי נפח פעילות משמעותי ושינויים במדד המחירים לצרכן

31 בדצמבר 2019		30 ביוני 2020		
ירידה 10%	עלייה 10%	ירידה 10%	עלייה 10%	
במיליוני ש"ח				
68	189	47	(108)	דולר ארצות-הברית
26	45	(29)	17	אירו
מדד המחירים לצרכן*				
ירידה 3%	עלייה 3%	ירידה 3%	עלייה 3%	
(347)	220	(418)	269	

* נתוני רגישות לשנת 2019 עודכנו עקב סווג מחדש של יתרת התחייבויות עובדים בגין זכויות עובדים מהמגזר הלא-צמוד למגזר צמוד מדד. עקב כך השתנתה רגישות לשינוי של 3% במדד בסוף שנת 2019 בכ-135 מיליוני ש"ח.

בטבלה לעיל מוצג ניתוח רגישות השווי הכלכלי של הבנק לשינויים בשערי חליפין, המבוסס על שערוך כל המכשירים המאזניים והחוץ-מאזניים במערכת לניהול סיכונים, תוך שימוש במודלים מקובלים לשערוך כל מכשיר, ובשערים יציגים כשער הבסיס. לצורך החישוב משוער התיק מחדש בשער חליפין המשקף עלייה/ירידה בשיעור המוצג, ללא הנחות נוספות. רגישות למדד המחירים לצרכן מחושבת על-פי חשיפת הבנק למדד כמפורט בביאור 14 בתמצית הדוחות הכספיים ובתוספת השפעת רצפת מדד על הרווח החשבונאי הצפוי.

3.4. סיכון נזילות ומימון

סיכון נזילות - סיכון הנזילות מוגדר כסיכון קיים, או עתיד, ליציבות הבנק ולרווחיו הנובע מאי יכולתו לעמוד בתזרים המזומנים הנדרש לצרכיו. סיכון הנזילות בבנק נבחן בראיה רחבה יותר של יכולת עמידה בפירעון ההתחייבויות במועד פירעון גם בעתות לחץ, בלי לפגוע בהתנהלות השוטפת במסגרת תוכניות העבודה של הבנק ובלי להיקלע להפסדים חריגים.

סיכון מימון - הינו הסיכון לאי יכולת לגייס מקורות חדשים במקום אלו שהגיעו לפירעון, או שהגיוס מחדש יבוצע בתקופות ובתנאים אשר יפגעו בהכנסות הבנק נטו מריבית. הסיכון מנוהל כחלק מסיכון הנזילות.

טבלה 27-3: יחס כיסוי הנזילות*

לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 31 בדצמבר 2019	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2019	לשלושה חודשים שהסתיימו ביום 30 ביוני 2020	
באחוזים			
א. בנתוני המאוחד			
121%	127%	131%	יחס כיסוי נזילות
100%	100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים
ב. בנתוני הבנק			
120%	126%	130%	יחס כיסוי נזילות
100%	100%	100%	יחס כיסוי נזילות המזערי הנדרש על-ידי הפיקוח על הבנקים

* היחס מחושב על בסיס יומי, ומדווח בדוח כממוצע התצפיות היומיות.

מתחילת השנה לא חלו שינויים מהותיים במדיניות ניהול סיכון הנזילות ובמדיניות גיוס המקורות. בעקבות התפשטות נגיף הקורונה נצפו במהלך חודש מרץ לחצי נזילות בשוק מטבע-החוץ הישראלי. לחצים אלו נרגעו לקראת סוף החודש. במסגרת ניהול סיכון הנזילות נקט הבנק בפעולות שתרמו לשימור ושיפור יחס הנזילות, זאת בנוסף לעלייה שבבעה משינוי תמהיל הפיקדונות ובכללו גידול בפיקדונות קמעונאיים לקראת סוף הרבעון. במהלך רבעון השני הבנק המשיך לשמור על יחסי הנזילות נאותים, בין היתר בזכות המשך גידול בפיקדונות הקמעונאים.

להרחבה בנושא סיכון הנזילות ואופן ניהולו ראה ה"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019", הדוחות הכספיים לשנת 2019 וכן ה"דוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 ביוני 2020".

3.5. סיון תפעולי

סיון תפעולי מוגדר כסיון להפסד העלול להיגרם מתהליכים פנימיים כושלים או לקויים, מפעולות אנוש, מכשלים במערכות וכן מאירועים חיצוניים. ההגדרה כוללת סיון משפטי, אך אינה כוללת סיון אסטרטגי וסיון מוניטין. כשל הקשור לאחד הגורמים האמורים עלול להביא לפגיעה אפשרית ברווחיות. הבנק מפעיל יחידות בקרה, לרבות יחידות אבטחת מערכות מידע והגנת הסייבר, המשכיות עסקית, ביטחון, קצין צוות ראשי, נהלים ומערכות מקיפים בנושאים הקשורים לפעילות בנקאית, ניהול משאבי אנוש, בקרות תהליכים, פעילות בחירום ועוד.

לאור התפשטות נגיף קורונה הבנק נקט בשורה של תהליכים ואמצעים כמו גם כמצוין להלן בסעיפים סיון אבטחת מידע וסייבר והיערכות לחירום. ככלל, הסיכונים התפעוליים שקשורים למשבר והשלכותיו נותחו והוערך כי אופן העבודה עלול להגביר את החשיפה לסיכונים התפעוליים. נשקלים ומיושמים בקרות ואמצעים מתאימים למזעור הסיכון. עם זאת, בשל אי הוודאות הרבה השוררת בשלב זה, לא ניתן להעריך את מלוא ההשפעות העתידיות של משבר התפשטות הנגיף על התפתחות הסיכון התפעולי בבנק.

3.5.1. סיון אבטחת מידע וסייבר

סיון הסייבר הינו הסיכון לנזק ובכללו שיבוש, הפרעה, השבתה של פעילות, גניבת נכס, איסוף מודיעין או פגיעה במוניטין או באמון הציבור כתוצאה מהתרחשות אירוע סייבר. בתחום הסייבר מתנהלת פעילות כנדרש בהוראות בנק ישראל ובכללן הוראת ניהול בנקאי תקין 361 בנושא ניהול הגנת הסייבר, הוראת ניהול בנקאי תקין 363 בנושא שרשרת אספקה, חוק הגנת הפרטיות, התשמ"א-1981 וחוקים אחרים בהתאם לעניין, במטרה להגן על מערך טכנולוגי המידע ולמזער את הסיכונים. סיון אבטחת מידע וסייבר בבנק מנוהלים על-ידי מערך אבטחת מערכות מידע וסייבר בחטיבת הטכנולוגיה והמחשוב.

בשנים האחרונות חל גידול בתחכום ובחומרת תקיפות הסייבר על המגזר הפיננסי העולמי, כאשר מגמות ההתפתחויות הטכנולוגיות כגון מחשוב ענן, פתיחות לממשקים חיצוניים והרחבת השירותים הדיגיטליים מחד ורמת התחכום והכלים העומדים לרשות התוקפים מאידך מגדילים את החשיפה לסיכון סייבר. המגזר הבנקאי בישראל, ובכלל זה הבנק, חווים באופן שוטף התקפות סייבר, כגון DDOS (התקפת מניעת שירות מבזרת Distributed Denial Of Service attack - תקיפות שנועדו להשבית מערכת מחשב על-ידי יצירת עומס חריג על משאביה), דייג (דייג - Phishing - הוא ניסיון לגניבת מידע רגיש על-ידי התחזות ברשת האינטרנט) וכדומה. בחציון הראשון של שנת 2020 לא נתגלו בבנק אירועי סייבר מהותיים. הבנק משקיע אמצעים רבים (אנושיים וטכנולוגיים) בכדי לחזק את מערך אבטחת המידע והגנת הסייבר על מנת להתמודד עם התפתחות האיומים. מערך ההגנה של הבנק מורכב משכבות הגנה המשלבות טכנולוגיות מתקדמות. הבנק מפעיל תהליכי הגנת סייבר על מנת למזער את הסיכון לחדירה וגישה לא מורשית למערכות המידע ולהתממשות תקיפות, ולהבטיח את נכונות, זמינות וחשאינות מאגרי המידע. במקביל מפעיל הבנק תהליכי גילוי וזיהוי אירועי סייבר בכל שעות היממה, ובכללם הפעלת מרכז אירועי אבטחת מידע. כמו-כן הבנק נערך להכלת אירועי סייבר תוך מזעור הנזק על נכסי הבנק ולקוחותיו. הבנק פועל באופן מתמיד לזיהוי יעדי ההגנה, האיומים, הסיכונים ואפקטיביות ההגנה ובונה את תוכניות העבודה לשיפור מערך ההגנה בהתאם.

הבנק מעדכן באופן שוטף את הערכת הסיכונים ביחס לתובנות מאירועי סייבר בארץ ובעולם הרלוונטיים למערכות הבנק ופעילות העסקית. בנוסף, הבנק רואה חשיבות רבה בקיום תרבות ארגונית לניהול סיכון ולכן פועל בדרכים מגוונות (כגון: הרצאות, תקשורים, ותרגילים בדרגים שונים) להגברת מודעות העובדים לסיכון הסייבר.

היחידה לניהול סיכון סייבר בחטיבה לניהול סיכונים עוסקת בקביעת מדדים ומתודולוגיות להערכת בשלות ההגנה, ניתוח משמעותיות עסקיות לתרחישי סייבר, אתגור מערך ההגנה, ובחינת התפתחויות בתחום סיכון הסייבר הרלוונטיות למערך הטכנולוגי והעסקי של הבנק. הבנק עדכן את הערכת סיכון הסייבר בהתאמה להתפתחות האיומים בתקופת התפשטות נגיף הקורונה, ומבצע פעילות מקיפה לצמצום הסיכון, בפרט לאור השינוי במתכונת העבודה בבנק למעבר משמעותי של עובדים לעבודה מרחוק. מערך הגנת הסייבר פיתח מענה לצמצום סיכון העבודה מרחוק ובנוסף הנחה את עובדיו וספקיו בדרכים לצמצום הסיכון, בין היתר על-ידי הגברת מודעות לסיכון הסייבר החדשים והמתפתחים. כמו-כן, הועלתה המוכנות לפעולות דיוג והונאת לקוחות שעלולות להתרחש תוך ניצול המשבר וחששות הציבור.

3.5.2. היערכות לחירום

בבנק מנוהלת ומיושמת תוכנית רציפה להיערכות לחירום ולהמשכיות העסקית (BCMP - Business Continuity Management Plan) בהתאם להוראות בנק ישראל מספר 355 ("ניהול המשכיות עסקית") ומספר 357 ("ניהול טכנולוגיית המידע") והרחבות נוספות. היערכות הבנק מבוססת על תוכניות פעולה מפורטות, נוהלי עבודה, ניסויים ותרגולים תקופתיים המוגדרים במערכת נהלים לשעת חירום. כחלק מהיערכות לחירום ביצע הבנק מהלך רחבי של קביעת מדיניות, הגדרת תרחישי יחוס, מיפוי וניתוח תהליכים קריטיים והמשאבים הנדרשים לאישושם בחירום (BIA) ועדכון תוכניות הפעולה על בסיס מתודולוגיות מקובלות בעולם. תוכנית הפעילות מערבת את כל חטיבות הבנק, באמצעות ממוני המשכיות עסקית חטיבתיים וצוותים ייעודיים. תוכנית ה-BCP מובלת על-ידי יחידת ניהול המשכיות עסקית ייעודית (BCM), כפופה למנהל המשכיות העסקית בבנק ולמנהל צוות החירום הבנקאי (מנהלת חטיבת טכנולוגיה ומחשוב).

מדיניות המשכיות העסקית אומצה גם בחברות הבנות בארץ ובעולם וכן בסניפי חו"ל של הבנק, בהתאמה למדיניות ממשל תאגידי והנחיות בנק ישראל. בנוסף, מבצע הבנק תרגילי חירום תקופתיים, הכוללים הן תרחישים תפעוליים והן תרחישים עסקיים מורכבים, בהשתתפות היחידות השונות, מרמת הסניפים, מנהלות, יחידות, חטיבות ועד רמת הנהלת הבנק. הבנק הקים אתר מחשוב מרכזי חדש מרוחק להבטחת זמינות ומיגון מערכות המידע והמידע עצמו.

מערך ניהול המשכיות העסקית בבנק אושר על-ידי מכון התקנים הישראלי כתואם את דרישות התקן הבינלאומי ISO22301.

במסגרת היערכות המשכיות העסקית הבנק נערך לטיפול במגוון של תרחישים אפשריים. ביחס לתרחישי חירום שבגינם עלול להיגרם לונזק משמעותי מנוטרות מערכות התרעה של "אורות אדומים" וקיימות תוכניות מגירה מפורטות. תרחישי הקיצון נבחנים ונידונים תקופתית בצוות טיפול בתרחישי קיצון וריכוזי סיכון. הפעלת תוכניות המגירה היא באחריות הנהלה או צוות הנהלה ייעודי לטיפול בהיבטים הפיננסיים של מצבי משבר. יצוין כי צ'ארטר להקמתו של צוות כזה כלול אף הוא בין תוכניות המגירה.

במסגרת היערכות המשכיות העסקית הבנק נערך לטיפול במגוון של תרחישים אפשריים וביניהם לתרחישי פנדמיה. הבנק פעל בסוף הרבעון הראשון ובתחילת הרבעון השני במתכונת חירום בשל התפשטות נגיף הקורונה, כאשר מתכונת העבודה בבנק צומצמה ביחס לרגיל, ללא ביצוע שינויים מהותיים בתנאי העסקה וההטבות לעובדים. בחודש מאי הבנק חזר למתכונת עבודה מלאה תוך התאמת אופן העבודה לנסיבות המשתנות. הבנק פועל בכל המישורים ובהתאם לתקנות שעת חירום לצמצום התפשטות נגיף הקורונה, בהתאם להנחיות משרד הבריאות, הקלות רגולטוריות והנחיות בנק ישראל ויתר התקנות המחייבות על מנת להבטיח המשך מתן שירות בערוצים השונים. תוכניות החירום של הבנק הופעלו על מנת להקטין את ההסתברות להדבקה רחבה ובכלל זה יחידות קריטיות פוצלו למבנים שונים/בין קומות ו/או עברו לעבודה במשמרות הומוגניות ככל הניתן וכן שופרו יכולות העבודה מרחוק (עבודה מהבית). פוזרו חומרי חיטוי, הגיינה ומיגון בכל מבני הבנק, נשמר המרחק הנדרש בין העובדים בכל המרחבים ומתקיימות בדיקות חום כנדרש. הנחיות מופצות למנהלים ולעובדים באופן רציף. מתנהל מעקב וקשר שוטף עם העובדים בבידוד והחולים והוקם מערך סיוע והסברה לעובדים. בסניפים נשמרות ההנחיות בכל הנוגע לקבלת קהל והנחיות להגיינה. תקשור נרחב מתבצע בשוטף בערוצים השונים ללקוחות הבנק על מנת לעדכן על הפעילות השוטפת של מערך הסניפים, מימוש ההקלות בחיבור/זיהוי הלקוחות ל/בערוצים הישירים על מנת לסייע במתן השירות, בכלל זה כרטיסי אשראי ופנקסי שיקים נשלחים ללקוחות, ומומשו ההקלות שאפשר הרגולטור. הבנק עומד בקשר עם ספקיו על מנת לוודא המשך שירות רציף וכך גם עם חברות הבנות בארץ ובסניפי חו"ל ועם שותפיו השונים במערכת הבנקאית והשירותים הפיננסיים. בנק ישראל מדווח בתדירות שהוגדרה על ידו או בעת אירוע חריג על-פי ההנחיות. מתכונת העבודה מתעדכנת מעת לעת בהתאם להנחיות ולהתפתחויות השונות.

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 30 ביוני 2020 לא ארע שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי וזאת לרבות ההשפעות הפוטנציאליות של אירוע נגיף הקורונה על מערכות הדיווח הכספי ועל מערך בקרות הגילוי.

למידע נוסף בנושא סיכון תפעולי ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019](#).

3.6 סיכון ציות

סיכון הציות הוא הסיכון להטלת סנקציה משפטית או רגולטורית, להפסד פיננסי מהותי, או לנזק תדמיתי, אשר התאגיד הבנקאי עלול לספוג כתוצאה מכך שהוא אינו מקיים את הוראות הציות כהגדרתן בהוראת ניהול בנקאי תקין 308.

תחת סיכון הציות כלולים בהתאם להוראת ניהול בנקאי תקין 308, גם סיכונים הנובעים מתחום הוגנות הבנק כלפי לקוחותיו, ניגוד עניינים, איסור הלבנת הון ומימון טרור (לרבות אלה העוסקות בדיני המס), מתן ייעוץ ללקוח, אכיפה בניירות-ערך, הגנה על הפרטיות (למעט היבטים של טכנולוגיית המידע), הוראות ה-FATCA האמריקאי וה-CRS הבינלאומי והיבטי מיסוי רלוונטיים למוצרים או לשירותים ללקוחות או הוראות בעלות אופי דומה. סיכון הציות כולל גם את סיכון המוניטין הנלווה לאי-הציות להוראות האמורות.

במסגרת סיכון הציות נכלל גם הסיכון בקשר עם פעילות הבנק מול בנקים שמקום מושבם ברשות הפלסטינאית אשר טעונה עמידה בדרישות רגולטוריות שונות, בפרט בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור, וכרוכה במעקב אחר העברות כספיים אל ומאת תושבי הרשות הפלסטינאית.

בתחילת שנת 2009 הפסיק הבנק את פעילותו עם בנקים וסניפים שמקום מושבם ברצועת עזה, לאחר שהממשלה הכריזה על עזה כעל ישות עוינת. במרוצת השנים, חזר הבנק ופנה לבנק ישראל ולמשרד האוצר והודיע כי נוכח הבעייתיות הכרוכה במתן שירותים בנקאיים לבנקים הפלסטינאים ברצונו להפסיק מתן שירותים אלה.

בחודש ינואר 2018 קיבל הבנק כתיב חסינות ושיפוי חתומים מהיועץ המשפטי לממשלה ומשרד האוצר. כתב החסינות מגן על הבנק, נושאי משרה בו ועובדיו מפני הגשת כתב אישום בישראל בגין עבירות מסוימות בקשר עם הלבנת הון ומניעת מימון טרור ביחס לשירותים שהבנק העניק או יעניק לבנקים פלסטיניים מיום 28 במרץ 2016 ועד ליום 31 במאי 2019 ("תקופת החסינות והשיפוי"). בהמשך לכתב החסינות, קיבל הבנק בינואר 2018 מכתב מהמפקחת על הבנקים ובו הודעתה כי לא יינקטו צעדי אכיפה בכל הנוגע לפעולות של הבנק בקשר למתן שירותי קורספונדנציה שעליהם חל כתב החסינות.

בכתב השיפוי התחייבה מדינת ישראל לשפות את הבנק בסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין הוצאות (חבות לפי פסק דין והוצאות משפט) בהן יישא הבנק במסגרת הליכים אזרחיים או הליכים פליליים שלא הסתיימו בהרשעה אשר ננקטו כנגד הבנק, נושא משרה בו או עובד בקשר עם מתן השירותים הקורספונדנטיים בתקופת החסינות והשיפוי. התחייבויות החסינות והשיפוי הניתנות לבנק כאמור כפופות לסייגים שנקבעו בהן ולתנאים בהם על הבנק לעמוד.

לאור בקשת המדינה לדחות את מועד סיום מתן השירותים הקורספונדנטיים עד ליישומם של פתרון ארוך טווח למתן השירותים הקורספונדנטיים, באמצעות הקמת חברה ממשלתית אשר תספק לבנקים פלסטיניים שירותים אלה - ניתן ביום 30 ביוני 2019 כתב שיפוי מעודכן המאריך את תקופת השיפוי עד ליום 28 בפברואר 2021 (ולכל היותר עד 31 במאי 2021). בהתאם לכתב השיפוי המעודכן, עודכן סכום השיפוי בו התחייבה המדינה כלפי הבנק כמפורט לעיל, לסכום של עד 1.5 מיליארד ש"ח בגין כל הליך (ולא באופן מצטבר). כמו-כן, מכתב מעודכן מטעם היועץ המשפטי לממשלה האריך את תקופת החסינות עד ליום 31 במאי 2021.

למידע נוסף בנושא סיכון הציות ואופן ניהולו ראה [הדוח על הסיכונים - גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019](#).

3.7 סיכונים אחרים

לפירוט והרחבה בנושא סיכון משפטי, סיכון מוניטין, סיכון רגולציה וחקיקה, סיכון כלכלי, סיכון אסטרטגי וסיכון סביבתי ראה [דוח על הסיכונים גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 30 ביוני 2020](#) וה"דוח על הסיכונים גילוי בהתאם לנדבך 3 ומידע נוסף על הסיכונים ליום 31 בדצמבר 2019".

3.8 חומרת גורמי הסיכון

בטבלה להלן מפורטים גורמי הסיכון והערכות ההנהלה לגבי חומרת הסיכון של כל אחד מהם. סולם דרגות החומרה של גורמי הסיכון נקבע תוך התייחסות להגדרות תיאבון הסיכון של הבנק והוא כולל חמש דרגות חומרה לכל גורם סיכון. עבור שלוש דרגות (נמוכה, בינונית וגבוהה) נקבעו מדדים כמותיים. לפרטים ראה [הדוח על הסיכונים לשנת 2019](#).

טבלה 28-3: חומרת גורמי הסיכון

השפעת הסיכון	גורם הסיכון	
סיכונים פיננסיים		
	סיכון אשראי (לרבות סיכון צד נגדי)*	1.
בינונית-גבוהה	מזה: סיכון בגין איכות הלווים ו/או ביטחונות*	1.1
בינונית-גבוהה	מזה: סיכון בגין ריכוזיות ענפית	1.2
בינונית	מזה: סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	1.3
בינונית	מזה: סיכון בגין ריכוזיות לווים/קבוצת לווים	1.3
נמוכה-בינונית	סיכון שוק	2.
נמוכה-בינונית	מזה: סיכון ריבית	2.1
נמוכה	מזה: סיכון אינפלציה/סיכון שער חליפין	2.2
נמוכה-בינונית	מזה: סיכון מחירי מניות ומרווחי אשראי	2.3
נמוכה-בינונית	סיכון נזילות	3.
סיכונים תפעוליים ומשפטיים		
בינונית	סיכון תפעולי	4.
בינונית	מזה: סיכון סייבר	4.1
בינונית	מזה: סיכון IT	4.2
נמוכה	סיכון משפטי	5.
סיכונים אחרים		
נמוכה-בינונית	סיכון מוניטין	6.
בינונית	סיכון אסטרטגיה ותחרות	7.
בינונית	סיכון רגולציה וחקיקה	8.
גבוהה	סיכון כלכלי - מצב המשק בישראל	9.
גבוהה	סיכון כלכלי - מצב המשק בעולם	10.
בינונית	סיכון ציות**	11.

* רמת סיכון האשראי הועלתה ברבעון הראשון 2020 לרמה בינונית-גבוהה על רקע משבר התפשטות נגיף הקורונה והשפעותיו הנוכחיות והאפשריות לעתיד על המצב הכלכלי.

** בעקבות אישור ההסדרים המוסכמים עם הרשויות בארצות-הברית בנוגע לחקירת המס ולחקירת פי"א (ראה [ביאור 101 ו-101](#) בתמצית הדוחות הכספיים, לרבות ביחס להתחייבויות הבנק לפי ההסדרים) הוחזרה ברבעון הראשון 2020 רמת הסיכון של סיכון הציות לבינונית (קודם לכן הוגדרה כבינונית-גבוהה). במסגרת זו נכלל גם הסיכון לו חשוף הבנק בעקבות ההסדרים האמורים.

עם זאת, בשל אי הוודאות הרבה השוררת בשלב זה לא ניתן להעריך את מלוא השפעות העתידיות של משבר התפשטות הנגיף על חומרתם של כל גורמי הסיכון. הערכות הבנק בדבר השלכות אפשריות של המשבר והשפעתו על השווקים הינן מידע צופה פני עתיד כהגדרתו בפרק מידע צופה פני עתיד, הערכות אלה אינן ודאיות והן עשויות להתממש באופן שונה מהותית מהאמור להלן.

3.9. השפעת הפסקת פרסום ריבית הליבור

החל מסוף שנת 2021, המערכת הפיננסית העולמית צפויה להפסיק לפרסם את ריביות ה-"LIBOR" ולחדול מהשימוש בהן. ריביות אלו מהוות בסיס לצורך חישוב שיעור הריבית החל על מוצרים פיננסיים בריבית משתנה במטבעות חוץ עיקריים או צמודים למטבעות אלו. במסגרת הכוונה לבסס עוגני ריבית חלופיים במטבעות הרלוונטיים, מתגבשות בעולם, על-ידי גופים כגון ISDA (International Swaps and Derivatives Association) וה-ARRC (Alternative Reference Rate Committee), חלופות לריביות אלו, שפה משפטית חדשה והצעות למנגנוני החלפה. השינוי הצפוי ישפיע על תעשיית הבנקאות כולה בעולם ובארץ.

במסגרת זו הוקמה בבנק ועדת היגוי אשר עוקבת אחר הפרסומים הבינלאומיים ובוחנת את השפעת ההחלפה על פעילות הבנק ומעדכנת את ההנהלה והדירקטוריון מדי תקופה. במסגרת פעילות הוועדה נערך מיפוי של המוצרים השונים הקיימים בבנק ואשר מתבססים על ריביות אלו, בוצעו שינויים במסמכים משפטיים וכן נעשות הדרכות לעובדי הבנק. בסוף חודש ינואר 2020 נשלחו ללקוחות הבנק מכתבים אשר מתארים את השינוי העתידי על-פי המידע שהיה מצוי בבנק באותה עת.

לאור חוסר הוודאות לגבי המשך ביצוע התהליך שמושפע כאמור מהחלטות בינלאומיות, אין ביכולת הבנק לבצע הערכות כמותיות של השפעת החלפת הריביות. הבנק ימשיך לעקוב אחרי הפרסומים הבינלאומיים ויפעל בשאיפה להקטין את הסיכונים שנובעים מתהליך החלפת הריביות. לפרטים נוספים ראה [ביאור 1ד](#) בתמצית הדוחות הכספיים.

4. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים, בקרות ונהלים

4.1. מדיניות ואומדנים חשבונאיים קריטיים

הדוחות הכספיים של הבנק ערוכים על-פי עקרונות וכללי חשבונאות שעיקרם מפורט בביאור 1 לדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2019. ביישום כללי החשבונאות, משתמשת הנהלת הבנק בהנחות, בהערכות ובאומדנים שונים, המשפיעים על הסכומים המדווחים של נכסים והתחייבויות (לרבות התחייבויות תלויות) ועל התוצאות המדווחות של הבנק. יתכן, שאופן התממשותם בעתיד של ההערכות והאומדנים כאמור, יהיה שונה מכפי שהוערך בעת עריכת הדוחות הכספיים.

חלק מההערכות והאומדנים כאמור, כרוכים במידה רבה של אי ודאות, והם עלולים להיות מושפעים משינויים אפשריים בעתיד. אומדנים והערכות מסוג זה, שהשינויים בהם עשויים להשפיע באופן מהותי על התוצאות הכספיות המוצגות בדוחות הכספיים, נחשבים על-ידי הבנק, כאומדנים והערכות בנושאים "קריטיים". הנהלת הבנק בדעה, כי האומדנים וההערכות שיושמו בעת עריכת הדוחות הכספיים הינם נאותים, ונעשו על-פי מיטב ידיעתה ושיקול דעתה המקצועי.

אומדני ההנהלה וההנחות העיקריות ששימשו, בעת יישום המדיניות החשבונאית של הקבוצה הינם עקביים עם אלו ששימשו בעריכת הדוחות הכספיים השנתיים ליום 31 בדצמבר 2019.

הפרשה להפסדי אשראי

כחלק מהיערכות הבנק לתוצאות משבר הקורונה, ובמטרה להעריך את השפעותיו האפשריות, נבחנו תרחישים שונים להתפתחות שורה של פרמטרים כלכליים, ואלו משמשים את הבנק לאמידת ההשפעות על הבנק.

לפרטים אודות התרחישים והשפעתם על סיכון האשראי ואודות החשיפה וסיכון האשראי לפי ענפי משק ראה [פרק סיכון האשראי](#) לעיל.

4.2. בקרות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים, יחתמו מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי, לרבות הערכת האפקטיביות של בקרות אלו, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-404 לחוק הידוע בשם "חוק Sarbanes Oxley" שנחקק בארצות-הברית.

ההוראות של שני הסעיפים בחוק הנ"ל אוחדו על-ידי המפקח על הבנקים בחודש ספטמבר 2008 בהוראת ניהול בנקאי תקין (הוראה 309), וביוני 2009 שולבו בהוראות הדיווח לציבור.

הוראת סעיף 302 בדבר קיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי מקוימת בבנק בתדירות רבעונית, והוראת סעיף 404 בדבר הבקרה הפנימית של הבנק על הדיווח הכספי מקוימת עבור סוף כל שנה, כנדרש בהוראות.

במסגרת היישום של הוראת סעיף 404, ביצע הבנק, בסיוע חברת ייעוץ ששכר, מיפוי ותייעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים בהתבסס על הוראות ה-SEC (הרשות לניירות-ערך בארצות-הברית) ועל-פי המתודולוגיות המקובלות, תוך התבססות על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת והעדכנית של בקרה פנימית שפורסמה על-ידי ה-COSO (Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission). כמו-כן, הבנק ביצע, על-פי הדרישות, בחינה של אפקטיביות נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה בפועל של אפקטיביות הבקרות העיקריות. הבנק מבצע עבור שנת 2020 כמדי שנה, על-פי המתודולוגיות המקובלות ובסיוע חברת ייעוץ, עדכון לתייעוד של תהליכי הבקרה המהותיים, וכן בחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי, באמצעות בדיקה מחודשת של הבקרות העיקריות עבור השנה השוטפת. עיקר פעילות זו, על-פי המתוכנן, יושלם במהלך המחצית השנייה של השנה. במהלך הרבעון השני לשנת 2020 נבחנו מדגמית גם בקרות מרכזיות שלמשבר הקורונה עשויה להיות השפעה פוטנציאלית עליהן.

הערכת בקרות ונהלים לגבי הגילוי

הנהלת הבנק, בשיתוף עם מנכ"ל הבנק והחשבונאי הראשי, העריכו ליום 30 ביוני 2020 את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק. על בסיס הערכה זו הסיקו, כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של הבנק הם אפקטיביים כדי לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהבנק נדרש לגלות בדוח הכספי בהתאם להוראות הדיווח לציבור של המפקח על הבנקים ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

שינויים בבקרה הפנימית

במהלך הרבעון שהסתיים ביום 30 ביוני 2020 לא ארע שינוי מהותי בבקרה הפנימית על הדיווח הכספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי.

דב קוטלר
המנהל הכללי

ראובן קרופיק
יו"ר הדירקטוריון

תל-אביב, 12 באוגוסט 2020

אובליגו

חבות כוללת. סך ההתחייבויות של הלקוח לבנק.

אופציה

חוזה בין שני צדדים (כותב האופציה ורוכש האופציה). כותב האופציה מעניק לרוכש האופציה זכות לרכוש או למכור נכס כלשהו תמורת מחיר קבוע מראש, בדרך כלל במועד קבוע מראש.

איגוח

גיוס הון חוץ-בנקאי על-ידי גוף פיננסי באמצעות אגרות-חוב מיוחדות המשקפות את התזרימים הצפויים בגין הלוואות שקובצו יחדיו.

אגרת-חוב

נייר ערך המהווה תעודת התחייבות לתשלום חוב, ובו הבטחה של המנפיק לשלם למחזיק האגרת את הקרן שהונפקה בתוספת תשלומי ריבית/קופון, במועדים קבועים או בהתקיים תנאי מסוים. זהו מכשיר פיננסי שבאמצעותו הממשלה ופירמות יכולות ללוות כסף מהציבור.

אשראי חוץ-מאזני

התקשרויות למתן אשראי וערבויות (לא כולל מכשירים נגזרים).

באזל 2/באזל 3

תקנות לניהול הסיכונים של הבנקים שנקבעו על-ידי ועדת באזל, העוסקת בפיקוח ובקביעת סטנדרטים לפיקוח על בנקים בעולם.

הון פיקוחי

ההון הפיקוחי מורכב משני רבדים: הון רובד 1 והון רובד 2, כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 1

הון רובד 1 - הון על בסיס מתמשך (going-concern capital) כולל הון עצמי רובד 1 והון רובד 1 נוסף. כהגדרתם בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הון רובד 2

הון בחדלות פירעון כהגדרתו בהוראת ניהול בנקאי תקין 202.

הסכמי רכש/מכר חוזר

הסכמים לרכישה או מכירה של ניירות-ערך בתמורה למזומן או ניירות-ערך, כאשר בעת העסקה מסכימים המוכר והקונה לבצע עסקה חוזרת, הפוכה מזו שבוצעה לראשונה, במועד ובמחיר מוסכמים מראש.

חבות

כמשמעותה בהוראה 313 להוראות ניהול בנקאי תקין.

חוב

זכות חוזית לקבל כסף לפי דרישה או במועדים קבועים או הניתנים לקביעה, אשר מוכרת כנכס במאזן של התאגיד הבנקאי (לדוגמה פיקדונות בבנקים, אגרות-חוב, ניירות-ערך שנשאלו או נרכשו במסגרת הסכמי מכר חוזר, אשראי לציבור, אשראי לממשלה, וכו'). חובות אינם כוללים פיקדונות בבנק ישראל ואינם כוללים נכסים בגין מכשירים נגזרים.

חוב מותנה בביטחון

חוב שפירעונו צפוי להתבצע באופן בלעדי מתוך הביטחון, ואין מקורות זמינים ומהימנים אחרים לפירעונו.

כתבי התחייבות נדחים

כתבי התחייבות שהזכויות לפיהם נדחות מפני תביעותיהם של כל הנושים האחרים של התאגיד הבנקאי, למעט כתבי התחייבות אחרים ומאותו סוג.

מדד המחירים לצרכן

מדד המתפרסם על-ידי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה, ומודד את השינויים החודשיים במחירי מוצרים ושירותים, המהווים את "סל הצריכה" של משפחה ממוצעת.

מח"מ

משך חיים ממוצע

הממוצע המשוקלל של זמן פירעון הקרן ותשלומי הריבית של האגרת.

מכשיר נגזר

מכשיר פיננסי או חוזה עתידי שערכו נגזר מערכו של נכס בסיס כלשהו ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

מכשיר פיננסי

מכשיר פיננסי הוא כל חוזה היוצר נכס פיננסי בישות אחת והתחייבות פיננסית או מכשיר הוני בישות אחרת.

מניות פנטום

מכשיר התחייבותי המעניק תגמול במזומן המבוסס על שווי מניית החברה וזאת ללא הזכאות לקבל מניה בפועל.

מניות רדומות

מניות המוחזקות במישרין על-ידי החברה עצמה. ממניות אלה נשללו הזכויות בהון ובהצבעה בחברה.

מרווח Bid-Ask

המרווח בין מחיר הרכישה ומחיר המכירה המוצעים. זהו למעשה ההבדל בין המחיר הגבוה ביותר שקונה מוכן לשלם עבור נכס והמחיר הנמוך ביותר בו מוכר מוכן למכור אותו.

נגזר OTC

Over the counter

מכשיר נגזר מסוג שמוסדות פיננסיים מתקשרים לגביו במהלך העסקים הרגיל ושקיים שוק במסגרתו ניתן לקבוע את שווי.

סינדיקציה

עסקה שבה מספר מלווים חולקים מתן הלוואה ללווה יחיד, אך כל מלווה מעמיד הלוואה בסכום מסוים ללווה ויש לו את הזכות להיפרע ממנו. לעיתים קרובות, קבוצות של מלווים מממנות יחד אותן הלוואות כאשר הסכום שהועמד גדול יותר מהנכונות של מלווה יחיד כלשהו להלוות.

פיקדונות לזמן קצוב

פיקדונות בהם למפקיד אין זכות וגם הוא אינו מורשה למשוך מהם במשך 6 ימים, לכל הפחות מיום ההפקדה.

פיקדונות לפי דרישה

פיקדון שאינו פיקדון לזמן קצוב.

שוק פעיל

שוק בו עסקות בנכס או בהתחייבות מתקיימות בתדירות ובנפח מספיקים על מנת לספק מידע על התמחור על בסיס שוטף.

B2B

Business To Business

פעילות עסקית של מכירת מוצר או מתן שירותים של ארגון אחד לארגון שני.

CVA

Credit Valuation Adjustment

חישוב סיכון האשראי בנגזרים משקף את תוחלת ההפסד הצפוי לבנק במקרה בו הצד הנגדי לעסקה יגיע למצב של כשל אשראי.

FATCA

Foreign Accounts Tax Compliance Act

חוק אמריקאי הנועד לשיפור אכיפת המס, קובע כי גופים פיננסיים מחוץ לארצות-הברית חייבים בדיווח לרשות המס האמריקאית על חשבונות המנוהלים אצלם ושייכים למי שחייב בדיווח גם אם הוא לא תושב ארצות-הברית.

FDIC

Federal Deposit Insurance Corporation

התאגיד האמריקאי הפדרלי לביטוח פיקדונות.

FINMA

Swiss Financial Market Supervisory Authority

הרשות המפקחת על המוסדות הפיננסיים בשוויץ.

GRI

Global Reporting Initiative

תקן בינ"ל לדיווח בתחום הקיימות והאחריות התאגידית.

ICAAP

Internal Capital Adequacy Assessment Process

תהליך פנימי להערכת הלימות ההון ולקביעת האסטרטגיה להבטחת הלימות ההון של תאגידים בנקאיים. תהליך זה נועד להבטיח כי יוחזק על-ידי התאגידים הבנקאיים הון הולם שיתמוך בכל הסיכונים הגלומים בעסקיהם, וכן שיפותחו וינקטו על ידם תהליכים נאותים לניהול הסיכונים. התהליך משלב, בין היתר, קביעה של יעדי הון, תהליכי תכנון הון ובחינת מצב ההון במגוון תרחישי קיצון.

LDC

Less Developed Country

ארצות המסווגות על-ידי הבנק העולמי כבעלות הכנסה נמוכה או בינונית.

LTV

Loan To Value Ratio

היחס בין סכום הלוואה (לרבות מסגרת מאושרת שטרם נוצלה), לבין שווי הנכס המשועבד (לפי חלקו של התאגיד הבנקאי בשעבוד).

MTM

Mark to Market

שערוך של מכשיר נגזר בהתבסס על ציטוטים של מחירי שוק בשווקים רלוונטיים, ובהעדרם בהתבסס על שיטות הערכה חלופיות.

NPL

Non Performing Loan

אשראי פגום שאינו צובר ריבית.

VaR

Value at Risk

מודל סטטיסטי מקובל לכימות סיכוני שוק. המודל מעריך, על בסיס נתונים היסטוריים את ההפסד המירבי הצפוי בגין פוזיציה מסוימת או תיק מסוים, עבור אופק זמן ורמת מובהקות מוגדרים.

א

איגור 243,99

אשראי לציבור 58,57,56,55,54,48,47,46,45,44,28,25,16,10,162,158,154,150,146,115,114,113,112,111,96,93,88,83,62,59,178,177,176,175,174,173,172,171,170,169,168,167,166,165,164,193,192,191,190,189,188,187,186,185,184,183,182,181,180,179,236,232,230,226,225,223,222,221,219,218,197,196,195,194,243,242

ג

גידור 227,226,141,102,101,99,96,50,43,24,23

ד

דיבידנד 207,206,205,123,99,93,91,90,33,16,10

ה

הון והלימות הון 49

הון מניות 91,90,89

הלבנת הון 224,136,75,19

הלוואות לדיוור 52,48,47,46,45,42,41,39,36,34,29,28,24,10,148,146,144,127,124,115,114,113,112,111,96,65,63,59,58,57,53,171,170,169,168,167,166,165,164,162,160,158,156,154,152,150,221,220,213,208,189,188,180,179,178,177,176,175,174,173,172

הליכים משפטיים 133,132,20

הסכם שכר 122

הפרשה לירידת-ערך 224,49

הפרשה פרטנית להפסדי אשראי 179,178,177

הפרשה קבוצתית להפסדי אשראי 230,25

ו

ועדת שטרומ 218,209

ז

זכויות עובדים 210,192,122,121,120,119,118,117,92,83,72,21

ח

חובות פגומים 158,154,150,146,113,112,111,62,55,54,53,16,15,187,186,185,184,183,182,181,180,179,178,177,175,174,173,162,236,232,194

י

יעד הון 220

מ

מגזרי פעילות לפי גישת ההנהלה 165,164,83,52,50,48,47,46,10,216,213,169,168,167,166

מגזרי פעילות פיקוחיים 144,83,48,47,46,45,42,41,39,38,10,9,226,168,167,166,165,164,162,160,158,156,154,152,150,148,146

מדינות זרות 30

מוניטין ונכסים בלתי מוחשיים 126

מימון ממונף 69,10

מינוף 130,129,128,127,126,125,124,123,83,37,14,10

מסגרות אשראי 208,189,97,29

נ

נגזרים 91,90,88,83,69,63,62,59,58,57,50,43,32,29,23,10,191,143,142,141,140,139,138,137,102,101,100,99,98,97,92,206,205,204,203,202,200,199,198,197,196,195,194,193,192,241,240,239,238,237,236,235,234,233,232,229,227,226,207,243,242

נזילות 210,131,130,76,73,61,50,33,20,18,16,14,9

ניהול סיכונים 222

ניירות-ערך 83,62,59,58,57,50,37,31,30,28,23,21,16,13,10,133,131,129,113,112,111,110,109,108,107,106,105,93,92,88,182,181,180,179,178,177,175,174,173,172,171,170,169,144,141,199,198,197,196,195,194,193,192,191,188,187,186,185,184,183,236,234,232,223,220,218,217,216,210,209,204,203,202,200,243,238

נכסים אחרים 172,171,170,169,113,112,111,95,92,88,59,58,57,188,187,186,185,184,183,182,181,180,179,178,177,175,174,173,237,233,193,192,191

נכסי סיכון 162,158,154,150,146,124,36

ס

סייבר 76,74,73,50,16

סיכון אשראי 58,57,56,53,50,44,36,30,29,25,21,20,16,10,9,143,142,124,115,114,113,112,96,83,76,69,67,66,62,61,60,59,184,183,182,181,180,179,178,177,176,175,174,173,172,171,170,230,227,218,208,197,196,195,194,190,189,188,187,186,185

סיכונים אחרים 76,9

סיכון מוניטין 76,50,16

סיכון מימון 73

סיכון נזילות 76,73,50,16,14,9

סיכון רגולטורי 50,16

סיכון ריבית 76,70,50,33,16

סיכון שוק 76,70,50,16,9

סיכון תפעולי 124,76,75,73,50,36,20,16,9

ע

עמלות 86, 49, 48, 47, 46, 45, 41, 40, 39, 38, 26, 25, 22, 16, 15, 10
218, 213, 168, 167, 166, 165, 164, 160, 156, 152, 148, 144, 135, 133, 97
236, 232, 231, 226, 225, 223, 222, 221, 219
ענפי משק 77, 69, 62, 60, 58, 57, 31, 29, 28, 21, 18, 10

פ

פיקדונות הציבור 48, 47, 46, 45, 44, 43, 42, 41, 40, 39, 38, 31, 28, 16
168, 167, 166, 165, 164, 162, 158, 154, 150, 146, 116, 98, 96, 88, 83
227, 226, 225, 223, 222, 220, 219, 218, 197, 196, 195, 193, 192, 191
242, 239, 238, 235, 234

ר

רגולציה 220, 76, 20, 19
רווח למניה 86

ש

שווי הוגן 105, 104, 103, 102, 101, 99, 87, 83, 71, 70, 50, 32, 27, 23, 11
197, 196, 195, 194, 143, 142, 141, 140, 118, 110, 109, 108, 107, 106
229, 208, 207, 206, 205, 204, 203, 202, 201, 200, 199, 198

ת

תגמול 243, 215, 122, 91, 90, 89
תיק בנקאי 71, 70
תיק למסחר 30
תשלום מבוסס מניות 92, 91, 90, 89